

T.B. Gelezen 6/12/2024

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING – REACTIE VÓÓR MAANDAG 13 DECEMBER 12.00 UUR IVM AANLEVERING BIJ AZ

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

TER INFORMATIE

Aan

nota

Ondertekening brief "Stand van zaken wetsvoorstel Wet
werkelijk rendement box 3" en openbaar maken

Persoonsgegevens

Aanleiding

Naar aanleiding van uw opmerkingen in de dagstart van 6 december 2024 is de brief "Stand van zaken wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3" aangepast.

Beslispunten

- 1) Bent u akkoord met de aanpassingen van de brief? Zo ja, dan vragen wij u om de brieven voor beide Kamers te ondertekenen (bijlage 1 en 2). De brieven worden verzonden na het akkoord van de ministerraad op vrijdag 13 december.
- 2) Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de bijgevoegde eerdere nota's en de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's (bijlage 3). Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt. De nota's worden openbaar gemaakt bij het verzenden van de brieven op vrijdag 13 december.
- 3) Wij verzoeken u het aanbiedingsformulier voor de ministerraad te ondertekenen (bijlage 4).

Datum

6 december 2024

Notanummer

2024-0000565169

Bijlagen

1. Brief Tweede Kamer
2. Brief Eerste Kamer
3. Beslisnota's
4. Formulier MR
5. Brief met revisies

Akkoord

Akkoord

Kernpunten

- De opbouw van de brief en de aanleiding is aangepast. De brief begint met een passage over het advies van de Raad van State over het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3.
- In de bijlagen is een revisieversie opgenomen.

Communicatie

Rondom het versturen van de brief zal communicatie worden voorbereid.

Politiek/bestuurlijke context

Aan de Tweede Kamer is toegezegd om voor het einde van het jaar de resultaten van het onderzoek naar de alternatieven te delen. Deze toezegging is herhaald in de beantwoording van vragen van de Eerste Kamer over het Belastingplan 2025.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Doc nr.	Datum	Titel doc.
1	12-7-2024	Nota-stasFB- Presentatie toekomstig stelsel box 3
2	20-9-2024	Nota-stasFB-Eerste bevindingen onderzoek alternatieven toekomstig box 3-stelsel
3	20-9-2024	Nota-min-Eerste bevindingen onderzoek alternatieven toekomstig box 3-stelsel
4	20-9-2024	Bijlage 1 - Matrix met beschrijving en beoordeling startvariant en scenario's
5	4-10-2024	Nota-min-Regulier overleg box 3 d.d. 7 oktober 2024
6	4-10-2024	Nota-stasFB-Regulier overleg box 3 d.d. 7 oktober 2024
7	18-10-2024	Nota-min-Regulier overleg box 3 alternatieve invoeringsopties d.d. 22 oktober 2024
8	18-10-2024	Nota-stasFB-Box 3 alternatieve invoeringsopties
9	28-10-2024	Nota-stasFB-BWO toekomstig stelsel box 3 d.d. 31 oktober 2024
10	28-10-2024	Nota-min-BWO toekomstig stelsel box 3 d.d. 31 oktober 2024
11	28-10-2024	Bijlage 1 - Budgettaire toelichting alternatieve scenario's en dekkingsopties
12	31-10-2024	Nota-min-Box 3 - stukken ambtelijke vijfhoek
13	31-10-2024	Bijlage 1 - Ambtelijke vijfhoek 5 november 2024 - Nieuw box 3-stelsel
14	31-10-2024	Bijlage 3 - Budgettaire tabellen
15	7-11-2024	Nota-min-Stukken voor politieke vijfhoek 12 november 2024 - Toekomstig box 3-stelsel
16	7-11-2024	Bijlage 1 - Politieke vijfhoek 12 november - Nieuw box 3-stelsel
17	7-11-2024	Bijlage 2 - Indicatieve wetgevingsplanning alternatief toekomstig stelsel box 3 - Variant vermogensaanwasbelasting
18	7-11-2024	Bijlage 3 - Indicatieve wetgevingsplanning alternatief toekomstig stelsel box 3 - Variant vermogensbelasting
19	14-11-2024	Nota-min-Stukken ambtelijk vijfhoek 20 november 2024 - Toekomstig stelsel box 3
20	14-11-2024	Bijlage 1 - Nota ambtelijke vijfhoek 20 november 2024 - Toekomstig box 3-stelsel
21	21-11-2024	Nota-stasFB-Stukken voor politieke vijfhoek 26 november 2024 - Toekomstig box 3 stelsel
22	21-11-2024	Nota-min-Stukken voor politieke vijfhoek 26 november 2024 - Toekomstig box 3 stelsel
23	21-11-2024	Bijlage 1 - Politieke vijfhoek 26 november 2024 - Toekomstig box 3-stelsel
24	27-11-2024	Nota-min-Ondertekening brief "Stand van zaken wetsvoorstel Wet werkelijk werkelijk rendement box 3" en openbaar maken

Ministerie van Financiën

Wo 17/7 9.30 - 10.15

14-7-2024

S

TER BESPREKING – WOENSDAG 17 JULI 9:30

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Presentatie toekomstig stelsel box 3

Datum

12 juli 2024

Notanummer

2024-0000380310

Bijlagen

1. Presentatie

Aanleiding

U heeft verzocht om een 'benen-op-tafel' sessie waarin het toekomstige stelsel van box 3 besproken kan worden. Deze sessie zal op woensdagochtend 17 juli van 9:30 tot 10:15 plaatsvinden.

Bijgevoegd treft u een presentatie aan ten behoeve van deze sessie.

Bespreekpunten

Zie presentatie.

Communicatie

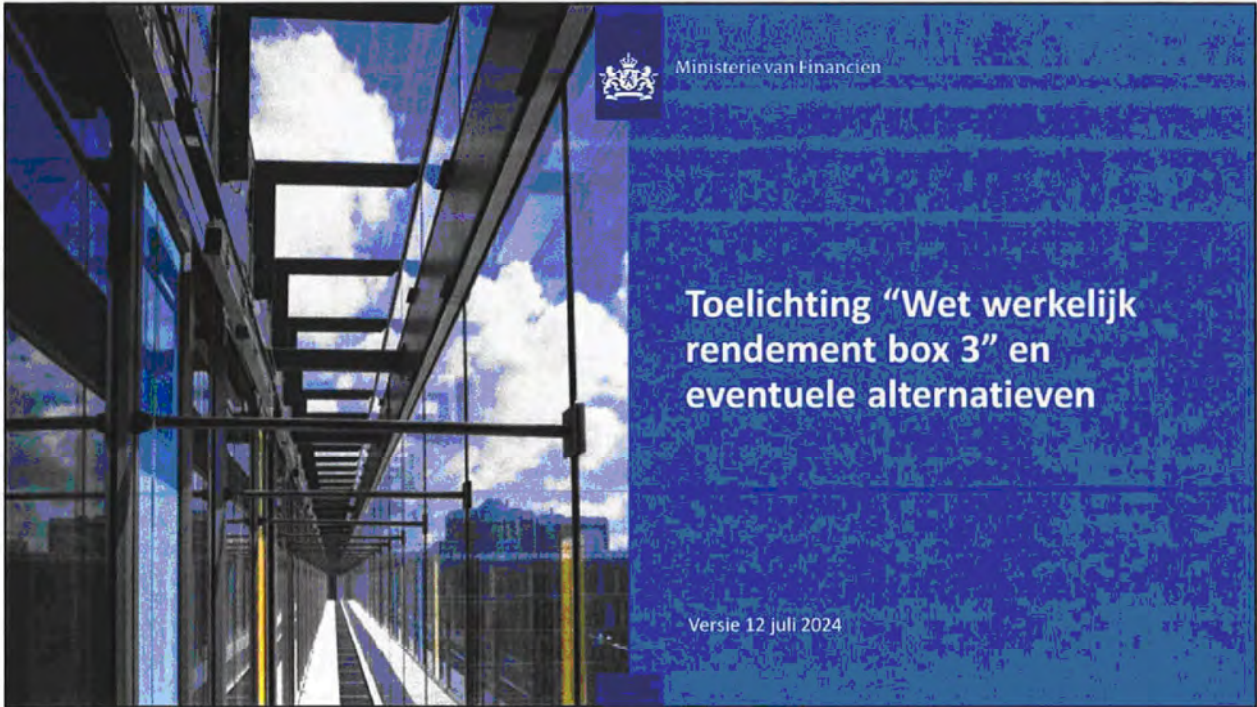
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Hervorming box 3 | Verschillende mogelijkheden voor het belasten van (inkomsten uit) vermogen in box 3

Huidig stelsel

Werkelijk rendement

Hervorming box 3 | Heffing over werkelijk rendement

VOORSTEL VOOR EEN HYBRIDE STELSEL

Het wetsvoorstel 'Wet werkelijk rendement box 3' behelst de introductie van een nieuw stelsel om inkomen uit vermogen te belasten in box 3 van de inkomstenbelasting. Dit nieuwe stelsel is gebaseerd op het werkelijke rendement. De hoofdregel is een vermogensaanwasbelasting (VAB). Het inkomen uit onroerende zaken en uit aandelenbelangen in start-ups wordt belast op basis van een vermogenswinstbelasting (VWB).

VAB is het uitgangspunt voor het nieuwe box 3-stelsel

VERMOGENS-AANWASBELASTING

- Belasting over bruto inkomsten minus kosten
- Belasting over positieve jaarlijkse waardeontwikkeling van vermogensbestandsdelen
- Negatieve jaarlijkse waardeontwikkeling is verrekenbaar

Twee uitzonderingen via VWB

- 1) Onroerend goed
- 2) Aandelen in startende ondernemingen

VERMOGENS-WINSTBELASTING

- Belasting over bruto inkomsten minus kosten
- Waardeontwikkeling belasten op moment van vervreemding (zoals verkoop) van vermogensbestandsdelen
- Gerealiseerde verliezen verrekenbaar naar toekomstige belastingjaren

3

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Hervorming box 3 | Voor- en nadelen van een vermogensaanwas- en een vermogenswinstbelasting

Vermogenswinstbelasting (VWB)	Vermogensaanwasbelasting (VAB)
De waardemutatie over de periode van bezit wordt belast in het jaar van verkoop.	Jaarlijks wordt de (nog niet als inkomen gerealiseerde) waardemutatie belast, optellend tot de waardemutatie over de periode van bezit.
<p><u>Pluspunten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sluit aan bij realisatiebeginsel. - Liquiditeitsvoordeel voor burgers ten opzichte van huidige box 3-stelsel en een vermogensaanwasbelasting. 	<p><u>Pluspunten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Weinig economisch verstorend. - Belastingdienst kan de aangifte voorinvullen voor wat betreft bank- en spaartegoeden en financiële effecten bij Nederlandse financiële instellingen (2,6 mln. aangiften van de totaalpopulatie van 4,1 mln.).
<p><u>Minpunten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Groot eenmalig nadeel voor de schatkist. - Lock-in-effect (fiscale prikkel om bij waardestijging de verkoop uit te stellen) met grotere kans op constructies en belastingontduiking. - Geen voorinvulling van de aangifte: belastingplichtige moet bij verkoop van box 3-bezittingen zelf de aankoopwaarde en de gemaakte kosten aanleveren. Gegevensleveranciers (banken, verzekeraars) geven aan geen historische aankoopwaarden van effecten te kunnen leveren. 	<p><u>Minpunten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Betalen over niet-gerealiseerd inkomen kan stuiten op onbegrip van de burger en leidt tot liquiditeitsprobleem voor een kleine minderheid. - Er is meer belang bij instrumenten zoals verliesverrekening. - Ingewikkeld voor onroerende zaken en niet openbaar verhandelde vermogensbronnen door jaarlijkse opgave waardemutatie (ongerealiseerd rendement met waarderingsvraagstukken).

5

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

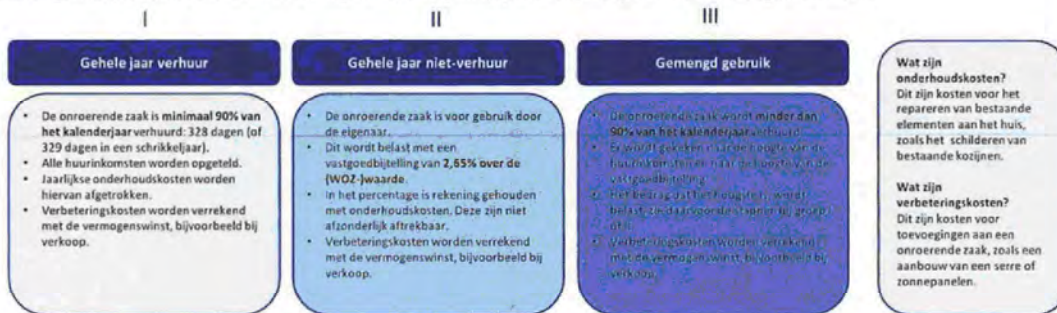
Hervorming box 3 | Heffing bij onroerende zaken

Onroerende zaken in box 3 zijn bijvoorbeeld de vakantiewoning, verhuurde beleggingspanden, maar ook grond die wordt verpacht (dat privébezit is). In het nieuwe box 3-stelsel wordt gekeken of sprake is van verhuur of van niet-verhuur, naar de huurinkomsten, de vermogenswinst of -verlies en kosten. De eigen woning (het hoofdverblijf) valt in box 1, daar gelden deze regels niet voor.

De jaarlijkse box 3-belasting van onroerende zaken zal op één van de volgende drie manieren worden berekend:

- I. **Gehele jaar verhuur:** de totale huurinkomsten worden belast en de onderhoudskosten zijn aftrekbaar.
- II. **Gehele jaar niet-verhuur:** de beschikbaarheid voor gebruik door de eigenaar van bijvoorbeeld een vakantiewoning wordt belast met een vastgoedbijtelling. Dit percentage bevat een marge voor onderhoudskosten.
- III. **Gemengd gebruik (verhuur en niet-verhuur):** het hoogste bedrag wordt belast: óf de huurinkomsten (minus de onderhoudskosten) óf de vastgoedbijtelling.

Financieringskosten zijn aftrekbaar. Daarnaast wordt de vermogenswinst eenmalig belast, bijvoorbeeld bij verkoop. Dan worden verbeteringskosten verrekend.

6

→ 2,65%

↳ 10% haalt rendement 3,3%
0,65% WOZ onderhoudskosten.

burgeronderzoek

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Hervorming box 3 | Heffing bij onroerende zaken

Stichting Economisch Onderzoek (SEO) heeft onderzoek gedaan naar de hoogte en de spreiding van de huurwaarde van niet-verhuurde box 3-woningen. Uit dit onderzoek blijkt dat in de periode 2019-2023 de gemiddelde (bruto) economische huurwaarde gelijk was aan 5,06%. Er is gekozen voor een nettovastgoedbijtelling van 2,65%. Hierbij is een voorzichtigheidsmarge ingebouwd ten opzichte van de gemiddelde huurwaarde en is gekozen voor een brutohuurwaarde die behoort bij het 10e percentiel. Dat betekent dat 90% van de woningen een hogere huurwaarde heeft dan waar in het gekozen percentage rekening mee is gehouden. De huurwaarde van het 10e percentiel is 3,35%. Onderstaande figuur toont het aandeel van de niet-verhuurde box 3-woningen met een huurwaarde kleiner dan het percentage op de horizontale as. SEO geeft aan dat een huurwaarde kleiner dan 1% sowieso niet marktconform kan zijn.

Bij het vaststellen van de nettovastgoedbijtelling van 2,65% is uitgegaan van (een reservering voor) aftrekbare kosten van 0,7% van de WOZ-waarde. Uit onderzoek van het Ministerie van Financiën op basis van het Handboek Marktwaardering 2023 volgt dat dit percentage gemiddeld is, gebaseerd op alle typen woningen.

7

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Inzichten Uitvoeringstoets | Belangrijke uitkomsten

- Wet Werkelijk Rendement Box 3 is door de toename van het aantal benodigde gegevens voor het maken van berekeningen minder begrijpelijk voor de belastingplichtige en moeilijker voor de Belastingdienst.
- Voor mensen met andere vermogensbronnen dan vooraf ingevulde banktegoeden en financiële effecten bij Nederlandse financiële instellingen geldt dat zij zelf gegevens over opbrengsten en kosten dienen aan te leveren: het wetsvoorstel doet daarmee een groot beroep op het doenvermogen van belastingplichtige.

- Bij redelijk lage toezicht intensiteit (van 3% op de populatie met verschillende vermogensbronnen) neemt toch de benodigde uitvoeringscapaciteit bij de Belastingdienst structureel met ruim 900 FTE toe door verzoeken om vooroverleg (waarderingkwesties) en beperkte beschikbaarheid contra-informatie.
- De krappe arbeidsmarkt leidt tot de verwachting dat zeker in de transitiejaren sprake zal zijn van verslechterde dienstverlening en onvoldoende toezicht door de Belastingdienst.

- Mede door complexiteit in de wetgeving, de uitspraken van de Hoge Raad (6 juni jl.) over de Herstelwet Box 3 en de Overbruggingswet Box 3 in combinatie met de uitfasering van de computertaal Cool-Gen is invoering van het wetsvoorstel met inwerkingtreding belastingjaar 2027 zeer waarschijnlijk niet mogelijk.

8

2028?
0

uitvoeringstoets
4 rood
1 oranje.

900 fte's
ind. ↳ controle
200 taxateurs

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Hervorming box 3 | Stand van zaken

- Op 14 juni 2024 is door de Ministerraad ingestemd met de adviesaanvraag bij de Afdeling advisering van de Raad van State voor het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3.
- Er is geen spoedadvies aangevraagd voor het wetsvoorstel. Normaal gesproken duurt het dan ongeveer drie maanden voordat de Afdeling met het advies komt. In dit geval is de verwachting dat ongeveer half september 2024 het advies verwacht kan worden.

- Voor aandelen in start-ups geldt een vermogenswinstbelasting. In de definitie van startende onderneming geldt een periode van 5 jaar.
- Er wordt onderzocht of het mogelijk is de definitie toe te spitsen op startende en innovatieve ondernemingen met schaalbare bedrijfsactiviteiten. RVO zal deze toets dan uitvoeren in plaats van de Belastingdienst. Dit kan na ommekomst van het advies van de Afdeling nog in het wetsvoorstel worden verwerkt.

- Voor de vastgoedbijtelling wordt nog een addendum op de uitvoeringstoets gemaakt.
- In het kader van de vastgoedbijtelling zijn nog twee onderzoeken gedaan die onlangs zijn afgerond. De landsadvocaat is gevraagd naar de juridische houdbaarheid van een nettovastgoedbijtelling (waarbij de kosten in het forfait zijn verwerkt). Via marktonderzoeksbureau Blauw is door middel van een burgerpanel onderzocht hoe burgers naar de vastgoedbijtelling kijken.

9

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Alternatief hervorming box 3 | Forfaitair stelsel met tegenbewijs

Een forfaitair stelsel is ook ná de uitspraak van de Hoge Raad van 6 juni jl. nog steeds mogelijk. Belastingplichtigen moeten dan wél in de gelegenheid gesteld worden om tegenbewijs te kunnen leveren als het forfait hoger is dan het werkelijk rendement dat door de belastingplichtige is behaald.

Qua vormgeving zijn er verschillende keuzes in een forfaitair stelsel. Er kan gekozen worden voor één forfait of juist voor een stelsel met verfijnde forfaits voor verschillende vermogenscategorieën. Verschillende categorieën leiden tot een veranderende behoefte aan contra-informatie. Ook met de periode waarover de forfaits vastgesteld worden kan gevarieerd worden, eenjarig of meerjarig. Tot slot is er nog de keuze tussen een rekenkundig en een meetkundig (voortschrijdend) gemiddelde.

Door het introduceren van de mogelijkheid tot het leveren van tegenbewijs zou dit stelsel juridisch houdbaar zijn. Zonder tegenbewijsregeling leidt een forfaitair stelsel tot strijdigheid met het EVRM.

Een forfaitair stelsel is voor Belastingdienst en belastingplichtige bekend en in de basis eenvoudig. Qua grondslag, peildatum en gegevenslevering (mits geen tegenbewijs) kan aangesloten worden bij de huidige regelgeving.

De noodzakelijke tegenbewijsregeling vraagt het nodige van de uitvoering: voor belastingplichtigen die tegenbewijs instellen moet alsnog het werkelijke rendement vastgesteld worden. Vanuit dat perspectief zou het forfait zo vastgesteld moeten worden dat zo min mogelijk belastingplichtigen tegenbewijs aanleveren. Dit kan enigszins door het forfait (zeer) laag vast te stellen. Ten opzichte van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 zal de groep belastingplichtigen voor wie jaarlijks het werkelijk rendement vastgesteld dient te worden naar verwachting aanzienlijk kleiner worden. Een tegenbewijsregeling kan tot dezelfde informatiebehoefte leiden als werkelijk rendement. Vooraf invullen is niet aan de orde.

10

- forfaits
- Aandelen
- heffingswinst deel

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Alternatief hervorming box 3 | Forfaitair stelsel met tegenbewijs

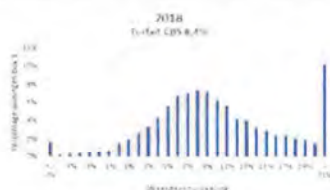
Een forfaitair systeem met een tegenbewijsregeling combineert peildatumarbitrage met de mogelijkheid om alleen in slechte jaren tegenbewijs te leveren. Het is daarom een zeer arbitragegevoelig systeem, dat kan leiden tot 'cherry picking'. Bijvoorbeeld door in slechte beursjaren met tegenvallend rendement een beroep te doen op de tegenbewijsregeling en in goede beursjaren juist niet. Dit doet af aan het draagkrachtprincipe.

Na de Hoge Raad-arresten is het de vraag of het opnieuw voorstellen van een forfaitair systeem op veel draagvlak kan rekenen.

Het werken met forfaits met tegenbewijs leidt tot budgettaire derving als gevolg van cherry picking. Die derving is aanzienlijk, omdat de spreiding in rendement binnen vermogenscategorieën groot is. Die derving neemt toe als de forfaits ook nog aan de lage kant worden vastgesteld.

Het verfijnen van de forfaits is hiervoor geen oplossing, omdat de spreiding in rendement te groot is, ook binnen categorieën vermogensbestanddelen. Ter illustratie: ongeveer 1/3 van de mensen die zelf beleggen in effecten heeft een rendement dat meer dan 8,5%-punt lager ligt dan gemiddeld. Voor mensen die beheerd beleggen heeft 1/3 een rendement dat 4%-punt lager ligt dan gemiddeld. Zie ook de hierna opgenomen figuur voor de waardeontwikkeling van woningen in 2018.

11

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Alternatief hervorming box 3 | Vermogensbelasting

Bij een vermogensbelasting wordt geen belasting geheven over het inkomen uit vermogen, maar over het vermogen zelf. Ook bij een vermogensbelasting zijn verschillende keuzes mogelijk qua vormgeving. Het tarief kan bijvoorbeeld vlak of progressief zijn. De grondslag voor een vermogensbelasting kan breed zijn (inclusief box 1 en 2) of smal (box 3). Een andere optie is een vermogensbelasting naast een ander stelsel introduceren voor bijvoorbeeld alleen zeer grote vermogens.

Een juridische kwetsbaarheid van een vermogensbelasting is de mogelijkheid dat wordt ingeteerd op het vermogen. Dat kan weer strijdigheid opleveren met het EVRM. Dit kan geprobeerd worden te voorkomen met een laag tarief en/of een hoge vrijstelling. Meer juridische zekerheid levert een samenloopbepaling (heffingsplafond) op. Als wordt uitgegaan van het gehele inkomen zou dat nog wel de vraag kunnen oproepen of er geen ongelijke behandeling van vermogensbezitters mét (bijvoorbeeld een pensioen) en zonder overig inkomen ontstaat.

Voor een vermogensbelasting kan de Belastingdienst uitgaan van veel bekende variabelen. Als de bestanddelen niet wijzigen tov het huidige stelsel is er geen aanvullende behoefte aan contra-informatie. Ook kan het vermogen gebruikt worden voor inkomensafhankelijke regelingen. In de basis is een vermogensbelasting eenvoudig. Wel is het een nieuw middel. Het implementeren van een nieuw middel in de systemen van de Belastingdienst kost de nodige capaciteit, maar of de systeemontwikkeling hiervan een langere doorlooptijd kent dan de verbondenheid van Box 3 in het geheel van de inkomstenheffing zal onderzoek moeten uitwijzen.

12

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Alternatief hervorming box 3 | Vermogensbelasting

De introductie van een samenloopbepaling is ingewikkeld en verhoogt de uitvoeringslast. Voor een samenloopbepaling is het namelijk noodzakelijk alsnog de werkelijke inkomsten van de belastingplichtige die een beroep doet op de samenloopbepaling te weten. Het zal wel om een kleinere groep gaan waarvan de werkelijke inkomsten moeten worden vastgesteld dan bij een stelsel op basis van werkelijk rendement.

Bij een vermogensbelasting worden belastingplichtigen met laag renderend vermogen, zoals bank- en spaartegoeden, absoluut gezien even zwaar belast over hun vermogen als succesvolle beleggers, terwijl het inkomen uit vermogen veel lager is. Dat past niet bij het draagkrachtbeginsel van inkomen. Bovendien verstoort dit de investeringsbeslissing van mensen en de wijze waarop zij vermogen opbouwen.

Een samenloopbepaling kan zorgen voor mogelijkheden om minder of geen belasting te betalen, doordat (potentieel zeer vermogende) personen geen vermogensbelasting betalen als zij geen belastbaar inkomen hebben.

Als gekozen moet worden voor een laag tarief in verband met de juridische kwetsbaarheid en/of een samenloopbepaling, leidt dat tot een (grote) budgettaire derving.

13

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Alternatief hervorming box 3 | Voortzetten OWR zonder forfaits

Voor de hersteloperatie en voor de jaren vanaf 2025 wordt een formulier ontworpen waarmee belastingplichtigen zelf hun werkelijk rendement kunnen opgeven (formulier Opgaaf Werkelijk Rendement; OWR). Onderzocht kan worden of dit kan worden voortgezet tot een oplossing voor de (middel)lange termijn, maar dan zónder te vergelijken met de forfaitaire systematiek van de Overbruggingswet. Dit is in feite een stelsel op basis van werkelijk rendement, maar ten opzichte van het wetsvoorstel met enkele versimpelingen: er is geen verliesverrekening, er is geen kostenaftrek en voor alles geldt vermogensaanwas. Onderzocht kan worden of dit ook sneller dan 2027 kan. Uiteindelijk zou dit systeem kunnen toegroeien naar het systeem van de Wet werkelijk rendement.

Dit systeem is in lijn met het arrest van de Hoge Raad van 6 juni 2024.

Voortzetting van het formulier scheelt veel IV-capaciteit. Het is wel raadzaam om het dan onderdeel uit te laten maken van de aangifte en niet meer in stand te houden als apart formulier. Een systeem zonder verliesverrekening en volledig vermogensaanwas scheelt ook veel IV-capaciteit.

Het verschil met de situatie van 2024 is dat nu iedereen het formulier OWR / het nieuwe onderdeel in de aangifte invult, net als in het wetsvoorstel. Er zijn dus nog net zoveel belastingplichtigen.

Het voorinvullen van rendementsgegevens kan op termijn deels plaatsvinden. Het vooraf invullen voor OWR is niet aan de orde voor vrijwel dezelfde onderdelen waarvoor dat niet kan bij de Wet werkelijk rendement box 3 (bijvoorbeeld huurinkomsten van onroerende zaken).

Een OWR kan tot dezelfde informatiebehoefte voor toezicht leiden als het stelsel op basis van werkelijk rendement.

14

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

Alternatief hervorming box 3 | Voortzetten OWR zonder forfaits

Het kan voor belastingplichtigen onrechtvaardig voelen dat er geen verliesverrekening en kostenafrek mogelijk is. Indien gewenst zou dit op termijn kunnen worden ingebouwd.

Deze variant kent een aanzienlijke extra budgettaire opbrengst, omdat er ten opzichte van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 geen verliesverrekening, geen kostenafrek en geen vermogenswinstbelasting is. De opbrengst zou bijvoorbeeld gebruikt kunnen worden voor dekking van het herstel en/of om het heffingsvrije vermogen te verhogen en zo het aantal belastingplichtigen te beperken.

15

[1] Een aandelenbelang van 5% of meer wordt belast in box 2 (aanmerkelijk belang). In box 2 geldt een vermogenswinstbelasting waarbij dividend is belast en vermogenswinst bij verkoop van de aandelen.

ma 23/9-11:30 uur

[Handwritten signature]
21-9-24

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken

TER BESPREKING 23 SEPTEMBER 11.30-12.15

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

TER INFORMATIE

Aan

de minister

Persoonsgegevens

nota

Eerste bevindingen onderzoek alternatieven toekomstig box 3-stelsel

Datum
20 september 2024

Notanummer
2024-0000427905

Bijlage
1. Matrix alternatieven

Aanleiding

- Op maandag 23 september staat een box 3-overleg met u (stas FB) gepland. Voor u (minister) is deze ter informatie omdat een eventuele aanpassing in de vormgeving van het nieuwe box 3-stelsel of in de planning (waartoe nog besloten moet worden n.a.v. het nog lopende onderzoek naar de impact van de HR-arresten) mogelijk budgettaire gevolgen heeft.
- Door de hersteloperatie die voortvloeit uit de arresten van de Hoge Raad van 6 juni 2024 is er niet meer voldoende capaciteit in de IV-portfolio van de Belastingdienst voor invoering van de Wet werkelijk rendement box 3 in de huidige vorm per 1 januari 2027. Daarom zijn aanpassingen noodzakelijk in de vormgeving van het nieuwe stelsel of in de planning. U heeft beiden in het overleg op 13 augustus jl. gevraagd te onderzoeken welk (alternatief) voorstel wel haalbaar is om in te voeren per (of voor) 1 januari 2027. Daarnaast heeft u (stas FB) bij het onderzoek naar alternatieven aandacht gevraagd voor de doenbaarheid voor burgers en de uitvoerbaarheid voor de Belastingdienst.
- De alternatieven zijn dus gericht op een inwerkingtreding per 1 januari 2027 en waar mogelijk op verbetering van de doenbaarheid en uitvoerbaarheid. Het trekken van een conclusie per wanneer de alternatieven in werking kunnen treden is helaas nog niet mogelijk. Idealiter was het onderzoek afgerond en hadden we een volledig beeld geschetst met daarbij een advies. De planning is dat eind september het onderzoek naar de ICT-capaciteit van de Belastingdienst wordt opgeleverd. Het volgende reguliere box 3-overleg staat gepland op maandag 7 oktober. Wij verwachten u dan een volledig beeld te kunnen schetsen. In aanloop naar die bespreking nemen wij u alvast mee in onze bevindingen tot op heden.

Bespreekpunt

De alternatieven zijn op hoofdlijnen onderzocht, maar definitieve conclusies over de inpasbaarheid in het IV-portfolio vergen meer tijd. Heeft u nu al aandachtspunten bij de verdere uitwerking van de verschillende alternatieven?

Kernpunten

- De onderzochte alternatieven beschrijven routekaarten om van de huidige situatie (forfait met mogelijkheid tot tegenbewijs) te komen tot een nieuw stelsel. De scenario's zijn:
  - In twee stappen invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3 door tijdelijk onroerend goed forfaitair te blijven belasten.

2. Het formulier Opgaaf Werkelijk Rendement als basis gebruiken voor een vermogensaanwasbelasting voor iedereen in plaats van enkel als tegenbewijs te gebruiken.
  - a) Vanuit scenario 2 op termijn volledig aanpassen naar de Wet werkelijk rendement box 3.
3. Een smalle vermogensbelasting in plaats van box 3.

Uiteraard bestaat hiernaast de zogenaamde 0-variant (startvariant), die inhoudt dat het huidige forfaitaire stelsel met tegenbewijs wordt voortgezet, totdat het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement Box 3 in zijn geheel kan worden ingevoerd. Daarmee wordt feitelijk tot uitstel besloten.

- De meeste onderzochte alternatieven zijn invoeringsvarianten op het wetsvoorstel dat ter advies voorligt bij de Raad van State (de Wet werkelijk rendement box 3). In enkele scenario's is hierbij sprake van een tussenstap om uiteindelijk het gehele wetsvoorstel in te voeren.
- De alternatieven zijn in een kort tijdsbestek en daardoor op hoofdlijnen onderzocht. Voor de impactbepaling op het IV-portfolio is een hoog-over indicatie afgegeven. Eind september levert de IV-organisatie en de keten IH inzichten op over de inpasbaarheid van invoeringsalternatieven van een nieuw wettelijk stelsel box 3. Begin oktober wordt u hierover geïnformeerd.
- Dit maakt dat voor geen enkele variant op dit moment antwoord gegeven kan worden op de vraag of deze wel of niet haalbaar is om in te voeren per 1 januari 2027 (of eerder) als alternatief op het voorstel dat ligt bij de Raad van State.
- Budgettair kunnen alle alternatieve varianten, indien uitvoerbaar, budgettair neutraal ontworpen worden. Enkele leiden op basis van de bestaande parameters (zoals tarief) tot een (grote) opbrengst ten opzichte van het basispad en bieden mogelijk ruimte voor terugsluis.

Toelichting

Een meer uitgebreide beschrijving van de scenario's vindt u in bijlage 1. In deze bijlage is ook een voorlopige beoordeling gemaakt van de scenario's op de punten juridische houdbaarheid, budgettaire gevolgen, burgerperspectief en doenvermogen, toezicht en IV (maakbaarheid en inpasbaarheid).

Informatiepunt - Gebouwde eigendommen op een NSW-landgoed

Federatie Particulier Grondbezit heeft recent nogmaals aandacht gevraagd voor de behandeling van landgoederen in het toekomstige box 3-stelsel. Wij hebben uw ambtsvoorganger geadviseerd om geen vrijstelling of doorschuiffaciliteit te introduceren voor gebouwde eigendommen op een Natuurschoonwet-landgoed.

- Wij hebben meerdere keren ambtelijk overleg gehad met de Federatie Particulier Grondbezit (FPG) over het toekomstige box 3 stelsel. FPG heeft zorgen over de behandeling van landgoederen.
- Box 3 kent een vrijstelling voor NSW-landgoederen, met uitzondering van de gebouwde eigendommen op het landgoed. Uitgangspunt bij uitwerking van het nieuwe stelsel is dat de huidige vrijstellingen in stand blijven.
- De gebouwde eigendommen vallen momenteel in de categorie 'overige bezittingen' en worden belast tegen een forfaitair rendement van 6,04% in 2024.

- In het toekomstige stelsel (Wet werkelijk rendement box 3) vallen deze gebouwde eigendommen net zoals andere onroerende zaken onder de vermogenswinstbelasting. Dat betekent dat bij verkoop, vererving of schenking eventuele waardeinstijging of -daling van de onroerende zaken in de heffing worden betrokken. Eventuele huuropbrengsten zijn belast.
- FPG geeft aan dat dit in strijd zou zijn met de doelen van de Natuurschoonwet en bepleit een doorschuifregeling of uitbreiding van de vrijstelling voor Natuurschoonwet-landgoederen zodat de gebouwde eigendommen daar ook onder vallen.
- Bij de gebouwde eigendommen die in box 3 vallen zal doorgaans sprake zijn van eigendommen die bedrijfsmatig verhuurd (kunnen) worden. Daarom worden deze bezittingen (ook in het huidige stelsel) in de heffing betrokken.
- De overstap naar een vermogenswinstbelasting levert juist een liquiditeitsvoordeel op ten opzichte van het huidige forfaitaire stelsel, omdat de waardeinstijging pas bij vervreemding wordt belast. In het huidige stelsel wordt jaarlijks de – forfaitair bepaalde – vermogensaanwas in de heffing betrokken.
- Het creëren van een nieuwe faciliteit voor deze gebouwde eigendommen zou leiden tot een budgettaire derving die gedekt moet worden.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESPREKING 23 SEPTEMBER 11.30-12.15

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

TER INFORMATIE

Aan

de minister

nota

Eerste bevindingen onderzoek alternatieven toekomstig box 3-stelsel

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken

Persoonsgegevens

Datum
20 september 2024

Notanummer
2024-0000427905

Bijlage
1. Matrix alternatieven

Aanleiding

- Op maandag 23 september staat een box 3-overleg met u (stas FB) gepland. Voor u (minister) is deze ter informatie omdat een eventuele aanpassing in de vormgeving van het nieuwe box 3-stelsel of in de planning (waartoe nog besloten moet worden n.a.v. het nog lopende onderzoek naar de impact van de HR-arresten) mogelijk budgettaire gevolgen heeft.
- Door de hersteloperatie die voortvloeit uit de arresten van de Hoge Raad van 6 juni 2024 is er niet meer voldoende capaciteit in de IV-portfolio van de Belastingdienst voor invoering van de Wet werkelijk rendement box 3 in de huidige vorm per 1 januari 2027. Daarom zijn aanpassingen noodzakelijk in de vormgeving van het nieuwe stelsel of in de planning. U heeft beiden in het overleg op 13 augustus jl. gevraagd te onderzoeken welk (alternatief) voorstel wel haalbaar is om in te voeren per (of voor) 1 januari 2027. Daarnaast heeft u (stas FB) bij het onderzoek naar alternatieven aandacht gevraagd voor de doenbaarheid voor burgers en de uitvoerbaarheid voor de Belastingdienst.
- De alternatieven zijn dus gericht op een inwerkingtreding per 1 januari 2027 en waar mogelijk op verbetering van de doenbaarheid en uitvoerbaarheid. Het trekken van een conclusie per wanneer de alternatieven in werking kunnen treden is helaas nog niet mogelijk. Idealiter was het onderzoek afgerond en hadden we een volledig beeld geschetst met daarbij een advies. De planning is dat eind september het onderzoek naar de ICT-capaciteit van de Belastingdienst wordt opgeleverd. Het volgende reguliere box 3-overleg staat gepland op maandag 7 oktober. Wij verwachten u dan een volledig beeld te kunnen schetsen. In aanloop naar die bespreking nemen wij u alvast mee in onze bevindingen tot op heden.

Bespreekpunt

De alternatieven zijn op hoofdlijnen onderzocht, maar definitieve conclusies over de inpasbaarheid in het IV-portfolio vergen meer tijd. Heeft u nu al aandachtspunten bij de verdere uitwerking van de verschillende alternatieven?

Kernpunten

- De onderzochte alternatieven beschrijven routekaarten om van de huidige situatie (forfait met mogelijkheid tot tegenbewijs) te komen tot een nieuw stelsel. De scenario's zijn:
  1. In twee stappen invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3 door tijdelijk onroerend goed forfaitair te blijven belasten.

2. Het formulier Opgaaf Werkelijk Rendement als basis gebruiken voor een vermogensaanwasbelasting voor iedereen in plaats van enkel als tegenbewijs te gebruiken.
  - a) Vanuit scenario 2 op termijn volledig aanpassen naar de Wet werkelijk rendement box 3.
3. Een smalle vermogensbelasting in plaats van box 3.

Uiteraard bestaat hiernaast de zogenaamde 0-variant (startvariant), die inhoudt dat het huidige forfaitaire stelsel met tegenbewijs wordt voortgezet, totdat het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement Box 3 in zijn geheel kan worden ingevoerd. Daarmee wordt feitelijk tot uitstel besloten.

- De meeste onderzochte alternatieven zijn invoeringsvarianten op het wetsvoorstel dat ter advies voorligt bij de Raad van State (de Wet werkelijk rendement box 3). In enkele scenario's is hierbij sprake van een tussenstap om uiteindelijk het gehele wetsvoorstel in te voeren.
- De alternatieven zijn in een kort tijdsbestek en daardoor op hoofdlijnen onderzocht. Voor de impactbepaling op het IV-portfolio is een hoog-over indicatie afgegeven. Eind september levert de IV-organisatie en de keten IH inzichten op over de inpasbaarheid van invoeringsalternatieven van een nieuw wettelijk stelsel box 3. Begin oktober wordt u hierover geïnformeerd.
- Dit maakt dat voor geen enkele variant op dit moment antwoord gegeven kan worden op de vraag of deze wel of niet haalbaar is om in te voeren per 1 januari 2027 (of eerder) als alternatief op het voorstel dat ligt bij de Raad van State.
- Budgettair kunnen alle alternatieve varianten, indien uitvoerbaar, budgettair neutraal ontworpen worden. Enkele leiden op basis van de bestaande parameters (zoals tarief) tot een (grote) opbrengst ten opzichte van het basispad en bieden mogelijk ruimte voor terugsluis.

Toelichting

Een meer uitgebreide beschrijving van de scenario's vindt u in bijlage 1. In deze bijlage is ook een voorlopige beoordeling gemaakt van de scenario's op de punten juridische houdbaarheid, budgettaire gevolgen, burgerperspectief en doenvermogen, toezicht en IV (maakbaarheid en inpasbaarheid).

Informatiepunt - Gebouwde eigendommen op een NSW-landgoed

Federatie Particulier Grondbezit heeft recent nogmaals aandacht gevraagd voor de behandeling van landgoederen in het toekomstige box 3-stelsel. Wij hebben uw ambtsvoorganger geadviseerd om geen vrijstelling of doorschuiffaciliteit te introduceren voor gebouwde eigendommen op een Natuurschoonwet-landgoed.

- Wij hebben meerdere keren ambtelijk overleg gehad met de Federatie Particulier Grondbezit (FPG) over het toekomstige box 3 stelsel. FPG heeft zorgen over de behandeling van landgoederen.
- Box 3 kent een vrijstelling voor NSW-landgoederen, met uitzondering van de gebouwde eigendommen op het landgoed. Uitgangspunt bij uitwerking van het nieuwe stelsel is dat de huidige vrijstellingen in stand blijven.
- De gebouwde eigendommen vallen momenteel in de categorie 'overige bezittingen' en worden belast tegen een forfaitair rendement van 6,04% in 2024.

- In het toekomstige stelsel (Wet werkelijk rendement box 3) vallen deze gebouwde eigendommen net zoals andere onroerende zaken onder de vermogenswinstbelasting. Dat betekent dat bij verkoop, vererving of schenking eventuele waardeinstijging of -daling van de onroerende zaken in de heffing worden betrokken. Eventuele huuropbrengsten zijn belast.
- FPG geeft aan dat dit in strijd zou zijn met de doelen van de Natuurschoonwet en bepleit een doorschuifregeling of uitbreiding van de vrijstelling voor Natuurschoonwet-landgoederen zodat de gebouwde eigendommen daar ook onder vallen.
- Bij de gebouwde eigendommen die in box 3 vallen zal doorgaans sprake zijn van eigendommen die bedrijfsmatig verhuurd (kunnen) worden. Daarom worden deze bezittingen (ook in het huidige stelsel) in de heffing betrokken.
- De overstap naar een vermogenswinstbelasting levert juist een liquiditeitsvoordeel op ten opzichte van het huidige forfaitaire stelsel, omdat de waardeinstijging pas bij vervreemding wordt belast. In het huidige stelsel wordt jaarlijks de – forfaitair bepaalde – vermogensaanwas in de heffing betrokken.
- Het creëren van een nieuwe faciliteit voor deze gebouwde eigendommen zou leiden tot een budgettaire derving die gedekt moet worden.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Met het oog op een alternatieve invoeringsstrategie van een nieuw wettelijk stelsel voor de inkomensheffing in box 3 bevat deze bijlage beschrijvingen en voorlopige beoordelingen van vier scenario's.

Deze scenario's zijn:

0. Startvariant: het huidige stelsel (forfaitair stelsel met tegenbewijsregeling), dat in het kader van de Wet tegenbewijsregeling box 3 wordt ontwikkeld, voortzetten totdat het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 in zijn geheel kan worden ingevoerd met een bepaald belastingjaar. Daarmee wordt feitelijk tot uitstel besloten.
1. In twee stappen invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3 door tijdelijk onroerend goed forfaitair te blijven belasten.
2. Het formulier Opgaaf Werkelijk Rendement (OWR) als basis te gebruiken voor een vermogensaanwasbelasting voor iedereen in plaats van enkel als tegenbewijs te gebruiken.
- 2a. Vanuit scenario 2 op termijn volledig aanpassen naar Wet werkelijk rendement box 3.
3. Een smalle vermogensbelasting in plaats van box 3.

Algemene opmerkingen

- Eén alternatief wijkt fundamenteel af van een heffing op werkelijk rendement en dat is het onderzoek naar de invoering van een smalle vermogensbelasting. De keuze om dit alternatief te betrekken in het onderzoek gebeurde vanuit de inschatting dat deze variant mogelijk positief zou scoren op elementen als snelheid van invoering, doenvermogen bij burgers en uitvoerbaarheid door de Belastingdienst.
- De alternatieven zijn beoordeeld op juridische houdbaarheid, budgettaire gevolgen, gevolgen voor de burger, maakbaarheid van de benodigde ICT-voorzieningen en handhaving door de Belastingdienst. Net zoals de Wet werkelijk rendement box 3 is geen enkel alternatief perfect. In elk alternatief zitten tegenstrijdige elementen. Een voorstel kan bijvoorbeeld eenvoudiger maakbaar zijn in de ICT-systemen, maar kan tegelijkertijd leiden tot een verslechterde toezichtpositie.
- Het aanpassen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 kost tijd. Daarnaast moeten bij ingrijpende wijzigingen mogelijk diverse interne en externe toetsen¹ opnieuw worden uitgevoerd, dat kost ook tijd.
- In het algemeen geldt dat bij een heffing over werkelijk rendement in vergelijking met het box 3 stelsel zoals dat in 2001 is ingevoerd de complexiteit in hoge mate toeneemt.² Dit beeld wordt bevestigd door de Uitvoeringstoets. Dit geldt zowel voor een vermogensaanwasbelasting (VAB) en een vermogenswinstbelasting (VWB).
- Een smalle vermogensbelasting is in beginsel vanuit burgerperspectief vergelijkbaar met het box 3 stelsel zoals dat in 2001 is ingevoerd (waarde op 1 januari is relevant), alleen leidt de noodzakelijke introductie van een anticumulatieregeling om interen op het vermogen te voorkomen wel tot een toename van complexiteit.
- De inschatting van maakbaarheid van de scenario's is gedaan door de experts die op dat moment beschikbaar waren. De inschatting is daarmee een eerste indicatie. Als duidelijk is welk alternatief uw voorkeur heeft dan kan een brede en diepgaande IV-impactbepaling plaatsvinden.

¹ Uitvoeringstoets, doenvermogenstoets, wetgevingstoets JenV, Autoriteit Persoonsgegevens, Raad voor de Rechtspraak en het Adviescollege toetsing regeldruk en afdeling advisering van de Raad van State.

² Kamerstukken II, 2022/23, 32140, nr. 145, p. 13-16.

Beschrijving Startvariant: Forfaitair stelsel met tegenbewijsregeling conform Hoge Raad juni 2024

- Het huidige box 3-stelsel is een combinatie van een forfaitaire rendementsheffing en de mogelijkheid tot het leveren van tegenbewijs naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad van juni 2024. Momenteel wordt een wetsvoorstel voorbereid waarbij de tegenbewijsregeling van de Hoge Raad wordt gecodificeerd. De Hoge Raad heeft voorgeschreven hoe het werkelijk rendement in het kader van de tegenbewijsregeling moet worden berekend. Kort gezegd bestaat het rendement uit alle gerealiseerde en ongerealiseerde rendementen van het box 3-vermogen gedurende het jaar (in feite een VAB) zonder kostenaf trek en verliesverrekening.
- Verhouding tot Wet werkelijk rendement box 3: De basis in de startvariant blijft een forfaitaire heffing. Alleen in het kader van tegenbewijs wordt rekening gehouden met het werkelijk rendement. Het juridisch kader van de tegenbewijsregeling is door de Hoge Raad gegeven en wijkt af van de Wet werkelijk rendement box 3 door het ontbreken van kostenaf trek en verliesverrekening. Daarnaast wordt bij de tegenbewijsregeling in feite een VAB gehanteerd en wordt geen VWB voor aandelen in start-ups en onroerend goed toegepast.
- De startvariant zal vanaf belastingjaar 2025 worden uitgevoerd door de Belastingdienst.

Beoordeling Startvariant: Forfaitair stelsel met tegenbewijsregeling conform Hoge Raad juni 2024

Juridische houdbaarheid	De tegenbewijsregeling wordt gecodificeerd in de Wet inkomstenbelasting 2001. Het box 3-stelsel is daarmee naar verwachting juridisch houdbaar, mits het tijdelijk is. Over bepaalde elementen heeft de Hoge Raad zich niet uitgesproken waardoor keuzes van de wetgever ter discussie gesteld kunnen worden, zoals het aanmerken van het privégebruik van onroerend goed als werkelijk rendement. In het stelsel blijft een ongelijkheid bestaan doordat een rendement lager dan het forfait volledig in de heffing wordt betrokken en een rendement hoger dan het forfait voor dat meerdere niet wordt belast.
Budgettaire gevolgen	In de augustusbesluitvorming is de derving voor de jaren 2017 t/m 2026 opgenomen. Als de Wet werkelijk rendement box 3 later ingevoerd wordt dan 2027, dan leidt dit tot een extra derving per jaar van circa 2 miljard euro.
Burgerperspectief en doenvermogen	De startvariant vraagt minder doenvermogen dan een heffing over het werkelijk rendement. Niet iedere belastingplichtige hoeft namelijk een berekening van het werkelijke rendement te maken. Het forfaitaire systeem is de basis en belastingplichtigen kunnen kiezen of zij tegenbewijs hoeven of willen leveren. Het leveren van tegenbewijs is complex voor belastingplichtigen met ander vermogen dan banktegoeden en beleggingen in euro's bij financiële instellingen. Belastingplichtigen moeten zelf het werkelijk rendement (inclusief ongerealiseerde waardestijging) berekenen. De tegenbewijsregeling is mogelijk conflictopwekkend omdat er geen kostenaf trek en geen verliesverrekening is toegestaan en niet-gerealiseerde winst wordt aangemerkt als inkomen. Het OWR-formulier wordt in eerste instantie niet voorgevuld. Onderzocht wordt of en zo ja per wanneer Nederlandse financiële instellingen in het kader van de tegenbewijsregeling het werkelijk rendement (inclusief waardemutaties) van beleggingen en verzekeringen kunnen renseigneren aan de Belastingdienst. Eerder hebben de NVB (banken), het Verbond van Verzekeraars, het kadaster en de keten Gegevens van de Belastingdienst aangegeven aan het einde van het eerste kwartaal T-2 een wettelijke basis of een Uitvoeringsbesluit (met de bijbehorende gegevensspecificatie) nodig te hebben, alvorens zij investeringen zullen doen om hun gegevenshuishouding anders in te richten en IV-voorzieningen te bouwen met het oog op uitwisseling van gewijzigde gegevenssets over belastingjaar T.
Toezicht	Het forfaitaire stelsel vraagt in het algemeen relatief weinig toezichtcapaciteit. Toezicht op de tegenbewijsregeling vraagt relatief veel benodigde toezichtcapaciteit in verband met de berekening van het werkelijke rendement (inclusief de waardering van vermogensbestanddelen) en de beoordeling van de

	inkomsten. Qua contra-informatie beschikt de Belastingdienst momenteel over de waarde op 1 januari van banktegoeden (en rente) en beleggingen (en dividenden) bij financiële instellingen en de WOZ-waarde van in Nederland gelegen onroerend goed.
IV (maakbaarheid)	Het inrichten van processen voor automatische verwerking van het formulier OWR voor het opleggen van aanslagen en verminderingsbeschikkingen is een grote ICT-opgave. Het doen van aangifte en het insturen van het OWR-formulier zijn momenteel twee aparte handelingen. Het is voor burgers en de Belastingdienst wenselijk om bij de keuze voor deze variant het OWR-formulier zo spoedig mogelijk te integreren in de aangifte inkomstenbelasting. Hiermee wordt voorkomen dat burgers twee acties moeten uitvoeren en sprake is van twee gegevensstromen die de Belastingdienst moet verwerken bij het opleggen van een aanslag. Naar verwachting kan het OWR-formulier geïntegreerd worden in de aangifte over 2025. (Binnen de Belastingdienst zal hiervoor dan tijdig, dat wil zeggen voor 15 oktober 2024, aan de IV-organisatie opdracht gegeven worden)
IV (inpasbaarheid)	De inpasbaarheid en verdringingseffecten van de hersteloperatie in het IV-portfolio van de IH-keten wordt momenteel onderzocht. De uitkomsten worden eind september opgeleverd. Daarna wordt u geïnformeerd.

Beschrijving scenario 1: In twee stappen invoeren van Wet werkelijk rendement box 3

- Met uitzondering van onroerend goed wordt belasting geheven over het werkelijke rendement via een VAB, inclusief kostenaf trek en verliesverrekening (uitsluitend carry-forward). In de aangifte worden de gegevens voor de berekening van het werkelijke rendement (waarde vermogensbron, directe rendementen, koerswinst en kosten) opgevraagd bij belastingplichtigen. De tegenbewijsregeling vervalt voor deze bezittingen en schulden. Het inkomen van onroerend goed wordt (tijdelijk) berekend op basis van een forfait, waarbij belastingplichtigen tegenbewijs kunnen leveren conform de startvariant (arrest Hoge Raad juni 2024). Op termijn wordt bij onroerend goed en aandelen in start-ups belasting geheven over het werkelijke rendement via een VWB, inclusief kostenaf trek en verliesverrekening.
- In het eindbeeld komt dit scenario uit op de Wet werkelijk rendement box 3.
- Invoerbaar per: PM

Aandachtspunten:

- Het combineren van twee verschillende regimes binnen Box 3 (enerzijds werkelijk rendement en anderzijds forfaitair met tegenbewijsregeling voor onroerend goed) leidt tot complexiteit. Een forfait is gebaseerd op de waarde op 1 januari; werkelijk rendement ziet op het inkomen gedurende het gehele jaar. Hoe wordt het inkomen berekend als gedurende het jaar vermogen switcht van regime, bijvoorbeeld bij aan- en verkoop van onroerend goed? Zou het forfaitair bepaalde inkomen dat voor een jaar geldt dan tijdsgelang moeten worden herrekend? Kan een negatief werkelijk rendement in een jaar gesaldeerd worden met positieve forfaitaire rendementen?
- Is verliesverrekening over de jaargrens heen mogelijk, ongeacht uit welk regime binnen box 3 (werkelijk of forfaitair) de inkomsten afkomstig zijn? Zo ja, hoe verhoudt zich dit tot het ontbreken van een verliesverrekening in de tegenbewijsregeling tegen het forfait?
- Bij de berekening van werkelijk rendement zijn kosten aftrekbaar, niet bij het forfait (en ook niet in de tegenbewijsregeling tegen dit forfait). Is het onderscheid in behandeling gerechtvaardigd?

Beoordeling scenario 1: In twee stappen invoeren van Wet werkelijk rendement box 3

Juridische houdbaarheid	Wij adviseren om verliesverrekening (carry-forward) en kostenaf trek op te nemen in dit scenario. Het is juridisch namelijk zeer kwetsbaar om te heffen over werkelijk rendement (inclusief ongerealiseerde waardemutaties) zonder kostenaf trek en verliesverrekening. Wel heffen over ongerealiseerde waardestijgingen maar geen verliesverrekening toestaan door verlies uit een ander jaar leidt tot ongerijmde uitkomsten. Voor het hanteren van een forfait met tegenbewijs voor onroerende zaken geldt dezelfde ongelijkheid als in de startvariant.					
Budgettaire gevolgen	Vanwege de verliesverrekening kent dit systeem een (afnemend) ingroei pad. In de eerste twee jaar levert meer op, daarna minder ten opzichte van het oude stelsel tot 2022 (exclusief rechtsherstel, inclusief de structureel aangepaste leegwaarderatio en het structureel verhoogde tarief uit de Belastingplannen 2023 en 2024 (per amendement)).					
		2027	2028	2029	2030	Struc (2060)
	VAB + forfait vastgoed	1.042	221	-69	-221	-317
	Dit stelsel levert uiteindelijk minder op vanwege de tegenbewijsregeling op vastgoed. De opbrengsten op vastgoed worden gemaximeerd op het forfaitaire rendement, ook als het werkelijke rendement hoger is. NB. De grondslag voor vastgoed in de tegenbewijsregeling is groter dan onder het forfaitaire systeem, omdat huurinkomsten worden meegenomen en kosten niet aftrekbaar zijn.					

<p>Burgerperspectief en doenvermogen</p>	<p>De forfaitaire regeling vervalt voor alle vermogensbestanddelen, behalve voor onroerend goed. Om het werkelijke rendement te berekenen worden in de aangifte meer gegevens uitgevraagd. Dit leidt tot een groter beroep op het doenvermogen ten opzichte van een forfaitair stelsel.</p> <p>Beoogd wordt dat Nederlandse financiële instellingen het werkelijk rendement van beleggingen en verzekeringen renseigneren aan de Belastingdienst zodat deze gegevens vooraf ingevuld kunnen worden in de aangifte.³ Voor vermogensbestanddelen die niet kunnen worden vooringevuld (buitenlands vermogen of niet-beursgenoteerde beleggingen) moet de burger zelf het werkelijk rendement berekenen. De situatie voor onroerend goed wijzigt niet, waardoor de burger alleen de waarde op 1 januari moet aangeven (WOZ-waarde of waarde in het economische verkeer). Het systeem vraagt om meer communicatie-inspanningen en uitleg naar burgers omdat een heffing over werkelijk rendement (via een VAB) en een forfait met tegenbewijs (tijdelijk) naast elkaar van toepassing zijn.</p> <p>Vanuit burgerperspectief is dit alternatief voor bezitters van onroerende zaken in Box 3 eenvoudiger dan een stelsel op basis van werkelijk rendement, omdat huuropbrengsten, kosten van onderhoud en verbetering van de onroerende zaak niet inzichtelijk gemaakt hoeven te worden.</p>
<p>Toezicht</p>	<p>Toezicht op werkelijk rendement vraagt meer benodigde toezichtcapaciteit in verband met de berekening van het werkelijke rendement (inclusief de waardering van vermogensbestanddelen) en de beoordeling van de inkomsten en de kosten. In deze variant vervallen ten opzichte van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement Box 3 - door de forfaitaire behandeling van onroerende zaken - naar verwachting veel discussies over waarderingskwesaties van de onroerende zaak en de kosten van instandhouding en verbetering en zal hierdoor minder toezichtcapaciteit vragen.</p>
<p>IV (maakbaarheid)</p>	<p>Het is mogelijk om per belastingjaar 2027 de aangifte aan te passen zodat, behalve bij onroerende zaken, de werkelijke rendementen worden uitgevraagd. De combinatie tussen werkelijk rendement en een forfait (plus tegenbewijs) zorgt echter voor complexiteit in de systemen. Dit hybride systeem vraagt veel van de mogelijkheden in de rekenmodule van het ICT-systeem door tijdsevenredige verrekening bij tussentijdse vervreemding van het onroerend goed en het aanwenden van de opbrengst in andere box 3-vermogensbronnen. Nader effect hiervan moet nog worden onderzocht.</p> <p>Ten opzichte van de startvariant (0-scenario) moet de functionaliteit voor kostenaf trek en verliesverrekening worden gebouwd. Vanuit toezichtperspectief is het wenselijk om daarnaast een staffel voor verliesverrekening te bouwen.⁴ Hiermee wordt door de Belastingdienst jaar-overstijgend de stand van de nog niet verrekende verliezen bijgehouden. Ten opzichte van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 wordt capaciteit bespaard doordat geen staffel hoeft te worden gebouwd voor het bijhouden van de verkrijgingsprijs van onroerend goed en start-ups.</p>

³ Eerder hebben ketenpartners / gegevensleveranciers aangegeven het eerste kwartaal T-2 een wettelijke basis of een Uitvoeringsbesluit (met de bijbehorende gegevensspecificaties) nodig te hebben, alvorens zij investeringen zullen doen om hun gegevenshuishouding anders in te richten met het oog op uitwisseling van gewijzigde gegevenssets over belastingjaar T. Concreet betekent dit dat voor aanlevering van rendementsgegevens (waarden van beleggingsproducten, saldi van spaarrekeningen, saldi van stortingen en onttrekkingen, dividenden en rente) over belastingjaar 2027 in het voorjaar 2025 een wettelijke grondslag met de daarbij behorende gegevensspecificatie aanwezig dient te zijn, omdat een latere vaststelling ertoe leidt dat banken en verzekeraars niet tijdig, juist en volledig hun gegevens aan de Belastingdienst kunnen aanleveren voor belastingjaar 2027.

⁴ Staffels zijn wettelijk niet verplicht maar zijn van zeer grote waarde in het uitoefenen van toezicht. Wanneer de historische verkrijgingsprijzen en stand van niet verrekende verliezen niet bij de Belastingdienst bekend zijn en slechts kan blijken uit gegevens op grond van de administratieplicht, belemmert dit de handhaving.

	Op een later moment kan worden besloten om ook het forfait voor onroerend goed af te schaffen en over te stappen naar werkelijk rendement (via een vermogenswinstbelasting). De gedachte daarbij is dat op een later moment ICT-capaciteit beschikbaar is om de gewenste ondersteuning te bouwen die het toezicht ondersteunen, zoals de bouw van een staffel voor de historische kostprijzen van onroerend goed bij de IV-organisatie van de Belastingdienst.
IV (inpasbaarheid)	Eind september kan er een uitspraak worden gedaan over de inpasbaarheid van de alternatieven. Het grote issue bij dit scenario is op dit moment de vraag of de verwerkings- en berekeningsprogrammatuur tijdig gerealiseerd kan worden met het oog op de verwerking van belastingjaar 2027.

Beschrijving Scenario 2: Werkelijk rendement via het toepassen van het OWR-formulier voor iedereen (inclusief kostenaf trek en verliesverrekening)

- De opgave van het werkelijk rendement door belastingplichtigen (conform de methodiek van het OWR-formulier) wordt de hoofdregel voor box 3 en niet langer gebruikt als optie voor het leveren van tegenbewijs.
- Voor alle bezittingen en schulden in box 3 wordt daarmee belasting geheven over het werkelijke rendement via een VAB. Hierbij wordt ten opzichte van de startvariant wel de kostenaf trek en verliesverrekening toegevoegd.
- De tegenbewijsregeling vervalt. Een belangrijk verschil ten opzichte van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 is dat ook onroerend goed en aandelen in start-ups belast worden via een VAB.
- Het eindbeeld komt overeen met de Wet werkelijk rendement met uitzondering van het vervallen van de vermogenswinstbelasting bij onroerend goed en aandelen in start-ups.
- Invoerbaar per: PM

Beoordeling Scenario 2: Werkelijk rendement via het toepassen van het OWR-formulier voor iedereen (inclusief kostenaf trek en verliesverrekening)

Juridische houdbaarheid	Wij adviseren om verliesverrekening (carry-forward) en kostenaf trek op te nemen in dit scenario. Het is juridisch namelijk zeer kwetsbaar om te heffen over werkelijk rendement (inclusief ongerealiseerde waardemutaties) zonder kostenaf trek en verliesverrekening. Wel heffen over ongerealiseerde waardestijgingen, maar geen verliesverrekening toestaan door verlies uit een ander jaar leidt tot ongerijmde uitkomsten.					
Budgettaire gevolgen	Vanwege de verliesverrekening kent dit systeem een (afnemend) ingroei pad. In de eerste vier jaar levert dit systeem cumulatief €8,6 miljard meer op ten opzichte van het oude stelsel tot 2022 (exclusief rechtsherstel, inclusief de structureel aangepaste leegwaarderatio en het structureel verhoogde tarief uit de Belastingplannen 2023 en 2024 (per amendement)).					
		2027	2028	2029	2030	Struc (2060)
	VAB	2.452	2.206	2.030	1.904	1.886
	Een groot verschil met het conceptwetsvoorstel werkelijk rendement is de VAB voor vastgoed in plaats van een VWB. Hierdoor hoeft de VWB niet in te groeien en genereert dit stelsel direct in de eerste jaren (hoge) opbrengsten. Structureel levert dit stelsel iets meer op dan het conceptwetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 (dat levert struc. € 1.638 mln op). Dit komt doordat de VWB nooit helemaal volledig is ingegroeid.					

Burgerperspectief en doenvermogen	<p>Voor belastingplichtigen die in de startvariant geen tegenbewijs (hoeven) leveren vervalt het eenvoudige forfaitaire stelsel. Hiervoor in de plaats komt een vermogensaanwasbelasting voor alle belastingplichtigen. Het invullen van de aangifte is complex voor belastingplichtigen met ander vermogen dan spaargeld en beleggingen in euro's die worden aangehouden bij Nederlandse financiële instellingen. Met name de berekening van de (jaarlijkse) vermogensaanwas is complex, zodat de verwachting is dat beroep wordt gedaan op dienstverlening bij het invullen van de aangifte. De regeling is mogelijk conflictopwekkend omdat er wordt geheven over niet-gerealiseerde winst en kan tot liquiditeitsproblemen leiden. Indien de regeling conflictopwekkend is, bestaat het risico op extra bezwaren, beroepen en klachten.</p> <p>Beoogd wordt dat Nederlandse financiële instellingen het werkelijk rendement van beleggingen en verzekeringen renseigneren aan de Belastingdienst zodat deze gegevens vooraf ingevuld kunnen worden in de aangifte.⁵ Voor onroerend goed, buitenlands vermogen of niet-beursgenoteerde beleggingen moet de burger zelf het werkelijk rendement berekenen en kostenaftrek aangeven.</p> <p>Voor belastingplichtigen die in de startvariant tegenbewijs hebben geleverd is de aanpassing een verbetering omdat in dit scenario kostenaftrek en verliesverrekening mogelijk is.</p>
Toezicht	<p>Het forfait vervalt voor alle vermogensbestanddelen en wordt vervangen door een vermogensaanwasbelasting. Toezicht op werkelijk rendement vraagt relatief veel benodigde toezichtcapaciteit in verband met de berekening van het werkelijke rendement (inclusief de waardering van vermogensbestanddelen) en de beoordeling van de inkomsten en de kosten.</p>
IV (maakbaarheid)	<p>Het is mogelijk om per belastingjaar 2027 de aangifte aan te passen op een manier dat de werkelijke rendementen worden uitgevraagd. Ten opzichte van de startvariant moet de functionaliteit voor kostenaftrek en verliesverrekening worden gebouwd. Vanuit toezicht perspectief is het wenselijk om daarnaast een staffel voor verliesverrekening te bouwen, zoals dat ook is gedaan voor verliesverrekening in box 1 en box 2.⁶ Hiermee wordt door de Belastingdienst jaar-overstijgend de stand van de nog niet verrekende verliezen bijgehouden. Ten opzichte van de Wet werkelijk rendement Box 3 wordt capaciteit bespaard doordat geen staffel hoeft te worden gebouwd voor bijhouden van de verkrijgingsprijs van onroerend goed en start-ups (deze vallen namelijk niet onder de VWB).</p>
IV (inpasbaarheid)	<p>Eind september kan er een uitspraak worden gedaan over de inpasbaarheid van de alternatieven. Het grote issue bij dit scenario is op dit moment de vraag of de verwerkings- en berekeningsprogrammatuur tijdig gerealiseerd kan worden met het oog op de verwerking van belastingjaar 2027.</p>

⁵ Eerder hebben ketenpartners / gegevensleveranciers aangegeven 15 maart T-2 een wettelijke basis of een Uitvoeringsbesluit (met de bijbehorende gegevensspecificaties) nodig te hebben, alvorens zij investeringen zullen doen om hun gegevenshuishouding anders in te richten met het oog op uitwisseling van gewijzigde gegevenssets over belastingjaar T.

⁶ Staffels zijn wettelijk niet verplicht maar zijn van zeer grote waarde in het uitoefenen van toezicht. Wanneer de historische verkrijgingsprijzen en stand van niet verrekende verliezen niet bij de Belastingdienst bekend zijn en slechts kan blijken uit gegevens op grond van de administratieplicht, belemmert dit de handhaving.

Beschrijving Scenario 2a: Scenario 2 en op termijn volledig aanpassen naar Wet werkelijk rendement box 3

- Na implementatie van alternatief 2 wordt op termijn (zodra dit mogelijk is vanuit de uitvoering) het box 3-stelsel aangepast richting het eindbeeld van de Wet werkelijk rendement box 3. Om dit te bereiken gaan onroerend goed en aandelen in start-ups over naar een VWB. Voor deze twee bezittingen is de VAB dus voor een beperkt aantal jaren van toepassing.
- In het eindbeeld komt dit scenario overeen met de Wet werkelijk rendement box 3.
- Invoerbaar per: PM

Beoordeling Scenario 2a: Scenario 2 en op termijn volledig aanpassen naar Wet werkelijk rendement box 3

Juridische houdbaarheid	Uit de (extern getoetste) staatssteunanalyse blijkt dat het verschil in behandeling tussen onroerend goed en aandelen in start-ups ten opzichte van het overige box 3-vermogen in het kader van staatssteun gerechtvaardigd is.
Budgettaire gevolgen	In dit stelsel zal een ingroeipad zitten voor de VWB op vastgoed. Het is afhankelijk van het moment van overgang op VWB hoe dit in de reeks zichtbaar is.
Burgerperspectief	De stap naar een vermogenswinstbelasting voor genoemde vermogensbestanddelen leidt tot minder conflicten die veroorzaakt worden door belastingheffing over niet gerealiseerde winsten. Bovendien worden voor deze vermogensbestanddelen eventuele liquiditeitsproblemen weggenomen die mogelijk veroorzaakt worden door heffing over niet gerealiseerde vermogenstoename. Binnen het box 3 stelsel gelden verschillende regimes (VWB en VAB). Dit maakt het stelsel complex en moeilijk uitlegbaar voor belastingplichtigen die met beide regimes te maken hebben.
Toezicht	De stap naar een vermogenswinstbelasting voor de vermogensbestanddelen onroerend goed en beleggingen in start-ups leidt tot relatieve vereenvoudiging in het toezicht op de bestanddelen waar de VWB op van toepassing is. Voor deze vermogensbestanddelen is namelijk niet langer een jaarlijkse waardering nodig. De toezichtmogelijkheden op een VWB-heffing is in belangrijke mate afhankelijk van de ICT-ondersteuning (staffels voor de verkrijgingsprijs). Bij afwezigheid van ICT-ondersteuning is toezicht op verkrijgingsprijzen uit het (verre) verleden niet (goed) mogelijk. Daarnaast geldt wel dat op het moment van vervreemding van het onroerend goed of de belegging in start-ups het fiscale belang op één moment tot uiting komt en dan waarschijnlijk in meer gevallen tot waarderingdiscussies zal leiden.
IV (maakbaarheid)	Ten opzichte van scenario 2 gaat op termijn de besparing verloren omdat het wenselijk is om een staffel te bouwen voor het jaar-overstijgend bijhouden van de verkrijgingsprijs van onroerend goed en aandelen in start-ups.
IV (inpasbaarheid)	Eind september kan er een uitspraak worden gedaan over de inpasbaarheid van de alternatieven.

Beschrijving scenario 3: smalle vermogensbelasting in plaats van box 3

- In plaats van box 3 wordt een vermogensbelasting ingevoerd voor het vermogen dat momenteel in box 3 wordt belast. De belasting over de inkomsten uit vermogen wordt zodoende vervangen door een belasting op de draagkracht van het bezit (het vermogen).
- De Wet werkelijk rendement box 3 vervalt.
- Invoerbaar per: PM

Aandachtspunten:

- Zowel vanuit het oogpunt van doenvermogen als vanuit de uitvoeringslast door de Belastingdienst neemt de complexiteit van de heffing op vermogen in Box 3 substantieel af. In de gegevensuitwisseling met externe ketenpartners wijzigt niets en belastingplichtigen betalen een eenduidig heffingsstarief over bekende vermogensbronnen op een vaste peildatum. De berekening om te komen tot de bepaling van het werkelijke rendement, waarbij verschil van inzicht zal bestaan over de mate van aftrekbaarheid van kosten, vervalt.
- Het elimineren van een heffing over het inkomen uit vermogen in box 3 leidt ertoe dat het verzamelinkomen van belastingplichtigen daalt. Een lager verzamelinkomen leidt tot een verhoging van het budgettaire beslag van inkomensafhankelijke regelingen, zoals toeslagen. Wellicht dat andere kwalificerende inkomenshoogten voor inkomensafhankelijke regelingen vastgesteld dienen te worden.
- Belastingverdragen ter voorkoming van dubbele belasting gaan uit van heffing op basis van inkomen, waardoor een vermogensbelasting internationaal tot (economisch) dubbele heffing kan leiden. Verdragen dienen dan mogelijk aangepast te worden. Hiervoor zijn we afhankelijk van de verdragspartners en dit is een langdurig proces.
- Diverse landen hebben hun vermogensbelasting afgeschaft of versoerd. Frankrijk heeft bijvoorbeeld per 2018 de (brede) vermogensbelasting vervangen door een (smalle) vermogensbelasting over in Frankrijk gelegen onroerend goed. Duitsland en Zweden hebben hun vermogensbelasting afgeschaft, respectievelijk per 1997 en 2007.⁷⁸ Onderzocht zou moeten worden waarom deze landen hun vermogensbelasting hebben afgeschaft.
- De parameters moeten worden vastgesteld: de hoogte en structuur van het tarief (vlak of progressief) en eventueel een vrijstelling.

Beoordeling scenario 3: Smalle vermogensbelasting in plaats van box 3

Juridische houdbaarheid	Een vermogensbelasting berust in beginsel op het draagkrachtbeginsel (vermogen geeft draagkracht). Belastingheffing mag niet ertoe leiden dat ingeteerd wordt op vermogen. Bij een vermogensbelasting bestaat de mogelijkheid dat de belasting niet kan worden voldaan uit de vermogensinkomsten. Dit resulteert in het risico dat op stelselniveau de proportionaliteitstoets van artikel 1 EP EVRM niet wordt doorstaan. Om dit risico te mitigeren dient een heffingsplafond te worden ingebouwd. Een heffingsplafond maximeert de belastingdruk. Het zorgt ervoor dat de te betalen vermogensbelasting niet meer bedraagt dan een percentage van het inkomen uit dat vermogen. Dat betekent belastingplichtigen moeten kunnen aantonen dat het heffingsplafond wordt overschreden. In dat geval is het belangrijk dat vooraf het werkelijke rendement op het box 3-vermogen is gedefinieerd. De juridische houdbaarheid kan verder worden vergroot door een vrijstelling.
Budgettaire gevolgen	Dit kan in principe budgetneutraal worden vormgegeven. De hoogte van de vermogensbelasting die hiervoor nodig is, hangt af van de hoogte van het heffingvrije vermogen en het heffingsplafond. Gedacht kan worden aan een tarief van 1,2% tot 2%.

⁷ Internationaal onderzoek box 3. Een overzicht van de fiscale behandeling van inkomsten uit vermogen in Denemarken, Duitsland, Italië, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Oostenrijk, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Zweden. Bijlage bij voortgangsrapportage heffing box 3 op basis van werkelijk rendement d.d. 20 september 2016 (Kamerstukken II 2016/2017, 34.552, nr. 6).

⁸ Studie over de belasting op grote vermogens gerealiseerd in opdracht van het Federaal Planbureau d.d. juli 2023 ([Studie over de belasting op grote vermogens \(plan.be\)](#)).

Burgerperspectief	<p>Net zoals bij de forfaitaire rendementsheffing hoeft de burger alleen de waarde op 1 januari aan te geven. De huidige voorinvulling van box 3 door gegevenslevering van ketenpartners (= de waarde op 1 januari) kan gebruikt worden om de vermogensbelasting voor in te vullen.</p> <p>De belastingplichtige dient zelf een beroep te doen op het plafond en dient in dat geval zijn werkelijke inkomen uit vermogen aannemelijk te maken. Voor toepassing van het heffingsplafond is inzicht nodig in het inkomen uit het vermogen dat onder de vermogensbelasting valt. De belastingplichtige moet in dit geval zelf het totale inkomen berekenen. Vanuit het perspectief van de burger wijkt de startvariant (forfait op basis van waarde op 1 januari met tegenbewijs) in de praktijk niet veel af van een smalle vermogensbelasting (heffing over waarde op 1 januari met een plafond op basis van inkomen).</p>
Toezicht	<p>Het toezicht kan – net als in het huidige forfaitaire stelsel – beperkt worden op de volledigheid van het opgegeven vermogen en de waardering daarvan. Groot voordeel van dit stelsel en het stelsel in de startvariant is dat er in veel grotere mate sprake is van de mogelijkheid van voorinvulling van gegevens in box 3, waardoor veel toezicht plaats kan vinden door (geautomatiseerde) gegevensvergelijking. De gegevenslevering verandert niet, waardoor meer ruimte ontstaat voor de parlementaire behandeling (hoeft niet op 15 maart 2025 afgerond te zijn). Feitelijk wordt hiermee teruggevallen op de informatiebehoefte van het box 3-stelsel gedurende de jaren 2001 t/m 2017.</p> <p>Als belastingplichtigen aanspraak maken op het plafond zal het aangegeven inkomen uit vermogen gecontroleerd moeten worden. Eerst dan zal meer specialistische inzet van medewerkers met kennis van de inkomensheffing of waarderingsdeskundigheid ingezet hoeven te worden.</p>
IV (maakbaarheid)	<p>De maakbaarheid van een smalle vermogensbelasting is in 2023 door de Belastingdienst onderzocht in het kader van het Initiatiefvoorstel voor een Wet vermogensbelasting 2024.⁹In het Initiatiefwetsvoorstel was overigens geen anticumulatiebepaling opgenomen en de maakbaarheid hiervan is dan ook niet getoetst door de Belastingdienst. Uit de beoordeling van het initiatiefvoorstel van de wet vermogensbelasting 2024 blijkt dat de maakbaarheid vanuit IV-perspectief relatief eenvoudig is en relatief snel kan worden gerealiseerd. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de vermogensbelasting geïntegreerd wordt in het proces voor de aangifte Inkomstenbelasting en gebruik maakt van de voor dit proces gebruikte ICT-systemen. Hierdoor is vanuit IV-perspectief geen sprake is van een nieuw belastingmiddel. Juridisch bezien is hier wel sprake van, alleen wordt de heffing – net zoals de premieheffing van volksverzekeringen – geïntegreerd in het proces voor de aangifte inkomstenbelasting.</p> <p>Wel gaat het bij een vermogensbelasting om een nieuw belastingmiddel – binnen het IH-proces - waardoor de vraag opkomt hoe deze binnen de concernarchitectuur (verantwoordelijkheidsverdeling etc.) gepositioneerd dient te worden. Ook vereist de introductie van een nieuw belastingmiddel relatief veel uitvoeringscapaciteit (aanpassing schriftelijke communicatie-uitingen, communicatie naar belastingplichtigen en andere stakeholders etc.).</p> <p>In het initiatiefwetsvoorstel Wet vermogensbelasting 2024 was geen heffingsplafond (anticumulatieregeling) opgenomen, dit in tegenstelling tot het hier voorgestelde scenario. De gevolgen van een dergelijk plafond worden momenteel in kaart gebracht.</p>
IV (inpasbaarheid)	<p>Eind september kan er een uitspraak worden gedaan over de inpasbaarheid van de alternatieven.</p>

⁹ [Voorstel van wet van de leden Nijboer, Alkaya, Van Raan, Gündogan en Maatoug houdende regels omtrent invoering van een vermogensbelasting \(Wet vermogensbelasting 2024\) | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

TER BESPREKING

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

5/10

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

nota

Regulier overleg box 3 d.d. 7 oktober 2024

Persoonsgegevens

Aanleiding

Op maandag 7 oktober 2024 (10:45 – 11:15 uur) staat een box 3-overleg met u (stas FB) gepland. Ook u (Minister) heeft verzocht om een mondelijke toelichting op de box 3-varianten (datum wordt nog ingepland).

Datum

4 oktober 2024

Notanummer

2024-0000464109

Bijlagen

1. Matrix met alternatieven

U heeft beiden gevraagd te onderzoeken welk (alternatief) voorstel haalbaar is om in te voeren per 1 januari 2027 om budgettaire derving te voorkomen. Daarnaast heeft u (stas FB) bij het onderzoek naar alternatieven aandacht gevraagd voor de doenbaarheid voor burgers en de uitvoerbaarheid voor de Belastingdienst. In de nota van 20 september bent u beiden geïnformeerd over het lopende onderzoek naar alternatieven voor het toekomstig box 3-stelsel. Inmiddels is de destijds nog ontbrekende informatie beschikbaar over de inpasbaarheid van de alternatieven in het IV-portfolio. Deze nota gaat in op de conclusies over de inpasbaarheid.

Op uw (stas FB) verzoek is een overzicht toegevoegd van de belangrijkste mijlpalen en werkzaamheden voor het traject rechtsherstel en toekomstig stelsel.

Bespreekpunt

Variante 1 kan niet worden ingevoerd per 2027 en valt daarmee af als alternatief. Heeft u een voorkeur voor een van de overblijvende varianten?

Kernpunten

- De startvariant is het huidige forfaitaire stelsel met een mogelijkheid tot het bieden van tegenbewijs volgens de arresten van de Hoge Raad van juni 2024. Als niet gekozen wordt voor een alternatief dan wordt het huidige stelsel voortgezet tot de inwerkingtreding van de Wet werkelijk rendement box 3 per 1 januari 2028. De latere inwerkingtreding van een nieuw stelsel heeft negatieve budgettaire gevolgen van ca. € 2 miljard per jaar.
- De volgende drie alternatieven zijn onderzocht:
- Variant 1: In twee stappen invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3.
  - In de eerste stap wordt het werkelijk rendement via de vermogensaanwasbelasting (VAB) belast. Kosten zijn aftrekbaar en verlies verrekenbaar (carry-forward). Onroerend goed blijft forfaitair belast (met tegenbewijs). In de tweede stap wordt het

- werkelijk rendement van onroerend goed en aandelen startups belast via een vermogenswinstbelasting (VWB).
- **Conclusie over inpasbaarheid IV-portfolio:** Deze variant kan niet per 2027 worden ingevoerd.
  - **Verklaring:** In deze variant bestaan twee heffingssystemen naast elkaar, die in de berekeningsmodule ook onderlinge tijdsevenredige verrekening moet kunnen ondersteunen. Dit is in de beschikbare tijd en met de beschikbare menscapaciteit niet realiseerbaar met inwerkingtreding van belastingjaar 2027.
- Variant 2: In twee stappen invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3.
    - In de eerste stap wordt het werkelijk rendement van *alle* bezittingen en schulden via de VAB belast. Hierbij kan zoveel mogelijk worden aangesloten bij de keuzes die zijn gemaakt in het rechtsherstel. Aanvullingen op het rechtsherstel zijn dat kosten aftrekbaar zijn en verlies verrekenbaar is (carry-forward). In de tweede stap wordt het werkelijk rendement van onroerend goed en aandelen startups belast via een VWB.
    - **Conclusie over inpasbaarheid IV-portfolio:** De eerste stap van deze variant kan wel per belastingjaar 2027 worden ingevoerd. De tweede stap kan met inwerkingtreding van belastingjaar 2028 worden gerealiseerd, mits in het IV-portfolio IH wordt vastgehouden aan de op 30 september vastgestelde prioriteitsstelling en dat aanvaard wordt dat in kalenderjaar 2029 nog een deel van de automatisering voor deze variant gerealiseerd zal worden (namelijk de ontwikkeling van de staffels voor historische verkrijgingsprijzen van onroerende zaken en aandelen in startups). Wanneer sprake is van een gewijzigd wetsvoorstel ten opzichte van Wet werkelijk rendement box 3 zal uiteraard nadere analyse moeten plaatsvinden
    - **Nog nader te onderzoeken aspecten:** Op welke wijze moet de vermogensaanwas bij onroerend goed worden berekend? Kan de WOZ-waarde worden gehanteerd die, conform de Wet waardering onroerende zaken, een jaar achterloopt? Hoe kan rekening worden gehouden met investeringen? Hoe wordt omgegaan met aan- en verkopen gedurende het jaar? Is het uitlegbaar dat onroerend goed in een korte periode in drie verschillende regimes wordt belast (forfait met tegenbewijs, VAB en daarna VWB)?
  - Variant 3: Introductie van een smalle vermogensbelasting.
    - De vermogensbelasting wordt geheven over de bezittingen en schulden die momenteel in box 3 worden belast. De heffing over het inkomen uit vermogen vervalt, in de basis geldt dit dan structureel (met andere woorden: het eindbeeld is dan niet een heffing op basis van werkelijk rendement tenzij daar expliciet nog voor wordt gekozen).
    - **Conclusie over inpasbaarheid IV-portfolio:** Deze variant kan wel per 2027 worden ingevoerd.
    - **Nog nader te onderzoeken aspecten:** Hoelang kost het wetgevingstraject voor een vermogensbelasting met een anticumulatieregeling? Welk inkomen telt mee in de anticumulatieregeling: alleen het inkomen uit het vermogen dat belast wordt of ook ander inkomen zoals arbeid en dividend uit

box 2? Welk rendementsbegrip wordt gehanteerd in het kader van de anticumulatieregeling? Hoe kan peildatumarbitrage worden gemitigeerd bij een vermogensbelasting?

- Wanneer u een voorkeur voor één van de overblijvende varianten heeft uitgesproken om verder uit te werken, dan zullen we u over uiterlijk twee weken inzicht geven in de (parlementaire) vervolgstappen in dit proces, waaronder het informeren van de Tweede Kamer.
- Een uitgebreide beschrijving van de varianten vindt u in bijlage 1. In deze bijlage is een voorlopige beoordeling gemaakt van de varianten op de punten juridische houdbaarheid, budgettaire gevolgen, burgerperspectief en doenvermogen, toezicht en IV (maakbaarheid en inpasbaarheid).
- De afgegeven inwerkingtredingsdatum van de varianten door de Belastingdienst is afhankelijk van het vervullen van de randvoorwaarden (zie de toelichting hieronder).

Toelichting

Randvoorwaarden voor tijdige realisatie van de varianten

- De belangrijkste randvoorwaarden die gelden voor tijdige realisatie zijn:
  - om de gegevens over het werkelijke rendement van effecten en spaartegoeden bij Nederlandse financiële instellingen in te kunnen winnen ten behoeve van voorinvulling van de aangifte over het belastingjaar 2027 (variant 2) dient hiervoor uiterlijk 15 maart 2025 een juridische basis te bestaan;
  - tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel voor de betreffende variant wordt niet tot ingrijpende veranderingen besloten en het wetsvoorstel voor de variant 2 (de eerste stap, namelijk alle bezittingen en schulden via VAB belasten) of variant 3 (de vermogensbelasting) dient uiterlijk 15 juni 2025 aangenomen te zijn door de Tweede Kamer. Wanneer gekozen wordt voor de startvariant (uitstel van inwerkingtreding Wet werkelijk rendement box 3 met ingang van belastingjaar 2028) dan dient het wetsvoorstel uiterlijk 15 maart 2026 aangenomen te zijn door de Tweede Kamer;
  - een deel van de automatisering kan voor de eerste stap in variant 2 niet in 2027 gerealiseerd worden en verschuift naar 2028. Wanneer voor variant 2 gekozen wordt, is het bij een niet sterk gewijzigd wetsvoorstel mogelijk om de vermogenswinstbelasting op onroerende zaken en startups met inwerkingtreding van belastingjaar 2028 te introduceren. In dat geval zal in 2029 nog wel een deel van de automatisering voor deze variant ontwikkeld moeten worden. Dit heeft tot gevolg dat in dat jaar naar verwachting weinig ruimte resteert voor andere aanpassingen in de inkomstenbelasting.
- Zoals in de kern aangegeven wordt onderzocht of de randvoorwaarde over het aannemen van het wetsvoorstel op 15 juni 2025 haalbaar is. Als wordt gekozen voor een alternatieve variant is er namelijk tijd nodig voor het aanpassen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 of het opstellen van een nieuw wetsvoorstel bij de smalle vermogensbelasting. Daarnaast moeten bij ingrijpende wijzigingen mogelijk diverse interne en externe toetsen opnieuw worden uitgevoerd, dat kost ook tijd.

Variant 2

- In variant 2 wordt de opgave van het werkelijk rendement door belastingplichtigen (conform de methodiek van het OWR-formulier) de hoofdregel voor box 3. Het OWR-formulier wordt niet langer gebruikt als optie voor het leveren van tegenbewijs. Het forfait komt dus te vervallen.
- Een belangrijk verschil ten opzichte van het eindbeeld in het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 is dat (tijdelijk) ook onroerend goed en aandelen in startups belast worden via een VAB; tot het moment dat de vervolgstap naar een VWB voor deze vermogensbronnen wordt gezet.

Variant 3

- Variant 3 (de smalle vermogensbelasting) is vanuit de Belastingdienst naar voren gebracht omdat deze variant vanuit het doenvermogen van burgers en vanuit de uitvoering door de Belastingdienst eenvoudiger is dan een heffing over werkelijk rendement. Een vermogensbelasting vergt minder gegevens en kan gebruik maken van reeds bestaande gegevensuitwisselingen met ketenpartners. Ook is een vermogensbelasting eenvoudiger te automatiseren en te onderhouden.
- Net als een forfaitair stelsel belast een vermogensbelasting niet het werkelijke rendement. Hierdoor betalen mensen met laagrenderend vermogen evenveel belasting als mensen met hoogrenderend vermogen.
- Een fundamenteel verschil tussen een vermogensbelasting en varianten 1 en 2 is dat deze variant geen tussenstop is naar een stelsel op basis van werkelijk rendement. Dit geeft dus een ander eindbeeld dan de andere varianten.
Er kleven grote nadelen aan het op korte termijn alsnog invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3 na het invoeren van de smalle vermogensbelasting. Het inzetten van een vermogensbelasting als tijdelijk instrument (bijvoorbeeld om de budgettaire derving in 2027 te beperken) betekent dat in de komende jaren twee keer een wetgevend traject en parlementaire behandeling doorlopen moet worden, twee keer een nieuw stelsel in de uitvoering geïmplementeerd moet worden en twee keer burgers over een nieuw stelsel geïnformeerd moeten worden.
- De vermogensbelasting mag net zomin als een vermogensrendementbelasting het eigendomsrecht van de belastingplichtige aantasten. De heffing mag daarom niet de inkomsten uit het vermogen structureel te boven gaan. Wanneer de belastingplichtige meent dat dit wel het geval is, zal deze in de gelegenheid gesteld moeten worden om tegenbewijs in te stellen (anti-cumulatieregeling). Ten opzichte van een forfaitair stelsel in de inkomstenheffing is een vermogensbelasting naar verwachting juridisch beter houdbaar, omdat de draagkracht van het vermogen wordt belast en niet het rendement uit de vermogensbron.

Budgettaire aspecten

- Varianten 2 en 3 kunnen budgettair neutraal ontworpen worden. Variant 2 leidt op basis van de bestaande parameters (zoals tarief) tot een opbrengst ten opzichte van het basispad.
- Hoe om te gaan met een eventuele meeropbrengst hangt af van de overgang naar het voorziene eindbeeld. Zo geldt in scenario 2 dat bij het uitvoeren van de 2e stap (introduceren vermogenswinst op onroerend goed en aandelen in startups) de meeropbrengst weer verdwijnt.

Informatiepunt 1 – Samenloop met alleenverdienersproblematiek

U heeft in de bespreking van het IV-portfolio IH op maandag 30 september jl. de volgende prioriteitsvolgorde bevestigd:

1. Continuïteit/jaaraanpassingen
2. Herstelproces arresten Box
3. Modernisering IV (Migratie Cool:Gen)
4. Wet Werkelijk Rendement box 3,
5. Herstelwerkzaamheden n.a.v. arrest belastingrente
6. Overige dossiers

Bij de overige dossiers geeft u voorrang aan de fiscale oplossing alleenverdienersproblematiek. U heeft aangegeven sterk te hechten aan invoering van deze fiscale oplossing voor de alleenverdienersproblematiek met ingang van belastingjaar 2028. Voor dit specifieke dossier is gebleken dat de fiscale oplossing alleenverdienersproblematiek met ingang van 1 januari 2028 ingevoerd kan worden in combinatie met de realisatie van één van de alternatieve invoeringsopties. In combinatie met de startvariant is sprake van een risico op een beperkte vertraging in de modernisering IV. Migratie Cool:Gen loopt in dat geval mogelijk door tot in het eerste kwartaal 2028.

- De Belastingdienst kan bevestigen dat in combinatie met ofwel de startvariant ofwel de eerste stap van variant 2 in 2027 ofwel de smalle vermogensbelasting met ingang van 2027 óók de fiscale oplossing alleenverdienersproblematiek ingevoerd kan worden met ingang van belastingjaar 2028.
- Dit is mogelijk omdat zowel de startvariant als de smalle vermogensbelasting relatief weinig additionele ontwikkelwerkzaamheden met zich meebrengen en variant 2 optimaal gebruik maakt van de ICT-investeringen ten behoeve van de Wet tegenbewijsregeling box 3.
- In bovenstaande prioriteitsvolgorde in het IV-portfolio IH wordt de Wet Werkelijk Rendement box 3 als 4^e prioriteit genoemd. Wanneer gekozen wordt voor een alternatieve variant om belasting te heffen op (inkomsten uit) vermogen neemt deze de plaats in van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3.

Informatiepunt 2 – Mijlpalen rechtsherstel en toekomstig stelsel

Op uw verzoek is een overzicht toegevoegd van de belangrijkste mijlpalen en werkzaamheden voor het traject rechtsherstel en toekomstig stelsel.

Tabel 1 – mijlpalen rechtsherstel (Wet tegenbewijsregeling box 3)

Wat	Wanneer
Uitzetten wetgeving voor Uitvoeringstoets Belastingdienst en overige (externe toetsten)	September 2024
Verzending individuele informatiebrieven	Half oktober t/m begin november 2024
Indienen wetsvoorstel "Wet tegenbewijsregeling box 3" bij Tweede Kamer	Eind januari 2025
Behandeling Tweede Kamer: Schriftelijk overleg, commissiedebat en plenair debat	PM
Behandeling Eerste Kamer: Schriftelijk overleg, commissiedebat en plenair debat	PM
Beoogde inwerkingtreding Wet tegenbewijsregeling box 3	1 juni 2025 (Er is terugwerkende kracht nodig tot 1 januari 2017)
Verzending individuele informatiebrieven	Vanaf juni 2025

OWR-formulier live zetten	Juni 2025
Vaststellen definitieve aanslagen (2021 t/m 2024)	Vanaf vierde kwartaal 2025
Vaststellen verminderingsbeschikkingen (2017 t/m 2024)	Vanaf tweede kwartaal 2026

Tabel 2 – mijlpalen toekomstig stelsel (Wet werkelijk rendement box 3)

Wat	Wanneer
Schriftelijk overleg	Zie separate nota met antwoorden
Besluit over alternatieven voor de Wet werkelijk rendement per 2027	Besluit op korte termijn is wenselijk
Informeren Tweede Kamer over toekomst	Voor eind 2024, is o.a. afhankelijk van besluit over alternatieven
Advies afdeling advisering van de Raad van State over Wet werkelijk rendement box 3	Geen exacte planning bekend, waarschijnlijk in november 2024.
Debat box 3	Datum wordt vastgesteld in de procedurevergadering van de vaste commissie FIN begin november.
Indienen wetsvoorstel bij Tweede Kamer	Is afhankelijk van besluit over alternatieven en advies RvS.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

ma 7/10 - 10:45 - 11:15 uur

[Handwritten signature]
7-10-24

TER BESPREKING

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

nota

Regulier overleg box 3 d.d. 7 oktober 2024

Persoonsgegevens

Aanleiding

Op maandag 7 oktober 2024 (10:45 – 11:15 uur) staat een box 3-overleg met u (stas FB) gepland. Ook u (Minister) heeft verzocht om een mondelinge toelichting op de box 3-varianten (datum wordt nog ingepland).

Datum
4 oktober 2024

Notanummer
2024-0000464109

U heeft beiden gevraagd te onderzoeken welk (alternatief) voorstel haalbaar is om in te voeren per 1 januari 2027 om budgettaire derving te voorkomen. Daarnaast heeft u (stas FB) bij het onderzoek naar alternatieven aandacht gevraagd voor de doenbaarheid voor burgers en de uitvoerbaarheid voor de Belastingdienst. In de nota van 20 september bent u beiden geïnformeerd over het lopende onderzoek naar alternatieven voor het toekomstig box 3-stelsel. Inmiddels is de destijds nog ontbrekende informatie beschikbaar over de inpasbaarheid van de alternatieven in het IV-portfolio. Deze nota gaat in op de conclusies over de inpasbaarheid.

Bijlagen
1. Matrix met alternatieven

Op uw (stas FB) verzoek is een overzicht toegevoegd van de belangrijkste mijlpalen en werkzaamheden voor het traject rechtsherstel en toekomstig stelsel.

Bespreekpunt

Variant 1 kan niet worden ingevoerd per 2027 en valt daarmee af als alternatief. Heeft u een voorkeur voor een van de overblijvende varianten?

Kernpunten

- De startvariant is het huidige forfaitaire stelsel met een mogelijkheid tot het bieden van tegenbewijs volgens de arresten van de Hoge Raad van juni 2024. Als niet gekozen wordt voor een alternatief dan wordt het huidige stelsel voortgezet tot de inwerkingtreding van de Wet werkelijk rendement box 3 per 1 januari 2028. De latere inwerkingtreding van een nieuw stelsel heeft negatieve budgettaire gevolgen van ca. € 2 miljard per jaar.
- De volgende drie alternatieven zijn onderzocht:
- Variant 1: In twee stappen invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3.
  - In de eerste stap wordt het werkelijk rendement via de vermogensaanwasbelasting (VAB) belast. Kosten zijn aftrekbaar en verlies verrekenbaar (carry-forward). Onroerend goed blijft forfaitair belast (met tegenbewijs). In de tweede stap wordt het

werkelijk rendement van onroerend goed en aandelen startups belast via een vermogenswinstbelasting (VWB).

- **Conclusie over inpasbaarheid IV-portfolio:** Deze variant kan niet per 2027 worden ingevoerd. f
- **Verklaring:** In deze variant bestaan twee heffingssystemen naast elkaar, die in de berekeningsmodule ook onderlinge tijdsevenredige verrekening moet kunnen ondersteunen. Dit is in de beschikbare tijd en met de beschikbare menscapaciteit niet realiseerbaar met inwerkingtreding van belastingjaar 2027. f

- Variant 2: In twee stappen invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3.
  - In de eerste stap wordt het werkelijk rendement van *alle* bezittingen en schulden via de VAB belast. Hierbij kan zoveel mogelijk worden aangesloten bij de keuzes die zijn gemaakt in het rechtsherstel. Aanvullingen op het rechtsherstel zijn dat kosten aftrekbaar zijn en verlies verrekenbaar is (carry-forward). In de tweede stap wordt het werkelijk rendement van onroerend goed en aandelen startups belast via een VWB. ! f
  - **Conclusie over inpasbaarheid IV-portfolio:** De eerste stap van deze variant kan wel per belastingjaar 2027 worden ingevoerd. De tweede stap kan met inwerkingtreding van belastingjaar 2028 worden gerealiseerd, mits in het IV-portfolio IH wordt vastgehouden aan de op 30 september vastgestelde prioriteitsstelling en dat aanvaard wordt dat in kalenderjaar 2029 nog een deel van de automatisering voor deze variant gerealiseerd zal worden (namelijk de ontwikkeling van de staffels voor historische verkrijgingsprijzen van onroerende zaken en aandelen in startups). Wanneer sprake is van een gewijzigd wetsvoorstel ten opzichte van Wet werkelijk rendement box 3 zal uiteraard nadere analyse moeten plaatsvinden 1
  - **Nog nader te onderzoeken aspecten:** Op welke wijze moet de vermogensaanwas bij onroerend goed worden berekend? Kan de WOZ-waarde worden gehanteerd die, conform de Wet waardering onroerende zaken, een jaar achterloopt? Hoe kan rekening worden gehouden met investeringen? Hoe wordt omgegaan met aan- en verkopen gedurende het jaar? Is het uitlegbaar dat onroerend goed in een korte periode in drie verschillende regimes wordt belast (forfait met tegenbewijs, VAB en daarna VWB)? 1 -> ? f

- Variant 3: Introductie van een smalle vermogensbelasting. ?
  - De vermogensbelasting wordt geheven over de bezittingen en schulden die momenteel in box 3 worden belast. De heffing over het inkomen uit vermogen vervalt, in de basis geldt dit dan structureel (met andere woorden: het eindbeeld is dan niet een heffing op basis van werkelijk rendement tenzij daar expliciet nog voor wordt gekozen). ?
  - **Conclusie over inpasbaarheid IV-portfolio:** Deze variant kan wel per 2027 worden ingevoerd. f
  - **Nog nader te onderzoeken aspecten:** Hoelang kost het wetgevingstraject voor een vermogensbelasting met een anticumulatieregeling? Welk inkomen telt mee in de anticumulatieregeling: alleen het inkomen uit het vermogen dat belast wordt of ook ander inkomen zoals arbeid en dividend uit f

box 2? Welk rendementsbegrip wordt gehanteerd in het kader van de anticumulatieregeling? Hoe kan peildatumarbitrage worden gemitigeerd bij een vermogensbelasting?

→ !?

- Wanneer u een voorkeur voor één van de overblijvende varianten heeft uitgesproken om verder uit te werken, dan zullen we u over uiterlijk twee weken inzicht geven in de (parlementaire) vervolgstappen in dit proces, waaronder het informeren van de Tweede Kamer. f
- Een uitgebreide beschrijving van de varianten vindt u in bijlage 1. In deze bijlage is een voorlopige beoordeling gemaakt van de varianten op de punten juridische houdbaarheid, budgettaire gevolgen, burgerperspectief en doenvermogen, toezicht en IV (maakbaarheid en inpasbaarheid). f
- De afgegeven inwerkingtredingsdatum van de varianten door de Belastingdienst is afhankelijk van het vervullen van de randvoorwaarden (zie de toelichting hieronder). f

Toelichting

Randvoorwaarden voor tijdige realisatie van de varianten

- De belangrijkste randvoorwaarden die gelden voor tijdige realisatie zijn:
  - om de gegevens over het werkelijke rendement van effecten en spaartegoeden bij Nederlandse financiële instellingen in te kunnen winnen ten behoeve van voorinvulling van de aangifte over het belastingjaar 2027 (variant 2) dient hiervoor uiterlijk 15 maart 2025 een juridische basis te bestaan; f
  - tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel voor de betreffende variant wordt niet tot ingrijpende veranderingen besloten en het wetsvoorstel voor de variant 2 (de eerste stap, namelijk alle bezittingen en schulden via VAB belasten) of variant 3 (de vermogensbelasting) dient uiterlijk 15 juni 2025 aangenomen te zijn door de Tweede Kamer. Wanneer gekozen wordt voor de startvariant (uitstel van inwerkingtreding Wet werkelijk rendement box 3 met ingang van belastingjaar 2028) dan dient het wetsvoorstel uiterlijk 15 maart 2026 aangenomen te zijn door de Tweede Kamer; f
  - een deel van de automatisering kan voor de eerste stap in variant 2 niet in 2027 gerealiseerd worden en verschuift naar 2028. Wanneer voor variant 2 gekozen wordt, is het bij een niet sterk gewijzigd wetsvoorstel mogelijk om de vermogenswinstbelasting op onroerende zaken en startups met inwerkingtreding van belastingjaar 2028 te introduceren. In dat geval zal in 2029 nog wel een deel van de automatisering voor deze variant ontwikkeld moeten worden. Dit heeft tot gevolg dat in dat jaar naar verwachting weinig ruimte resteert voor andere aanpassingen in de inkomstenbelasting. f
- Zoals in de kern aangegeven wordt onderzocht of de randvoorwaarde over het aannemen van het wetsvoorstel op 15 juni 2025 haalbaar is. Als wordt gekozen voor een alternatieve variant is er namelijk tijd nodig voor het aanpassen van het wetsvoorstel bij de smalle vermogensbelasting. Daarnaast moeten bij ingrijpende wijzigingen mogelijk diverse interne en externe toetsen opnieuw worden uitgevoerd, dat kost ook tijd. f

Variant 2

- In variant 2 wordt de opgave van het werkelijk rendement door belastingplichtigen (conform de methodiek van het OWR-formulier) de hoofdregel voor box 3. Het OWR-formulier wordt niet langer gebruikt als optie voor het leveren van tegenbewijs. Het forfait komt dus te vervallen.
- Een belangrijk verschil ten opzichte van het eindbeeld in het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 is dat (tijdelijk) ook onroerend goed en aandelen in startups belast worden via een VAB; tot het moment dat de vervolgstap naar een VWB voor deze vermogensbronnen wordt gezet.

Variant 3

- Variant 3 (de smalle vermogensbelasting) is vanuit de Belastingdienst naar voren gebracht omdat deze variant vanuit het doenvermogen van burgers en vanuit de uitvoering door de Belastingdienst eenvoudiger is dan een heffing over werkelijk rendement. Een vermogensbelasting vergt minder gegevens en kan gebruik maken van reeds bestaande gegevensuitwisselingen met ketenpartners. Ook is een vermogensbelasting eenvoudiger te automatiseren en te onderhouden.
- Net als een forfaitair stelsel belast een vermogensbelasting niet het werkelijke rendement. Hierdoor betalen mensen met laagrenderend vermogen evenveel belasting als mensen met hoogrenderend vermogen.
- Een fundamenteel verschil tussen een vermogensbelasting en varianten 1 en 2 is dat deze variant geen tussenstop is naar een stelsel op basis van werkelijk rendement. Dit geeft dus een ander eindbeeld dan de andere varianten.
Er kleven grote nadelen aan het op korte termijn alsnog invoeren van de Wet werkelijk rendement box 3 na het invoeren van de smalle vermogensbelasting. Het inzetten van een vermogensbelasting als tijdelijk instrument (bijvoorbeeld om de budgettaire derving in 2027 te beperken) betekent dat in de komende jaren twee keer een wetgevend traject en parlementaire behandeling doorlopen moet worden, twee keer een nieuw stelsel in de uitvoering geïmplementeerd moet worden en twee keer burgers over een nieuw stelsel geïnformeerd moeten worden.
- De vermogensbelasting mag net zomin als een vermogensrendementbelasting het eigendomsrecht van de belastingplichtige aantasten. De heffing mag daarom niet de inkomsten uit het vermogen structureel te boven gaan. Wanneer de belastingplichtige meent dat dit wel het geval is, zal deze in de gelegenheid gesteld moeten worden om tegenbewijs in te stellen (anti-cumulatieregeling). Ten opzichte van een forfaitair stelsel in de inkomstenheffing is een vermogensbelasting naar verwachting juridisch beter houdbaar, omdat de draagkracht van het vermogen wordt belast en niet het rendement uit de vermogensbron.

Budgettaire aspecten

- Varianten 2 en 3 kunnen budgettair neutraal ontworpen worden. Variant 2 leidt op basis van de bestaande parameters (zoals tarief) tot een opbrengst ten opzichte van het basispad.
- Hoe om te gaan met een eventuele meeropbrengst hangt af van de overgang naar het voorziene eindbeeld. Zo geldt bij het invoeren van de 2e stap (introduceren vermogenswinst op onroerend goed en aandelen in startups) de meeropbrengst weer verdwijnt.

Informatiepunt 1 – Samenloop met alleenverdienersproblematiek

U heeft in de bespreking van het IV-portfolio IH op maandag 30 september jl. de volgende prioriteitsvolgorde bevestigd:

1. Continuïteit/jaaraanpassingen
2. Herstelproces arresten Box
3. Modernisering IV (Migratie Cool:Gen)
4. Wet Werkelijk Rendement box 3,
5. Herstelwerkzaamheden n.a.v. arrest belastingrente
6. Overige dossiers

Bij de overige dossiers geeft u voorrang aan de fiscale oplossing alleenverdienersproblematiek. U heeft aangegeven sterk te hechten aan invoering van deze fiscale oplossing voor de alleenverdienersproblematiek met ingang van belastingjaar 2028. Voor dit specifieke dossier is gebleken dat de fiscale oplossing alleenverdienersproblematiek met ingang van 1 januari 2028 ingevoerd kan worden in combinatie met de realisatie van één van de alternatieve invoeringsopties. In combinatie met de startvariant is sprake van een risico op een beperkte vertraging in de modernisering IV. Migratie Cool:Gen loopt in dat geval mogelijk door tot in het eerste kwartaal 2028.

- De Belastingdienst kan bevestigen dat in combinatie met ofwel de startvariant ofwel de eerste stap van variant 2 in 2027 ofwel de smalle vermogensbelasting met ingang van 2027 óók de fiscale oplossing alleenverdienersproblematiek ingevoerd kan worden met ingang van belastingjaar 2028.
- Dit is mogelijk omdat zowel de startvariant als de smalle vermogensbelasting relatief weinig additionele ontwikkelwerkzaamheden met zich meebrengen en variant 2 optimaal gebruik maakt van de ICT-investeringen ten behoeve van de Wet tegenbewijsregeling box 3.
- In bovenstaande prioriteitsvolgorde in het IV-portfolio IH wordt de Wet Werkelijk Rendement box 3 als 4^e prioriteit genoemd. Wanneer gekozen wordt voor een alternatieve variant om belasting te heffen op (inkomsten uit) vermogen neemt deze de plaats in van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3.

Informatiepunt 2 – Mijlpalen rechtsherstel en toekomstig stelsel

Op uw verzoek is een overzicht toegevoegd van de belangrijkste mijlpalen en werkzaamheden voor het traject rechtsherstel en toekomstig stelsel.

Tabel 1 – mijlpalen rechtsherstel (Wet tegenbewijsregeling box 3)

Wat	Wanneer
Uitzetten wetgeving voor Uitvoeringstoets Belastingdienst en overige (externe toetsten)	September 2024
Verzending individuele informatiebrieven	Half oktober t/m begin november 2024
Indienen wetsvoorstel "Wet tegenbewijsregeling box 3" bij Tweede Kamer	Eind januari 2025
Behandeling Tweede Kamer: Schriftelijk overleg, commissiedebat en plenair debat	PM
Behandeling Eerste Kamer: Schriftelijk overleg, commissiedebat en plenair debat	PM
Beoogde inwerkingtreding Wet tegenbewijsregeling box 3	1 juni 2025 (Er is terugwerkende kracht nodig tot 1 januari 2017)
Verzending individuele informatiebrieven	Vanaf juni 2025

OWR-formulier live zetten	Juni 2025
Vaststellen definitieve aanslagen (2021 t/m 2024)	Vanaf vierde kwartaal 2025
Vaststellen verminderingsbeschikkingen (2017 t/m 2024)	Vanaf tweede kwartaal 2026

Tabel 2 – mijlpalen toekomstig stelsel (Wet werkelijk rendement box 3)

Wat	Wanneer
Schriftelijk overleg	Zie separate nota met antwoorden
Besluit over alternatieven voor de Wet werkelijk rendement per 2027	Besluit op korte termijn is wenselijk
Informeren Tweede Kamer over toekomst	Voor eind 2024, is o.a. afhankelijk van besluit over alternatieven
Advies afdeling advisering van de Raad van State over Wet werkelijk rendement box 3	Geen exacte planning bekend, waarschijnlijk in november 2024.
Debat box 3	Datum wordt vastgesteld in de procedurevergadering van de vaste commissie FIN begin november.
Indienen wetsvoorstel bij Tweede Kamer	Is afhankelijk van besluit over alternatieven en advies RvS.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

 3/11

nota

Regulier overleg box 3 d.d. 22 oktober 2024

Reeds besproken op 31 okt.

Datum

18 oktober 2024

Notanummer

2024-0000503459

Bijlagen

1. Planning

Aanleiding

Op 4 oktober 2024 heeft u een nota ontvangen (DBT 464109) over het onderzoek naar alternatieve invoeropties van het toekomstige box 3-stelsel. Op 16 oktober hebben wij – vooruitlopende op deze nota – afzonderlijk met u beiden een overleg gevoerd over de hoofdlijnen van deze alternatieven. Tijdens die overleggen heeft u aangegeven dat kabinetsbesluitvorming over de toekomst van box 3 op korte termijn noodzakelijk is. In deze nota informeren wij u over de tijdsdruk die ontstaat om tijdige implementatie van een alternatief per 2027 te halen.

Zoals besproken zal op korte termijn, maar uiterlijk in de week van het herfstreces (week 44) een overleg met u beiden worden ingepland ter voorbereiding op deze besluitvorming. Een gedetailleerd procesvoorstel richting de vijfhoek, mogelijke dekkingsopties binnen box 3 en het totaaloverzicht met budgettaire effecten, het wetgevingstraject, uitvoeringsaspecten en kritische mijlpalen volgt op een later moment ter voorbereiding op dit gezamenlijke overleg.

Proces graag afstemmen met
ivm adreessen
Stas FB en
verblijf MinFw
in Brussel
(deze nota
gelezen op
3/11)

Kernpunten

- Het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 kan als gevolg van de hersteloperatie box 3 niet volledig worden ingevoerd per 1 januari 2027.
- De Belastingdienst geeft aan dat vanuit oogpunt van ICT-capaciteit – naast de startvariant - twee van de drie onderzochte alternatieven ingevoerd kunnen worden per 2027.
- Tijdige implementatie van een alternatief per belastingjaar 2027 door de Belastingdienst is alleen mogelijk als de wetgeving uiterlijk 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer.
- Dit betekent dat op zeer korte termijn besluitvorming door het kabinet nodig is. Niet of niet tijdig besluiten heeft tot gevolg dat de alternatieven niet tijdig geïmplementeerd kunnen worden waardoor een budgettaire derving ontstaat over het jaar 2027 van circa € 2 miljard, die enigszins beperkt kan worden door het aanpassen van het heffingsvrij vermogen en het tarief. Wellicht kunnen ook de forfaits in 2027 (en mogelijk in 2026) worden verhoogd, al dient daar wel een deugdelijke (economische) onderbouwing voor aanwezig te zijn.
- Politieke besluitvorming kan plaatsvinden in de ambtelijke en politieke vijfhoek op dinsdag 5 en dinsdag 12 november 2024. Direct na het (nog in

- te plannen) gezamenlijke bespreking in het herfstreces dient het voorstel worden aangeleverd bij AZ ter voorbereiding op de ambtelijke vierhoek.
- Gelet op de tijdsdruk om alternatieven voor het toekomstige box 3-stelsel per 2027 te kunnen realiseren adviseren wij u om op zeer korte termijn tot besluitvorming te komen binnen het kabinet. Vervolgens kan de Tweede Kamer worden geïnformeerd over de gekozen oplossingsrichting van het kabinet.

Toelichting

Overzicht van de startvariant en de twee overgebleven alternatieven

- Startvariant: Het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 wordt ingevoerd per belastingjaar 2028 in plaats van per belastingjaar 2027. In de startvariant kunnen de parameters (a) heffingvrij vermogen, (b) tarief en wellicht (c) het forfait van de categorie "overige bezittingen" (deugdelijke economische onderbouwing noodzakelijk) nog worden aangepast om de budgettaire derving van circa € 2 miljard enigszins te beperken (in 2027 en (mogelijk ook) in 2026).
- Het tarief met 1%-punt verhogen levert indicatief € 100 mln op. Verlaging van het vrij vermogen met € 8.000 levert ook ongeveer € 100 mln op. Als het tarief naar 38% verhoogd wordt (verhoging boven dat tarief leidt waarschijnlijk tot grote gedragseffecten) en het heffingvrij vermogen verlaagd wordt naar de toeslagengrens (2024: € 36.952) levert dit gezamenlijk ongeveer € 400 mln per jaar op. Onderzocht wordt hoeveel extra belastingplichtigen aangifte over box 3 moeten gaan doen en vervolgens eventueel een beroep zullen doen op de tegenbewijsregeling (en of dit uitvoerbaar is) als het heffingvrij vermogen wordt verlaagd.
- Variant 2: Per belastingjaar 2027 wordt voor alle bezittingen en schulden (dus ook voor onroerend goed en aandelen in startups) het werkelijk rendement belast via een vermogensaanwasbelasting (VAB). Per belastingjaar 2028 gaan onroerend goed en aandelen in startups over naar heffing op basis van een vermogenswinstbelasting (VWB). Gevolg van deze variant is dat binnen enkele jaren verschillende fiscale regimes van toepassing zijn:
  - forfait (fictie o.b.v. veronderstelt rendement);
  - VAB (ongerealiseerde waardemutaties in een jaar);
  - VWB (waardemutaties bij waarderealisatie).
- Variant 3: Per belastingjaar 2027 wordt een vermogensbelasting ingevoerd en wordt de heffing over inkomsten uit vermogen afgeschaft.

Indicatieve wetgevingsplanning voor alternatieven

- De Belastingdienst heeft aangegeven dat de wetgeving voor een alternatief uiterlijk 15 juni 2025 moet zijn aangenomen door de Tweede Kamer om implementatie per belastingjaar 2027 te kunnen realiseren.
- De datum van 15 juni 2025 is door de Belastingdienst afgegeven onder de randvoorwaarde dat uiterlijk op 15 maart een juridische basis aanwezig is om de gegevens over het werkelijke rendement bij Nederlandse financiële instellingen in te kunnen winnen ten behoeve van de aanvulling van de aangifte over het belastingjaar 2027. Voor de Belastingdienst is het aannemen van de wetgeving per 15 juni 2025 de uiterste datum in een krap tijdspad, omdat de invoering van een alternatief met ingang van belastingjaar 2027 de productie van voorlopige aanslagen in het laatste

kwartaal van 2026 impliceert. Eerst wanneer de wetgeving aangenomen is, kunnen gegevens- en technische specificaties (de zogenaamde BMG specificaties) vastgesteld worden. Op basis hiervan wordt software ontworpen, ontwikkeld en getest. Vervolgens dient de werking van de software in samenhang met de raakvlaksystemen getest te worden (de zogenaamde ketentest).

- In de bijlage treft u een indicatieve wetgevingsplanning aan voor beide varianten, teruggerekend vanaf aanname van het wetsvoorstel door de Tweede Kamer op 15 juni 2025, om het krappe tijdsplan te illustreren.
- Voor variant 2 (vermogenaanwasbelasting) kan grote delen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 gebruikt worden die intensief intern en extern is getoetst. Voor variant 3 (vermogensbelasting) moet een geheel nieuw wetsvoorstel worden opgesteld wat extra tijd en capaciteit kost.
- De kwaliteit van wetgeving komt onder grote druk te staan met deze planning. Er zal slechts beperkt tijd zijn voor het opstellen van de wetgeving, de verwerking van opmerkingen van de interne kwaliteitsborger van Financiën, de Belastingdienst en de wetgevingstoetsers van het ministerie van Justitie en Veiligheid en van de Raad van State.
- In de planning is uitgegaan van een spoedadvies van de afdeling advisering van de Raad van State in zes weken. Het wetsvoorstel van variant 2 (vermogenaanwasbelasting) zal omvangrijk (bevat meer dan 150 pagina's) zijn. Het is de vraag of spoedadvies mogelijk is.
- In de planning is uitgegaan van een parlementaire behandeling in de Tweede Kamer van twee maanden. Dit is een zeer krappe termijn voor een aanzienlijke stelselwijziging dat veel impact heeft op burgers en de Belastingdienst. Politieke sondering vooraf is noodzakelijk. Dit tijdsplan is alleen haalbaar bij draagvlak in Tweede Kamer.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

In de beantwoording van de Kamervragen van het lid Vlottes (PVV) over het bericht "Belastingdienst sluit nieuwe vermogenstaks in 2027 uit" is aangegeven dat de uitkomsten van het onderzoek naar alternatieven voor het einde van het jaar met de Tweede Kamer gedeeld zullen worden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Indicatieve wetgevingsplanning alternatief toekomstig stelsel box 3 – variant 2 (vermogenaanwasbelasting)

Risico's:

- De kwaliteit van wetgeving komt onder grote druk te staan met deze planning. Er zal slechts beperkt tijd zijn voor het verwerken van opmerkingen van de interne kwaliteitsborger van Financiën, van de Belastingdienst en de wetgevingstoetsers van JenV en RvS.
- Raad van State: In de planning is uitgegaan van een spoedadvies in zes weken. Het wetsvoorstel is omvangrijk (bevat meer dan 150 pagina's). Het is de vraag of spoedadvies mogelijk is. Hiervoor is tenminste een persoonlijk contact nodig van de stas met de vice-president van de Raad van State.
- Tweede Kamer: In de planning is uitgegaan van een behandeling in twee maanden. Dit is een krappe termijn voor een aanzienlijke stelselwijziging die veel impact heeft op burgers en de Belastingdienst. Politieke sondering is noodzakelijk. Alleen haalbaar bij draagvlak in Tweede Kamer.

Datum	Proces	Toelichting
Medio oktober 2024	Beleidsmatige beslispunten over de vormgeving vermogenaanwasbelasting (VAB) bij onroerend goed zijn voorgelegd aan de Stas FB en akkoord bevonden.	De waardering van onroerend goed is het belangrijkste punt: WOZ-waarde of waarde in het economische verkeer (WEV)? Als gekozen wordt voor de WOZ-waarde, hoe om te gaan met investeringen en aan- en verkopen gedurende het jaar?
Medio november 2024	Concept-wetgeving en memorie van toelichting gereed. Uitzetten Uitvoeringstoets en overige toetsen (oplevering van de toetsen binnen twee maanden).	Sowieso moeten de Uitvoeringstoets en de Wetgevingstoets J&V opnieuw. Nog bezien of het ook nodig is om opnieuw advies te vragen aan de Autoriteit Persoonsgegevens, Raad voor de Rechtspraak en Adviescollege toetsing regeldruk.
Medio januari 2025	Alle toetsen zijn gereed. Agenderen voor de ambtelijke vierhoek.	
Begin februari 2025	Agenderen voor onderraad en ministerraad	
Medio februari 2025	Behandeling Ministerraad en indienen adviesaanvraag bij de afdeling advisering van de Raad van State	Spoedadvies in zes weken
1 april 2025	Advies van de Afdeling advisering van de Raad van State ontvangen. Start schrijven nader rapport.	
15 april 2025	Indienen box 3 wetsvoorstel bij Tweede Kamer	Parlementaire behandeling van twee maanden
15 juni 2025	Box 3 wetsvoorstel aangenomen door Tweede Kamer	Het uiterlijk op 15 juni 2015 aannemen van het wetsvoorstel is een randvoorwaarde voor het tijdig realiseren van het nieuwe box 3-stelsel in de ICT-systemen van de Belastingdienst.

Indicatieve wetgevingsplanning alternatief toekomstig stelsel box 3 – variant 3 (vermogensbelasting)

Risico's:

- Voor de introductie van een vermogensbelasting is een geheel nieuw wetsvoorstel nodig. Dat lijkt op voorhand niet mogelijk in deze planning. In tegenstelling tot variant 2 (vermogensaanswasbelasting) kan geen gebruik worden gemaakt van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3.
- De kwaliteit van wetgeving komt onder grote druk te staan met deze planning. Er zal slechts beperkt tijd zijn voor het verwerken van opmerkingen van de interne kwaliteitsborger van Financiën, van de Belastingdienst en de wetgevingstoetsers van JenV en RvS.
- Raad van State: In de planning is uitgegaan van een spoedadvies in zes weken. Het is de vraag of spoedadvies mogelijk is. Hiervoor is tenminste een persoonlijk contact nodig van de stas met de vice-president van de Raad van State.
- Tweede Kamer: In de planning is uitgegaan van een behandeling in twee maanden. Dit is een krappe termijn voor een aanzienlijke stelselwijziging die veel impact heeft op burgers en de Belastingdienst. Politieke sondering is noodzakelijk. Alleen haalbaar bij draagvlak in Tweede Kamer.

Datum	Proces	Toelichting
Medio oktober 2024	Beleidsmatige beslispunten zijn voorgelegd aan de Stas FB en akkoord bevonden.	De anti-cumulatiebepaling is het meest ingewikkeld. Er moeten beslissingen worden genomen over het inkomensbegrip dat bij de anti-cumulatiebepaling wordt gehanteerd.
Medio november 2024	Concept-wetgeving en memorie van toelichting gereed. Uitzetten Uitvoeringstoets en overige toetsen	Uitvoeringstoets, Wetgevingstoets J&V, Autoriteit Persoonsgegevens, Raad voor de Rechtspraak, Doenvermogenstoets en Toets van Adviescollege toetsing regeldruk
Medio januari 2025	Alle toetsen zijn gereed. Agenderen voor de ambtelijke vierhoek.	Oplevering van de toetsen binnen twee maanden
Begin februari 2025	Agenderen voor onderraad en ministerraad	
Medio februari 2025	Behandeling Ministerraad en indienen adviesaanvraag bij de afdeling advisering van de Raad van State	Spoedadvies in zes weken
1 april 2025	Advies van de Afdeling advisering van de Raad van State ontvangen. Start schrijven nader rapport.	
15 april 2025	Indienen box 3 wetsvoorstel bij Tweede Kamer	Parlementaire behandeling van twee maanden
15 juni 2025	Box 3 wetsvoorstel aangenomen door Tweede Kamer	Het uiterlijk op 15 juni 2015 aannemen van het wetsvoorstel is een randvoorwaarde voor het tijdig realiseren van het nieuwe stelsel (i.p.v. box 3) in de ICT-systemen van de Belastingdienst.

Ministerie van Financiën

[Handwritten signature]
23-10-24

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Box 3 alternatieve invoeringsopties

Datum
18 oktober 2024

Notanummer
2024-0000503459

Bijlagen
1. Planning

Aanleiding

Op 4 oktober 2024 heeft u een nota ontvangen (DBT 464109) over het onderzoek naar alternatieve invoeringsopties van het toekomstige box 3-stelsel. Op 16 oktober hebben wij – vooruitlopende op deze nota – afzonderlijk met u beiden een overleg gevoerd over de hoofdlijnen van deze alternatieven. Tijdens die overleggen heeft u aangegeven dat kabinetsbesluitvorming over de toekomst van box 3 op korte termijn noodzakelijk is. In deze nota informeren wij u over de tijdsdruk die ontstaat om tijdige implementatie van een alternatief per 2027 te halen.

Zoals besproken zal op korte termijn, maar uiterlijk in de week van het herfstreces (week 44) een overleg met u beiden worden ingepland ter voorbereiding op deze besluitvorming. Een gedetailleerd procesvoorstel richting de vijfhoek, mogelijke dekkingsopties binnen box 3 en het totaaloverzicht met budgettaire effecten, het wetgevingstraject, uitvoeringsaspecten en kritische mijlpalen volgt op een later moment ter voorbereiding op dit gezamenlijke overleg.

Kernpunten

- Het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 kan als gevolg van de hersteloperatie box 3 niet volledig worden ingevoerd per 1 januari 2027.
- De Belastingdienst geeft aan dat vanuit oogpunt van ICT-capaciteit – naast de startvariant – twee van de drie onderzochte alternatieven ingevoerd kunnen worden per 2027.
- Tijdige implementatie van een alternatief per belastingjaar 2027 door de Belastingdienst is alleen mogelijk als de wetgeving uiterlijk 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer.
- Dit betekent dat op zeer korte termijn besluitvorming door het kabinet nodig is. Niet of niet tijdig besluiten heeft tot gevolg dat de alternatieven niet tijdig geïmplementeerd kunnen worden waardoor een budgettaire derving ontstaat over het jaar 2027 van circa € 2 miljard, die enigszins beperkt kan worden door het aanpassen van het heffingsvrij vermogen en het tarief. Wellicht kunnen ook de forfaits in 2027 (en mogelijk in 2026) worden verhoogd, al dient daar wel een deugdelijke (economische) onderbouwing voor aanwezig te zijn.
- Politieke besluitvorming kan plaatsvinden in de ambtelijke en politieke vijfhoek op dinsdag 5 en dinsdag 12 november 2024. Direct na het (nog in

- te plannen) gezamenlijke bespreking in het herfstreces dient het voorstel worden aangeleverd bij AZ ter voorbereiding op de ambtelijke vierhoek.
- Gelet op de tijdsdruk om alternatieven voor het toekomstige box 3-stelsel per 2027 te kunnen realiseren adviseren wij u om op zeer korte termijn tot besluitvorming te komen binnen het kabinet. Vervolgens kan de Tweede Kamer worden geïnformeerd over de gekozen oplossingsrichting van het kabinet.

Toelichting

Overzicht van de startvariant en de twee overgebleven alternatieven

- Startvariant: Het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 wordt ingevoerd per belastingjaar 2028 in plaats van per belastingjaar 2027. In de startvariant kunnen de parameters (a) heffingvrij vermogen, (b) tarief en wellicht (c) het forfait van de categorie "overige bezittingen" (deugdelijke economische onderbouwing noodzakelijk) nog worden aangepast om de budgettaire derving van circa € 2 miljard enigszins te beperken (in 2027 en (mogelijk ook) in 2026).
- Het tarief met 1%-punt verhogen levert indicatief € 100 mln op. Verlaging van het vrij vermogen met € 8.000 levert ook ongeveer € 100 mln op. Als het tarief naar 38% verhoogd wordt (verhoging boven dat tarief leidt waarschijnlijk tot grote gedragseffecten) en het heffingvrij vermogen verlaagd wordt naar de toeslagengrens (2024: € 36.952) levert dit gezamenlijk ongeveer € 400 mln per jaar op. Onderzocht wordt hoeveel extra belastingplichtigen aangifte over box 3 moeten gaan doen en vervolgens eventueel een beroep zullen doen op de tegenbewijsregeling (en of dit uitvoerbaar is) als het heffingvrij vermogen wordt verlaagd.
- Variant 2: Per belastingjaar 2027 wordt voor alle bezittingen en schulden (dus ook voor onroerend goed en aandelen in startups) het werkelijk rendement belast via een vermogensaanwasbelasting (VAB). Per belastingjaar 2028 gaan onroerend goed en aandelen in startups over naar heffing op basis van een vermogenswinstbelasting (VWB). Gevolg van deze variant is dat binnen enkele jaren verschillende fiscale regimes van toepassing zijn:
  - forfait (fictie o.b.v. veronderstelt rendement);
  - VAB (ongerealiseerde waardemutaties in een jaar);
  - VWB (waardemutaties bij waarderealisatie).
- Variant 3: Per belastingjaar 2027 wordt een vermogensbelasting ingevoerd en wordt de heffing over inkomsten uit vermogen afgeschaft.

Indicatieve wetgevingsplanning voor alternatieven

- De Belastingdienst heeft aangegeven dat de wetgeving voor een alternatief uiterlijk 15 juni 2025 moet zijn aangenomen door de Tweede Kamer om implementatie per belastingjaar 2027 te kunnen realiseren.
- De datum van 15 juni 2025 is door de Belastingdienst afgegeven onder de randvoorwaarde dat uiterlijk op 15 maart een juridische basis aanwezig is om de gegevens over het werkelijke rendement bij Nederlandse financiële instellingen in te kunnen winnen ten behoeve van de aanvulling van de aangifte over het belastingjaar 2027. Voor de Belastingdienst is het aannemen van de wetgeving per 15 juni 2025 de uiterste datum in een krap tijdspad, omdat de invoering van een alternatief met ingang van belastingjaar 2027 de productie van voorlopige aanslagen in het laatste

kwartaal van 2026 impliceert. Eerst wanneer de wetgeving aangenomen is, kunnen gegevens- en technische specificaties (de zogenaamde BMG specificaties) vastgesteld worden. Op basis hiervan wordt software ontworpen, ontwikkeld en getest. Vervolgens dient de werking van de software in samenhang met de raakvlaksystemen getest te worden (de zogenaamde ketentest).

- In de bijlage treft u een indicatieve wetgevingsplanning aan voor beide varianten, teruggerekend vanaf aanneming van het wetsvoorstel door de Tweede Kamer op 15 juni 2025, om het krappe tijdsplan te illustreren.
- Voor variant 2 (vermogensaanwasbelasting) kan grote delen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 gebruikt worden die intensief intern en extern is getoetst. Voor variant 3 (vermogensbelasting) moet een geheel nieuw wetsvoorstel worden opgesteld wat extra tijd en capaciteit kost.
- De kwaliteit van wetgeving komt onder grote druk te staan met deze planning. Er zal slechts beperkt tijd zijn voor het opstellen van de wetgeving, de verwerking van opmerkingen van de interne kwaliteitsborger van Financiën, de Belastingdienst en de wetgevingstoetsers van het ministerie van Justitie en Veiligheid en van de Raad van State.
- In de planning is uitgegaan van een spoedadvies van de afdeling advisering van de Raad van State in zes weken. Het wetsvoorstel van variant 2 (vermogensaanwasbelasting) zal omvangrijk (bevat meer dan 150 pagina's) zijn. Het is de vraag of spoedadvies mogelijk is.
- In de planning is uitgegaan van een parlementaire behandeling in de Tweede Kamer van twee maanden. Dit is een zeer krappe termijn voor een aanzienlijke stelselwijziging dat veel impact heeft op burgers en de Belastingdienst. Politieke sondering vooraf is noodzakelijk. Dit tijdsplan is alleen haalbaar bij draagvlak in Tweede Kamer.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

In de beantwoording van de Kamervragen van het lid Vlottes (PVV) over het bericht "Belastingdienst sluit nieuwe vermogenstaks in 2027 uit" is aangegeven dat de uitkomsten van het onderzoek naar alternatieven voor het einde van het jaar met de Tweede Kamer gedeeld zullen worden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

31-10-24

TER BESPREKING

Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

BWO toekomstig stelsel box 3 d.d. 31 oktober 2024

Datum

28 oktober 2024

Notanummer

2024-0000503827

Bijlagen

1. Budgettaire tabel
2. Concept kamerbrief
3. Bespreeknota
eigen gebruik
tegenbewijsregeling

Aanleiding

Op woensdag 16 oktober is met u (Minister) gesproken over het onderzoek naar alternatieve invoeringsopties van het toekomstige box 3-stelsel, u (stasFB) heeft een soortgelijk gesprek gevoerd op 7 oktober. Op verzoek van u beiden is een vervolgoverleg ingepland op donderdag 31 oktober 2024 (09:00 – 10:00 uur).

Het tijdpad voor het wetgevingsproces voor invoering per 2027 is bij variant 2 (vermogensaanwasbelasting) en variant 3 (vermogensbelasting) zeer krap. Het is daarom noodzakelijk dat u in het gesprek op 31 oktober een keuze maakt en deze keuze voorlegt in de ambtelijke en politiek vierhoek op respectievelijk 5 en 12 november 2024 omdat een kabinetsbesluit nodig is. Geen keuze maken betekent dat impliciet gekozen wordt voor het in 2027 voortzetten van het huidige forfaitaire stelsel.

De stukken voor de ambtelijke vijfhoek op 5 november moeten uiterlijk op vrijdag 1 november worden aangeleverd bij het ministerie van Algemene Zaken.

Verder heeft u (stas) gevraagd om de behandeling van eigen gebruik in de tegenbewijsregeling te bespreken.

Ter voorbereiding op het overleg treft u in de bijlage de volgende stukken aan:

- Budgettaire tabel met het basispad en financiële consequenties van de varianten
- Concept Kamerbrief
- Bespreeknota over eigen gebruik in de tegenbewijsregeling

Besispunten

1. Wij adviseren u om het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 met een jaar uit te stellen en het huidige forfaitaire stelsel met tegenbewijsregeling in 2027 voort te zetten (startvariant). Gaat u daarmee akkoord?
2. Als u akkoord gaat met besispunt 1, adviseren wij de derving te dekken binnen box 3. Hiervoor hebben wij drie varianten uitgewerkt. Welk dekkingspakket kiest u?

ja
binnen 1
pakket 2 of 3
in 5-hoek

3. Bent u akkoord om de bijgevoegde conceptkamerbrief naar Algemene Zaken te sturen ter voorbereiding voor de ambtelijke en politieke vijfhoek op respectievelijk 5 en 12 november 2024?
4. Wij adviseren u om te besluiten op de bespreeknota over eigen gebruik in de tegenbewijsregeling (bijlage 3).

na bespreking
5-hoek

Kernpunten

- Het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 kan niet volledig worden geïmplementeerd per belastingjaar 2027.
- De Belastingdienst geeft aan dat variant 2 (vermogensaanasbelasting) of variant 3 (vermogensbelasting) technisch realiseerbaar is per 2027 onder voorwaarde dat de wetgeving hiervoor uiterlijk op 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer. Dit tijdpad is zeer krap. Een extra tussenstap, zeker wanneer dit met stoom en kokend water tot stand moet komen, creëert bovendien meer onzekerheid en complexiteit voor zowel de belastingbetaler als de Belastingdienst. Het box 3-dossier is boven alles gebaat bij een duidelijk eindbeeld en een zo consistent mogelijke lijn daarnaartoe.
- Beleidsmatig kent variant 2 (vermogensaanasbelasting) het nadeel dat voor één jaar over onroerend goed en aandelen in startups geheven wordt over de ongerealiseerde waardemutaties, terwijl het vorige kabinet voor deze niet-liquide vermogensbestanddelen in de Wet werkelijk rendement box 3 weloverwogen gekozen heeft voor het vermogenswinst-belastingregime.
- Beleidsmatig is variant 3 (vermogensbelasting) niet wenselijk omdat dit het belasten van werkelijk rendement verder uit beeld brengt, terwijl het heffen op werkelijk rendement rechtvaardiger is. Daarnaast dient bij deze variant in het krappe tijdpad onderzoek plaats te vinden naar de vormgeving van een anti-cumulatieregeling om het recht op ongestoord genot van eigendom te waarborgen. Ook bestaan daarnaast nog diverse te onderzoeken punten met betrekking tot internationale verhoudingen.
- Het uitstellen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 heeft budgettaire gevolgen van circa € 2 miljard in 2027. Voor de dekking van deze derving zijn drie pakketten samengesteld, namelijk:
  1. Verlaging heffingvrij vermogen met € 20.000 en verhoging tarief naar 38%. Aanvullende dekking buiten box 3 is hierbij nodig.
  2. Forfait van de categorie "overige bezittingen" verhogen naar 8,56%. Het heffingvrije vermogen kan hierbij worden verhoogd met € 25.000 om budgettair neutraal uit te komen. Een verhoging van het heffingvrije vermogen heeft als voordeel dat minder belastingplichtigen aangifte voor box 3 moeten doen en daarmee ook minder beroep op de tegenbewijsregeling hoeven te doen.
  3. Forfait van de categorie "overige bezittingen" verhogen naar 7,65%.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Aan de Tweede Kamer is toegezegd dat de uitkomsten van het onderzoek naar alternatieven voor het einde van het jaar gedeeld zullen worden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESPREKING

Aan

de minister

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

do 31/10 om 09:00 uur

31/10

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

BWO toekomstig stelsel box 3 d.d. 31 oktober 2024

Conform bespreking op 31/10

Aanleiding

Op woensdag 16 oktober is met u (Minister) gesproken over het onderzoek naar alternatieve invoeringsopties van het toekomstige box 3-stelsel, u (stasFB) heeft een soortgelijk gesprek gevoerd op 7 oktober. Op verzoek van u beiden is een vervolgoverleg ingepland op donderdag 31 oktober 2024 (09:00 – 10:00 uur).

Het tijdpad voor het wetgevingsproces voor invoering per 2027 is bij variant 2 (vermogensaanwasbelasting) en variant 3 (vermogensbelasting) zeer krap. Het is daarom noodzakelijk dat u in het gesprek op 31 oktober een keuze maakt en deze keuze voorlegt in de ambtelijke en politiek vierhoek op respectievelijk 5 en 12 november 2024 omdat een kabinetsbesluit nodig is. Geen keuze maken betekent dat impliciet gekozen wordt voor het in 2027 voortzetten van het huidige forfaitaire stelsel.

De stukken voor de ambtelijke vijfhoek op 5 november moeten uiterlijk op vrijdag 1 november worden aangeleverd bij het ministerie van Algemene Zaken.

Verder heeft u (stas) gevraagd om de behandeling van eigen gebruik in de tegenbewijsregeling te bespreken.

Ter voorbereiding op het overleg treft u in de bijlage de volgende stukken aan:

- Budgettaire tabel met het basispad en financiële consequenties van de varianten
- Concept Kamerbrief
- Bespreeknota over eigen gebruik in de tegenbewijsregeling

Beslispunten

1. Wij adviseren u om het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 met een jaar uit te stellen en het huidige forfaitaire stelsel met tegenbewijsregeling in 2027 voort te zetten (startvariant). Gaat u daarmee akkoord?
2. Als u akkoord gaat met beslispunt 1, adviseren wij de derving te dekken binnen box 3. Hiervoor hebben wij drie varianten uitgewerkt. Welk dekkingspakket kiest u?

Datum

28 oktober 2024

Notanummer

2024-0000503827

Bijlagen

1. Budgettaire tabel
2. Concept kamerbrief
3. Bespreeknota
eigen gebruik
tegenbewijsregeling

3. Bent u akkoord om de bijgevoegde conceptkamerbrief naar Algemene Zaken te sturen ter voorbereiding voor de ambtelijke en politieke vijfhoek op respectievelijk 5 en 12 november 2024?
4. Wij adviseren u om te besluiten op de bespreeknota over eigen gebruik in de tegenbewijsregeling (bijlage 3).

Kernpunten

- Het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 kan niet volledig worden geïmplementeerd per belastingjaar 2027.
- De Belastingdienst geeft aan dat variant 2 (vermogensaanwasbelasting) of variant 3 (vermogensbelasting) technisch realiseerbaar is per 2027 onder voorwaarde dat de wetgeving hiervoor uiterlijk op 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer. Dit tijdpad is zeer krap. Een extra tussenstap, zeker wanneer dit met stoom en kokend water tot stand moet komen, creëert bovendien meer onzekerheid en complexiteit voor zowel de belastingbetaler als de Belastingdienst. Het box 3-dossier is boven alles gebaat bij een duidelijk eindbeeld en een zo consistent mogelijke lijn daarnaartoe.
- Beleidsmatig kent variant 2 (vermogensaanwasbelasting) het nadeel dat voor één jaar over onroerend goed en aandelen in startups geheven wordt over de ongerealiseerde waardemutaties, terwijl het vorige kabinet voor deze niet-liquide vermogensbestanddelen in de Wet werkelijk rendement box 3 weloverwogen gekozen heeft voor het vermogenswinstbelastingregime.
- Beleidsmatig is variant 3 (vermogensbelasting) niet wenselijk omdat dit het belasten van werkelijk rendement verder uit beeld brengt, terwijl het heffen op werkelijk rendement rechtvaardiger is. Daarnaast dient bij deze variant in het krappe tijdpad onderzoek plaats te vinden naar de vormgeving van een anti-cumulatieregeling om het recht op ongestoord genot van eigendom te waarborgen. Ook bestaan daarnaast nog diverse te onderzoeken punten met betrekking tot internationale verhoudingen.
- Het uitstellen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 heeft budgettaire gevolgen van circa € 2 miljard in 2027. Voor de dekking van deze derving zijn drie pakketten samengesteld, namelijk:
  1. Verlaging heffingvrij vermogen met € 20.000 en verhoging tarief naar 38%. Aanvullende dekking buiten box 3 is hierbij nodig.
  2. Forfait van de categorie "overige bezittingen" verhogen naar 8,56%. Het heffingvrije vermogen kan hierbij worden verhoogd met € 25.000 om budgettair neutraal uit te komen. Een verhoging van het heffingvrije vermogen heeft als voordeel dat minder belastingplichtigen aangifte voor box 3 moeten doen en daarmee ook minder beroep op de tegenbewijsregeling hoeven te doen.
  3. Forfait van de categorie "overige bezittingen" verhogen naar 7,65%.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Aan de Tweede Kamer is toegezegd dat de uitkomsten van het onderzoek naar alternatieven voor het einde van het jaar gedeeld zullen worden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Budgettaire toelichting alternatieve scenario's en dekkingsopties

Aanleiding

Inmiddels is gebleken dat het volledig implementeren van het beoogde nieuwe box 3-stelsel (Wet werkelijk rendement box 3) in de huidige vorm per 2027 niet meer haalbaar is. Dit brengt een aanzienlijke budgettaire derving met zich mee. In het overleg op 16 oktober heeft u verzocht om een overzicht van de gevolgen en budgettaire effecten van de verschillende varianten, inclusief de mogelijkheden om binnen de startvariant dekking op te halen. Daarnaast heeft u gevraagd om toe te lichten waar het budgettaire basispad op is gebaseerd.

Toelichting basispad en Wet werkelijk rendement

- Onderstaande tabel 1 toont het basispad en het beoogde budgettaire effect van de invoering van de Wet werkelijk rendement per 2027 (niet meer haalbaar).
- Het basispad is de budgettaire situatie in het inkomstenkader waar we beleidsmaatregelen tegen afzetten.
- Voor box 3 is het huidige "overbruggingsstelsel" slechts tijdelijk ingeboekt. Dat betekent dat het basispad vanaf 2027 weer uitgaat van de opbrengst in het oude stelsel van 2022 (pre-Kerstarrest).
- Wel is de benodigde opbrengst van het oude stelsel gecorrigeerd voor structurele beleidsmaatregelen die vanaf 2022 genomen zijn. Dit zijn
  - Het aanpassen van de leegwaarderatio (ca. +200 mln euro).
  - In stappen verhogen van het tarief tot 36%.
  - Het verlagen van de vrijstelling groen beleggen naar €30.000.
- We vergelijken de budgettaire opbrengst van verschillende varianten in ieder jaar daarom met wat het *oude stelsel* in dat jaar zou hebben opgeleverd, gecorrigeerd voor nieuw beleid.
- Door de invoering van een geheel nieuw stelsel ontstaan onvermijdelijk budgettaire effecten op jaarbasis ten opzichte van het basispad. Het budgettaire effect van de WWR is door het vorige kabinet gewogen als per saldo budgettair neutraal (inclusief dekking van uitvoeringskosten).

Tabel 1: basispad box 3 en Wet werkelijk rendement

Jaar	2026	2027	2028	2029	Struc
Basispad + juniarrest HR	PM	7.171	6.906	6.807	5.590
Budgettair effect invoering WWR per 2027 (niet mogelijk)	0	646	46	-116	1.658

Budgettair overzicht alternatieve varianten box 3

- We hebben de afgelopen weken verschillende alternatieve scenario's onderzocht voor invoering van de Wet werkelijke rendement in 2027. We onderscheiden hierbij het scenario 'startvariant' (incl. dekkingsopties), het scenario 'vermogensaanwasbelasting', en het scenario 'vermogensbelasting'.
- Onderstaande tabel 2 toont de budgettaire effecten van deze varianten in één overzicht. Daarbij wordt binnen de startvariant gekeken naar verschillende dekkingsopties. Hiervoor zijn we tot drie pakketten gekomen.

Tabel 2: overzicht budgettaire effecten onderzochte varianten t.o.v. basispad

	2026	2027	2028	2029	Struc	Cum.
'Startvariant' pakket 1						
Derving invoering WWR per 2028	0	-2.000	0	0	0	-2.000
Verlagen heffingvrij vermogen met €20.000 tot toeslagengrens	250	250	0	0	0	500
Tarief naar 38%	220	220	0	0	0	440
Illustratief: Aanvangspunt toptarief inkomstenbelasting beleidsmatig verlagen met 1.495 euro (in 2026)	500	500	500	500	500	2.000

Totaal	970	-1030	500	500	500	940
'Startvariant' pakket 2						
Derving invoering WWR per 2028	0	-2.000	0	0	0	-2.000
Forfait incl. huur en eigen gebruik obv gemiddelde huurwaardes en 15 jr (8,56%)	1.426	1.426	0	0	0	2.852
HVV omhoog met € 25.000	-425	-425	0	0	0	-850
Totaal	1.001	-999	0	0	0	2
'Startvariant' pakket 3						
Derving invoering WWR per 2028	0	-2.000	0	0	0	-2.000
Forfait incl. huur en eigen gebruik obv vastgoedbijtelling eigen gebruik en 15 jr (7,65%)	996	996	0	0	0	1.992
Totaal	996	-1.004	0	0	0	-8
Scenario 2: VAB						
VAB per 2027, WWR per 2028	0	3.909	-297	-492	1.486	PM
Scenario 3: vermogensbelasting						
Vermogensbelasting met HVV PM en tarief PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM

Toelichting pakketen

Startvariant pakket 1

- De 'startvariant' gaat uit van het huidige forfaitaire stelsel met een mogelijkheid tot het bieden van tegenbewijs volgens de arresten van de Hoge Raad tot de inwerkingtreding van de WWR per 2028 (1 jaar uitstel). Dit leidt tot een incidentele derving van 2,0 miljard euro in 2027.
- Pakket 1 dekt deze derving deels binnen box 3 door de 'standaard' parameters aan te passen: hoger tarief en lager heffingvrij vermogen.
- Het is met deze parameters niet mogelijk de volledige derving te dekken. Daarom is aanvullende dekking benodigd. Illustratief bereiken we dit door het aanvangspunt toptarief inkomstenbelasting beleidsmatig te verlagen met 1.495 euro (in 2026). Dit is slechts een illustratieve dekkingsoptie, waarbij structureel ook sprake is van forse overdekking. Een andere optie is om het maximale bedrag in de Wet excessief lenen te verlagen (maatvoering te bezien). Deze dekking is nauw verwant aan box 3: veel mensen die lenen van de eigen bv hebben daardoor meer schuld dan bezittingen in box 3. Lenen van de eigen bv en box 3 zijn tot op zekere hoogte communicerende vaten.
- Tabel 3 onderin bevat een overzicht van overige dekkingsopties buiten het directe box 3-domein die eventueel benut kunnen worden.

Startvariant pakket 2

- Pakket 2 wijkt van pakket 1 af door het volledige bedrag in box 3 te dekken.
- Dit kan bereikt worden door in de berekening van het forfait voor "overige bezittingen" ook gemiddelde brutohuuropbrengsten mee te nemen. Het forfait stijgt daarmee van 5,88% tot 8,56%. De huidige berekening van het forfait houdt enkel rekening met de ontwikkeling van de WOZ-waarde en mist huurinkomsten en huurwaarde bij eigen gebruik. Het forfait is van toepassing op de gehele categorie overige bezittingen – het effect is dus niet specifiek gericht op vastgoedbezitters.
- Bij het vaststellen van forfaits moet getracht worden de werkelijkheid te benaderen. In deze variant wordt de gemiddelde economische huurwaarde van 5,06% verwerkt in het forfait. Dit is het meest consistent met de huidige bepaling van de forfaits in box 3, omdat daar steeds wordt uitgegaan van het gemiddelde.
- De aanpassing in het forfait leidt echter wel tot overdekking. De overdekking sluiten we terug door het heffingvrij vermogen te verhogen met € 32.700 naar ruim € 90.000 (afhankelijk van indexatie), zodat we per saldo op een budgettair effect van 0 uitkomen.

- Door het hogere forfait neemt het gebruik van de tegenbewijsregeling naar verwachting toe. De maatregel om het heffingvrij vermogen te verhogen beoogt juist het omgekeerde te bereiken. Per saldo schatten we in dat het beroep op tegenbewijs toeneemt met 9%.
- Beide maatregelen zijn tijdelijk en hebben enkel effect tot invoering van de WWR per 2028.

Startvariant pakket 3

- Startvariant pakket 3 wijkt van pakket 2 af in de maatvoering van de verhoging van het forfait. De verhoging van het forfait voor "overige bezittingen" wordt beperkt door, op dezelfde wijze als in de Wet werkelijk rendement, een afslag te nemen voor het veronderstelde voordeel uit eigen gebruik van vastgoed. Deze afslag geldt ook voor de huuropbrengsten. Het forfait stijgt daarmee in mindere mate dan in pakket 2, namelijk tot 7,65%. Hiermee sluit het forfait beter aan bij de berekening in het WWR. Hiermee weerspiegelt het forfait niet een gemiddeld rendement, zoals wel geldt voor overige (onderdelen van) forfaits in box 3. Wij verwachten dat dit binnen de ruime beoordelingsmarge van de wetgever valt. In de huidige berekening van het forfait is huur en eigen gebruik immers geheel niet gekwantificeerd, terwijl vergelijkbare voordelen als rente en dividend wel volledig worden meegenomen.
- Budgettair dekt deze maatvoering de cumulatieve dekkingsopgave.
- In deze variant neemt het verwachte beroep op tegenbewijs toe met 27%.
- De maatregel is tijdelijk en heeft enkel effect tot invoering van de WWR per 2028.

Scenario VAB

- De WWR wordt in twee stappen ingevoerd, waarbij in de eerste stap het werkelijk rendement van alle bezittingen en schulden via de vermogensaanwasbelasting (VAB) belast (zoveel mogelijk vergelijkbaar met de situatie zoals geldt bij het 'tegenbewijs'). In 2028 vindt de tweede stap plaats waarbij de WWR zoals oorspronkelijk beoogd wordt ingevoerd, en vastgoed en aandelen in start-ups worden belast via een VWB.
- Een vermogenswinstbelasting moet ingroeien en levert in de eerste jaren dus minder op. In het wetsvoorstel WWR werd deze incidentele derving gedeeltelijk opgevangen door het tegengestelde effect van de ingroei van de verliesverrekening. Tijdelijk uitgaan van een VAB (incl. verliesverrekening) zorgt daarom voor een aanzienlijke incidentele opbrengst gevolgd door een forse incidentele derving.
- De incidentele opbrengst kan desgewenst gebruikt worden als incidentele lastenverlichting (bijvoorbeeld een hoger heffingvrij inkomen of een lager tarief), om de VAB politiek aantrekkelijker te maken.

Scenario vermogensbelasting

- De vermogensbelasting wordt geheven over de bezittingen en schulden die momenteel in box 3 worden belast. De heffing over het inkomen uit vermogen vervalt, in de basis geldt dit dan structureel (met andere woorden: het eindbeeld is dan niet een heffing op basis van werkelijk rendement tenzij daar expliciet nog voor wordt gekozen).
- De budgettaire opbrengst is afhankelijk van het heffingsplafond (anti-cumulatiebepaling), de vrijstelling en het tarief. Een anti-cumulatiebepaling betekent dat de vermogensbelasting nooit meer kan zijn dan een bepaald percentage (bijvoorbeeld 85%) van het werkelijke rendement. Zo'n bepaling is in feite een vorm van tegenbewijs, als gevolg waarvan belastingplichtigen alsnog hun werkelijke rendement zouden moeten berekenen. Voor de vormgeving van de anti-cumulatiebepaling is meer onderzoek nodig. De anti-cumulatiebepaling is noodzakelijk om juridische houdbaarheid te verzekeren.
- De precieze vormgeving kan budgettair veel verschil maken. Het tarief kan in ieder geval zo worden gekozen dat dit budgetneutraal wordt vormgegeven; naar verwachting is een tarief van ruim boven de 1,2% nodig vanwege onder andere de anti-cumulatiebepaling.

Overige dekkingsopties

- U heeft in het overleg naast dekking binnen box 3 ook verzocht om voorbereid te zijn mocht er buiten box 3 maatregelen benodigd zijn. Hiertoe hebben wij onderstaand indicatief overzicht opgesteld. Hierbij is gekeken naar dekking binnen het domein

(vermogen en winst), binnen fiscale regelingen, en binnen de inkomstenbelasting. Per domein zijn hier een beperkt aantal dekkingsopties opgenomen.

- Fiscale regelingen die worden gebruikt als dekking, kunnen niet meer worden ingezet voor de taakstelling.

	in prijzen 2024, mln.	2025	2026	2027	2028	struc
	Derving uitstel invoering werkelijk rendement stelsel box 3 naar 2028	0	0	-2000	0	0
Dekkingsopties:						
<i>Inkomstenbelasting</i>						
1	Aanvangspunt toptarief inkomstenbelasting beleidsmatig verlagen met 1.495 euro (in 2026)	0	500	500	500	500
<i>Fiscale regelingen</i>						
2	Afschaffen verlaagde btw tarief op sierteelt	0	0	333	333	333
3	Afschaffen verlaagde btw tarief kappers	0	0	219	219	219
4	Afschaffen verlaagde btw tarief op schilderen stukadoren en behangen	0	0	413	413	413
5	Verlagen zelfstandigenaftrek met 600 euro (struc niveau 300 euro)	0	190	201	201	201
6	Verhogen tarief motorrijtuigenbelasting (mrb) voor bestelauto's ondernemers	0	500	500	500	500
<i>Vermogen</i>						
7	Verhogen eigenwoningforfait tot € 1.330.000 met 0,05%-punt	0	388	388	388	388
8	Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar € 100.000	0	218	218	218	218
9	Verlagen toegestane bedrag excessief lenen (maatvoering bezien)		PM	PM	PM	PM
<i>Winst</i>						
10	Verhogen lage Vpb tarief met 1%-punt	0	540	540	540	540
11	Versoberen kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA)	0	500	500	500	500

Inkomstenbelasting

1. Aanvangspunt toptarief inkomstenbelasting
Met deze maatregel wordt het aanvangspunt voor het toptarief in de inkomstenbelasting per 2026 beleidsmatig verlaagd met €1495.

Fiscale regelingen

2. Afschaffen verlaagde btw tarief op sierteelt
Momenteel wordt sierteelt belast tegen het lage btw tarief van 9%. Met deze maatregel wordt sierteelt per 2027 belast tegen het normale btw tarief van 21%.
3. Afschaffen verlaagde btw tarief kappers
Momenteel worden kappersdiensten belast tegen het lage btw tarief van 9%. Met deze maatregel worden kappersdiensten per 2027 belast tegen het normale btw tarief van 21%.
4. Afschaffen verlaagde btw tarief op schilderen stukadoren en behangen
Momenteel worden schilder-, stukadoor- en behangdiensten belast tegen het lage btw tarief van 9%. Met deze maatregel worden deze diensten per 2027 belast tegen het normale btw tarief van 21%.
5. Verlagen zelfstandigenaftrek met 600 euro (struc niveau 300 euro)
Met deze maatregel wordt de zelfstandigenaftrek verlaagd naar € 600 per 2026 en vanaf 2027 naar € 300.
6. Verhogen tarief motorrijtuigenbelasting (mrb) voor bestelauto's ondernemers
Voor bestelauto's van ondernemers geldt een verlaagd MRB-tarief. Het MRB tarief wordt

verdubbeld. Bestelauto's die op diesel rijden hebben dan nog een financieel voordeel t.o.v. personenauto's die op diesel rijden.

Vermogen

7. Verhogen eigenwoningforfait tot € 1.330.000 met 0,05%-punt
Het eigenwoningforfait is het forfaitair bepaald inkomen uit de eigenwoning (het gebruikersgenot als inkomen in natura) en belastbaar in box 1. Met deze maatregel wordt het eigenwoningforfait tot € 1.330.000 verhoogd met 0,05%-punt.
8. Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar €100.000
De aftoppingsgrens pensioen (de grens tot waar pensioensparen fiscaal wordt gesubsidieerd) wordt verlaagd naar €100.000. Deze optie is opgenomen omdat de aftoppingsgrens al ondoelmatig hoog ligt.
9. Versoberen mogelijkheden excessief lenen
Alles wat een aanmerkelijkbelanghouder en zijn of haar partner lenen bij de eigen vennootschap boven het momenteel toegestane bedrag van 500.000 euro (vanaf 2024) wordt beschouwd als bovenmatig lenen en valt daarmee onder de wet excessief lenen. Met deze maatregel wordt het toegestane bedrag verlaagd.

Winst

10. Verhogen lage Vpb tarief met 1%-punt
Met deze maatregel wordt het lage Vpb tarief verhoogd met 1%-punt naar 20%.
11. Versoberen KIA
De KIA is een aftrekpost binnen de IB en de Vpb voor investeringen in bedrijfsmiddelen. Deze regeling is beoordeeld als beperkt doeltreffend en doelmatig, o.a. door beperkte beschikbaarheid van data. Met deze maatregel wordt de KIA verlaagd voor €500 miljoen (op een budget van €590 miljoen).

**HEDEN
TER ADVISERING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

nota

Box 3 - stukken ambtelijke vijfhoek

**Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen**

Persoonsgegevens

Datum

31 oktober 2024

Notanummer

2024-0000514865

Bijlagen

1. Nota ambtelijke vijfhoek
2. Concept kamerbrief
3. Budgettaire tabellen

Aanleiding

Wij hebben u op 31 oktober gesproken over box 3. Op basis van de bespreking hebben wij de stukken voor de vijfhoek aangepast. Deze moeten op 1 november worden aangeleverd voor de ambtelijke vijfhoek.

Bijgevoegd zijn:

- Nota voor de ambtelijke vijfhoek
- Concept kamerbrief (met revisies ten opzichte van eerdere versie)
- Budgettaire tabellen

Adviezen

8

- Wij adviseren u akkoord te gaan met verzending van bijgevoegde stukken naar de ambtelijke vijfhoek.
- U hebt besloten om in het formulier voor de tegenbewijsregeling geen bedrag voor eigen gebruik vooraf in te vullen. Dit zorgt voor een budgettaire derving in 2017 t/m 2027. Wilt u (minister) de derving in al deze jaren dekken (cumulatief € 443 miljoen), of – conform de gehanteerde lijn bij de augustusbesluitvorming – enkel de derving vanaf 2025 van cumulatief € 216 miljoen?

Handelen o.b. de gehanteerde lijn bij de augustus-besluitvorming.

Kernpunten

- Aan de vijfhoek wordt het besluit voorgelegd om invoering van het toekomstige stelsel één jaar uit te stellen. Er wordt geen tijdelijk tussenstelsel ingevoerd. De budgettaire derving wordt gedekt.
- Er worden twee dekkingsopties binnen box 3 gepresenteerd aan de vijfhoek, die verschillen in de hoogte van het forfait voor overige bezittingen en het heffingvrij vermogen. In pakket 1 moet het heffingvrij vermogen verlaagd worden, in pakket 2 is er budgettaire ruimte om het heffingvrij vermogen juist (licht) te laten stijgen.
- In de nota voor de ambtelijke vijfhoek zijn de tabellen opgenomen met dekking voor het niet vooraf invullen vanaf 2025. In bijlage 3 (budgettaire tabellen) zijn ook opties gegeven als het cumulatieve bedrag vanaf 2017 gedekt wordt. In dat geval voldoet in pakket 1 dekking uit het heffingvrije vermogen niet en is aanvullende dekking nodig, die wordt gevonden middels het verhogen van het tarief in box 3 met 1% in 2026 en 2027.

- De cijfers zijn onder grote tijdsdruk geraamd, deze zijn onder voorbehoud van een consistentiecheck.

Toelichting

Communicatie

COMM is betrokken bij de stukken.

Politiek/bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ambtelijke vierhoek 5 november 2024 - Nieuw box 3-stelsel

Aanleiding

De maatschappelijke en politieke wens om van het huidige forfaitaire box 3-stelsel over te stappen naar een heffing over het werkelijke rendement is groot. Hiervoor is het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 (WWR) voorbereid. De beoogde inwerkingtredingsdatum was 1 januari 2027. Momenteel ligt het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 bij de Afdeling advisering van de Raad van State. De hersteloperatie in box 3 naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021¹ (het zogenoemde Kerstarrest) en de nog uit te voeren aanvullende hersteloperatie in box 3 naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad van 6 juni 2024² en 14 juni 2024³ benadrukken het belang om een heffing op basis van werkelijk rendement in te voeren.

De hersteloperatie naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad van 6 en 14 juni 2024 legt de komende jaren een groot beslag op de capaciteit van de Belastingdienst. Hierdoor heeft de Belastingdienst niet voldoende capaciteit beschikbaar om het wetsvoorstel WWR in de huidige vorm volledig te implementeren per 1 januari 2027.

Onderzocht is welke uitvoerbare alternatieve vormgevingen voor box 3 (tijdelijk) wél ingevoerd kunnen worden per 1 januari 2027 (zie voor meer toelichting de paragraaf 'Onderzochte alternatieven'), én de budgettaire derving kunnen compenseren. De conclusie van dit onderzoek is dat het *niet* wenselijk is een (tijdelijk) alternatief stelsel in te voeren. Daarom is het voorstel de inwerkingtreding van het wetsvoorstel WWR met een jaar uit te stellen en de derving te compenseren binnen box 3. Uit het onderzoek blijkt dat dit wel mogelijk is. Er zijn twee dekkingsvarianten in deze notitie opgenomen om dit binnen box 3 te dekken.

Naast de dekking voor het jaar uitstel is ook dekking nodig in verband met een kleine aanpassing in de vormgeving van de hersteloperatie. Dit wordt ook meegenomen in de twee dekkingsvarianten.

Aan de Tweede Kamer is toegezegd dat de uitkomsten van het onderzoek naar alternatieven voor het einde van het jaar gedeeld zullen worden.

Bespreekpunten

- Gaat de ambtelijke vijfhoek akkoord met het besluit om de effecten van uitstel van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel WWR met 1 jaar te compenseren met beleid binnen het bestaande box 3-stelsel?
- Gaat de ambtelijke vijfhoek akkoord om bijgevoegde kamerbrief met voorgestelde compenserende maatregelen door te geleiden naar de politieke vijfhoek van 12 november?

Toelichting besluit

- Het box 3-dossier is boven alles gebaat bij een duidelijk eindbeeld en een zo consistent mogelijke lijn daarnaartoe.
- Het wetsvoorstel WWR kan niet in de huidige vorm worden geïmplementeerd per belastingjaar 2027. Er zijn alternatieve vormgevingen onderzocht die wel technisch realiseerbaar zijn per 2027, maar daarvoor geldt de voorwaarde dat de wetgeving hiervoor uiterlijk op 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer. Dit tijdpad is zeer krap. Een extra tussenstap, zeker wanneer onder met stoom en kokend water tot stand moet komen, creëert bovendien meer onzekerheid en complexiteit voor zowel de belastingbetaler als de Belastingdienst.
- Daar komt bij dat de alternatieve vormgevingen belangrijke beleidsmatige nadelen hebben.

¹ Hoge Raad 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963.

² Hoge Raad 6 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:704, ECLI:NL:HR:2024:705, ECLI:NL:HR:2024:771, ECLI:NL:HR:2024:756 en ECLI:NL:HR:2024:813.

³ Hoge Raad 14 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:855, ECLI:NL:HR:2024:856, ECLI:NL:HR:2024:857 en ECLI:NL:HR:2024:860.

- Alles afwegende komen wij tot de conclusie dat een tijdelijke stelselwijziging geen wenselijk alternatief is voor box 3 in 2027. Daarom wordt voorgesteld om het uitstel van inwerkingtreding van het wetsvoorstel WWR te compenseren met maatregelen *binnen* het stelsel.
- Voor de dekking van het budgettaire effect van circa €2 miljard in 2027 zijn twee pakketten samengesteld. Zie onderstaande tabel.
- In deze dekkingspakketten wordt ook een derving meegenomen die wordt veroorzaakt door een kleine aanpassing in de vormgeving van de hersteloperatie. Bij nader inzien zal er voor de omvang van het eigen gebruik van onroerende zaken geen bedrag worden voorgevuld in het formulier waarmee rechtsherstel wordt aangevraagd. Dit bedrag kan namelijk onvoldoende precies worden bepaald en het is onwenselijk dat er voor sommige belastingplichtigen een te hoog bedrag zou worden voorgevuld. Aangezien het zelf berekenen van de waarde van eigen gebruik lastig is voor de belastingplichtige, leidt het niet invullen hiervan tot een derving.

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket 1						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.000	0	0	-2.000
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-68	-74	-74	0	0	-216
Forfait incl. huur en eigen gebruik obv vastgoedbijtelling eigen gebruik en 15 jr (7,65%)	0	868	868	0	0	1.736
HVV <i>omlaag</i> met €17.000	0	247	247	0	0	494
Totaal	-68	1.041	-959	0	0	14
Pakket 2						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.000	0	0	-2.000
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-68	-74	-74	0	0	-216
Forfait incl. huur en eigen gebruik obv gemiddelde huurwaardes en 15 jr (8,56%)	0	1.280	1.280	0	0	2.560
HVV <i>omhoog</i> met €11.000	0	-174	-174	0	0	-348
Totaal	-68	1.032	-968	0	0	-4

* Noot: voor de Wet rechtsherstel box 3 ingediend wordt, vindt volgens gebruikelijke systematiek nog een budgettaire herijking plaats.

Budgettaire toelichting tabel

Pakket 1

- Het uitstel van de Wet werkelijk rendement en de vormgeving van het eigen gebruik van onroerende zaken in het rechtsherstel leiden tot een aanvullende derving.
- Als compenserende maatregel nemen we in de berekening van het forfait voor "overige bezittingen" vanaf 2026 ook brutohuuropbrengsten mee. In pakket 1 is dit gebaseerd op het veronderstelde voordeel zoals toegepast in de Wet werkelijk rendement, waarin voorzichtigheidshalve een afslag is genomen op het gemiddelde. Het forfait stijgt daarmee van 5,88% tot 7,65%. De huidige berekening van het forfait houdt enkel rekening met de ontwikkeling van de WOZ-waarde en mist huurinkomsten en huurwaarde bij eigen gebruik. Het forfait is van toepassing op de gehele categorie overige bezittingen – het effect is dus niet specifiek gericht op vastgoedbezitters.
- Het heffingvrij vermogen wordt verlaagd om het pakket budgettair rond te laten lopen.
- Door het hogere forfait en het lagere HVV neemt het gebruik van de tegenbewijsregeling naar verwachting toe. Hiermee is rekening gehouden in de budgettaire raming. Wel betekent deze stijging een extra opgave voor de Belastingdienst.
- Beide maatregelen zijn tijdelijk en hebben enkel effect tot invoering van de WWR per 2028.

Pakket 2

- Pakket 2 wijkt van pakket 1 af doordat het forfait voor overige bezittingen wordt verhoogd op basis van de *gemiddelde* huurwaarde. Er is dus geen sprake van een afslag op het gemiddelde. Deze vormgeving is daarmee consistent met de huidige bepaling van de forfaits in box 3, omdat daar steeds wordt uitgegaan van het gemiddelde. Relevant verschil met de Wet werkelijk rendement is daarbij dat er een mogelijkheid is om tegenbewijs te leveren. Het forfait stijgt hiermee naar 8,56%.
- Deze aanpassing in het forfait leidt tot overdekking. De overdekking sluiten we terug door het heffingvrij vermogen te *verhogen* met € 11.000 (afhankelijk van indexatie), zodat we per saldo op een budgettair effect van 0 uitkomen.
- Door het hogere forfait neemt het gebruik van de tegenbewijsregeling naar verwachting toe. De maatregel om het heffingvrij te vermogen te verhogen beoogt juist het omgekeerde te bereiken. Per saldo schatten we in dat het beroep op tegenbewijs toeneemt, maar minder dan in pakket 1.
- Beide maatregelen zijn tijdelijk en hebben enkel effect tot invoering van de WWR per 2028.

Onderzochte alternatieven

Hieronder wordt het onderzoek naar alternatieven samengevat. In dit onderzoek is het uitstellen van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel WWR de startvariant en zijn er daarnaast drie andere varianten onderzocht.

Scenario	Omschrijving
1. Werkelijk rendement via tijdelijke gedeeltelijke forfaitaire heffing	Invoering van de WWR in 2 stappen, met in 2027 tijdelijk nog een forfaitaire heffing voor vastgoed
2. Werkelijk rendement via vermogensaanwasbelasting	Invoering van de WWR in 2 stappen, met in 2027 tijdelijk de volledige heffing op basis van vermogensaanwas (ook voor vastgoed en startups)
3. Vermogensbelasting	Een vermogensbelasting over de bezittingen en schulden die momenteel in box 3 worden belast

1 en 2. In twee stappen invoeren van Wet werkelijk rendement box 3

- We hebben onderzocht of de Wet werkelijk rendement box 3 in twee stappen (in twee jaar) ingevoerd kan worden.
- Dit wordt vormgegeven door het deel van de WWR dat een vermogenswinstbelasting voorziet (namelijk voor vastgoed en aandelen in start-ups) met 1 jaar uit te stellen. Deze grondslag wordt in plaats daarvan dan tijdelijk belast op forfaitaire basis (variant 1) of met een vermogensaanwasbelasting (variant 2). Hiermee is in beide varianten via twee stappen het eindbeeld van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 bereikt.
- Uit het onderzoek blijkt variant 1 niet uitvoerbaar per 2027 en deze valt daarmee af als alternatief voor het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 in 2027.
- Beleidsmatig kent variant 2 (vermogensaanwasbelasting voor het gehele box 3-vermogen) het nadeel dat voor één jaar over onroerend goed en aandelen in startups geheven wordt over de ongerealiseerde waardemutaties, terwijl het vorige kabinet voor deze niet-liquide vermogensbestanddelen in de Wet werkelijk rendement box 3 weloverwogen gekozen heeft voor het vermogenswinst-belastingregime.

3. Vermogensbelasting in plaats van heffing over inkomen uit vermogen

- In variant 3 wordt een vermogensbelasting geheven over de bezittingen en schulden die momenteel in box 3 worden belast. Bij een vermogensbelasting wordt belasting geheven over de waarde van het vermogen. De heffing over het inkomen dat genoten wordt uit het box 3-vermogen vervalt daarmee.

- Beleidsmatig is variant 3 (vermogensbelasting) niet wenselijk omdat dit het belasten van werkelijk rendement verder uit beeld brengt, terwijl het heffen op werkelijk rendement rechtvaardiger is. Daarnaast dient bij deze variant in het krappe tijdspad onderzoek plaats te vinden naar de vormgeving van een anti-cumulatieregeling om het recht op ongestoord genot van eigendom te waarborgen. Ook bestaan daarnaast nog diverse te onderzoeken punten met betrekking tot internationale verhoudingen.

Bij keuze voor cumulatieve derving/dekking eigen gebruik

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket 1						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.000	0	0	-2.000
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-295	-74	-74	0	0	-443
Forfait incl. huur en eigen gebruik obv vastgoedbijtelling eigen gebruik en 15 jr (7,65%)	0	868	868	0	0	1.736
HVV <i>omlaag</i> met €15.000 en box 3 tarief verhogen met 1%-punt	0	354	354	0	0	708
Totaal	-295	1.148	-852	0	0	1
Pakket 2						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.000	0	0	-2.000
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-295	-74	-74	0	0	-443
Forfait incl. huur en eigen gebruik obv gemiddelde huurwaardes en 15 jr (8,56%)	0	1.280	1.280	0	0	2.560
HVV <i>omhoog</i> met €4.000	0	-65	-65	0	0	-130
Totaal	-295	1.141	-859	0	0	-13

Bij keuze voor alleen derving/dekking eigen gebruik >2025

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket 1						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.000	0	0	-2.000
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-68	-74	-74	0	0	-216
Forfait incl. huur en eigen gebruik obv vastgoedbijtelling eigen gebruik en 15 jr (7,65%)	0	868	868	0	0	1.736
HVV <i>omlaag</i> met €17.000	0	247	247	0	0	494
Totaal	-68	1.041	-959	0	0	14
Pakket 2						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.000	0	0	-2.000
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-68	-74	-74	0	0	-216
Forfait incl. huur en eigen gebruik obv gemiddelde huurwaardes en 15 jr (8,56%)	0	1.280	1.280	0	0	2.560
HVV <i>omhoog</i> met €11.000	0	-174	-174	0	0	-348
Totaal	-68	1.032	-968	0	0	-4

TER BESLISSING - HEDEN

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Stukken voor politieke vijfhoek 12 november 2024 -
Toekomstig box 3 stelsel

Datum

7 november 2024

Notanummer

2024-0000519323

Bijlagen

1. Nota
2. Indicatieve wetgevings

Aanleiding

In de politieke vijfhoek van 12 november 2024 staat het toekomstige box 3-stelsel op de agenda. Hiervoor treft u bijgaand stukken aan. De stukken moeten uiterlijk vrijdag 8 november 12.00 uur worden aangeleverd bij Algemene Zaken. Annotatie voor de Vijfhoek ontvangt u samen met de annotaties voor de andere onderraden.

Beslispunten

Bent u akkoord om de bijgevoegde stukken te verstrekken aan Algemene Zaken voor de bespreking in de politieke vijfhoek van 12 november 2024?

Kernpunten

- In de ambtelijke vijfhoek van 5 november 2024 is gesproken over het voorstel om (a) het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 met een jaar uit te stellen tot 1 januari 2028, (b) de derving van een jaar uitstel te compenseren met beleid binnen het bestaande box 3-stelsel en (c) het informeren van de Tweede Kamer via een brief over de besluiten.
- Besloten is om in de politieke vijfhoek van 12 november alleen het beslispunt voor te leggen over het uitstellen van de inwerkingtreding in plaats van het invoeren van een (tijdelijk) alternatief in 2027.
- De Kamerbrief wordt besproken in de politieke vijfhoek van 26 november 2024. Indien besloten wordt om het wetsvoorstel WWR een jaar uit te stellen, wordt een technische invulling voor de dekkingsopgave van circa € 2 mld. toegevoegd aan deze brief. In het voorjaar 2025 kan besloten worden tot een definitieve invulling voor de dekkingsopgave.
- De bijgevoegde stukken bevatten inhoudelijk geen nieuwe informatie ten opzichte van de stukken voor de ambtelijke vijfhoek die u al eerder hebt gezien en akkoord hebt bevonden.

Communicatie

Communicatie zal worden voorbereid rondom het versturen van de Kamerbrief.

Politiek/bestuurlijke context

De voormalige Stas FB heeft toegezegd om de Tweede Kamer voor het einde van het jaar te informeren over het toekomstige box 3-stelsel.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Politieke vijfhoek 12 november 2024 - Nieuw box 3-stelsel

Aanleiding

De maatschappelijke en politieke wens om van het huidige forfaitaire box 3-stelsel over te stappen naar een heffing over het werkelijke rendement is groot. Hiervoor is het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 (WWR) voorbereid. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2027. Momenteel ligt het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 bij de Afdeling advisering van de Raad van State. De hersteloperatie in box 3 naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021¹ (het zogenoemde Kerstarrest) en de nog uit te voeren aanvullende hersteloperatie in box 3 naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad van 6 juni 2024² en 14 juni 2024³ benadrukken het belang om een heffing op basis van werkelijk rendement in te voeren.

De nog uit te voeren hersteloperatie naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad van 6 en 14 juni 2024 legt de komende jaren een groot beslag op de capaciteit van de Belastingdienst. Hierdoor heeft de Belastingdienst niet voldoende capaciteit beschikbaar om het wetsvoorstel WWR in de huidige vorm volledig te implementeren per 1 januari 2027. Uitstel van de WWR zorgt voor een derving van circa € 2 mld. die conform de begrotingsregels gedekt dient te worden.

Onderzocht is welke alternatieve vormgevingen voor box 3 (al dan niet tijdelijk) wél ingevoerd kunnen worden per 1 januari 2027 (zie voor meer toelichting de paragraaf 'Onderzochte alternatieven'). De Belastingdienst geeft aan dat een vermogensaanwasbelasting voor het gehele box 3-vermogen of een vermogensbelasting technisch realiseerbaar zijn per 2027 onder voorwaarde dat de wetgeving hiervoor uiterlijk op 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer. Dit tijdspad is zeer krap, kent veel risico's en zet grote druk op het wetgevingsproces. Dit wordt versterkt doordat de Tweede Kamer gelijktijdig het wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling box 3 voor het aanvullend herstel onder tijdsdruk behandelt (beoogde inwerkingtreding 1 juni 2025).

Beslispunt

- Gaat de politieke vijfhoek akkoord met het voorstel om de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 met een jaar uit te stellen tot 1 januari 2028 en niet (al dan niet tijdelijk) voor het belastingjaar 2027 een alternatief stelsel in te voeren? Hiermee ontstaat een derving die conform begrotingsregels gedekt dient te worden.

Vervolgproces

- Voorgesteld wordt om in de politieke vijfhoek van 26 november 2024 te besluiten over een Kamerbrief (toegezegd voor kerstreces door Stas FB) waarmee de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over het toekomstige box 3-stelsel. Indien besloten wordt om het wetsvoorstel WWR een jaar uit te stellen, wordt een technische invulling voor de dekkingsopgave van circa € 2 mld. toegevoegd aan deze brief. In het voorjaar kan besloten worden tot een definitieve invulling voor de dekkingsopgave.

Toelichting

- Het box 3-dossier is gebaat bij rust en een duidelijk eindbeeld.
- Het wetsvoorstel WWR kan niet in de huidige vorm worden geïmplementeerd per belastingjaar 2027. Er zijn alternatieve vormgevingen onderzocht die wel technisch realiseerbaar zijn per 2027, daarvoor geldt de voorwaarde dat de wetgeving hiervoor uiterlijk op 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer. Dit tijdspad is zeer krap en zet grote druk op het wetgevingsproces. Dit wordt nog versterkt door de gelijktijdige behandeling van het wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling box 3. Een extra tussenstap, die onder stoom en kokend

¹ Hoge Raad 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963.

² Hoge Raad 6 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:704, ECLI:NL:HR:2024:705, ECLI:NL:HR:2024:771, ECLI:NL:HR:2024:756 en ECLI:NL:HR:2024:813.

³ Hoge Raad 14 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:855, ECLI:NL:HR:2024:856, ECLI:NL:HR:2024:857 en ECLI:NL:HR:2024:860.

water tot stand moet komen, creëert meer onzekerheid en complexiteit voor zowel de belastingbetaler als de Belastingdienst.

- Daar komt bij dat alternatieve vormgevingen belangrijke beleidsmatige nadelen hebben.
- Alles afwegende is de conclusie dat een (tijdelijke) stelselwijziging geen wenselijk en haalbaar alternatief is voor box 3 in 2027. Het uitstellen van de WWR betekent dat het huidige forfaitaire stelsel een jaar langer van kracht blijft waarbij belastingplichtigen de mogelijkheid hebben om via de tegenbewijsregeling aannemelijk te maken dat hun werkelijke rendement lager is.

Onderzochte alternatieven – Twee zijn technisch realiseerbaar per 2027

Drie alternatieven zijn onderzocht. Twee alternatieven zijn door de Belastingdienst technisch realiseerbaar per belastingjaar 2027.

Scenario	Omschrijving
1. Werkelijk rendement via tijdelijke forfaitaire heffing voor onroerende zaken en startups	Invoering van de WWR in 2 stappen, met in 2027 tijdelijk nog een forfaitaire heffing voor onroerende zaken en aandelen in startups
2. Werkelijk rendement via vermogensaanwasbelasting	Invoering van de WWR in 2 stappen, met in 2027 tijdelijk de volledige heffing op basis van vermogensaanwas (ook voor vastgoed en startups)
3. Vermogensbelasting	Een vermogensbelasting over de bezittingen en schulden die momenteel in box 3 worden belast

Ad 1 en 2. In twee stappen invoeren van Wet werkelijk rendement box 3

- De Wet werkelijk rendement box 3 wordt in twee stappen (in twee jaar) ingevoerd.
- Dit wordt vormgegeven door in het jaar 2027 de beoogde afwijkende behandeling voor onroerende zaken en aandelen in startups met een jaar uit te stellen.
  - In scenario 1 worden onroerende zaken en aandelen in startups in het jaar 2027 forfaitair belast (met mogelijkheid op leveren van tegenbewijs).
  - In scenario 2 worden onroerende zaken en aandelen in startups in het jaar 2027 belast via een vermogensaanwasbelasting.
- Per 2028 gaan vervolgens onroerende zaken en aandelen in startups over naar het regime van de vermogenswinstbelasting. Hiermee is in twee stappen het eindbeeld van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 bereikt.
- Uit het onderzoek blijkt variant 1 niet uitvoerbaar per 2027 en deze valt daarmee af als alternatief voor het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 in 2027.
- Het voordeel van variant 2 is dat het forfaitaire stelsel volledig wordt vervangen door een heffing over het werkelijke rendement. Deze tussenstap is in lijn met het gewenste eindbeeld. Dit alternatief kan zo worden vormgegeven dat er geen additionele derving ontstaat.
- Het nadeel van dit alternatief is dat voor één jaar over onroerende zaken en aandelen in startups belasting geheven wordt over de ongerealiseerde waardemutaties, terwijl het vorige kabinet voor deze niet-liquide vermogensbestanddelen in de Wet werkelijk rendement box 3 weloverwogen gekozen heeft voor het vermogenswinstbelastingregime.

Ad 3. Vermogensbelasting in plaats van heffing over inkomen uit vermogen

- In deze variant wordt een vermogensbelasting geheven over de bezittingen en schulden die momenteel in box 3 worden belast. Bij een vermogensbelasting wordt belasting geheven over de waarde van het vermogen. De heffing over het inkomen dat genoten wordt uit het box 3-vermogen vervalt daarmee.
- Vanuit het doenvermogen van burgers en vanuit de uitvoering door de Belastingdienst is een vermogensbelasting eenvoudiger dan een heffing over werkelijk rendement. Een vermogensbelasting vergt minder gegevens en kan gebruik maken van reeds bestaande gegevensuitwisselingen met ketenpartners.
- Beleidsmatig is deze variant niet wenselijk omdat dit het belasten van werkelijk rendement verder uit beeld brengt.

- Daarnaast dient bij deze variant in het krappe tijdpad nog nader onderzoek plaats te vinden naar de vormgeving van een anti-cumulatieregeling om het recht op ongestoord genot van eigendom te waarborgen. Ook bestaan daarnaast nog diverse te onderzoeken punten met betrekking tot internationale verhoudingen.
- De vermogensbelasting zal niet slechts voor één jaar van toepassing zijn. Het bouwen van een vermogensbelasting kost namelijk schaarse ICT-capaciteit van de Belastingdienst waardoor een overstap naar een heffing over het werkelijke rendement niet binnen enkele jaren mogelijk is.

Alternatieven zetten grote druk op het ordentelijke wetgevingsproces

- De Belastingdienst geeft aan dat een vermogensaanwasbelasting voor het gehele box 3-vermogen of een vermogensbelasting technisch realiseerbaar zijn per 2027 onder voorwaarde dat de wetgeving hiervoor uiterlijk op 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer.
- Het tijdpad voor het wetgevingsproces is zeer krap en er is mogelijk sprake van samenloop van verschillende wetsvoorstellen die te maken hebben met box 3. Ter illustratie is een indicatieve wetgevingsplanning toegevoegd voor beide varianten.
- De kwaliteit van wetgeving komt onder grote druk te staan met dit tijdpad. Er zal slechts beperkt tijd zijn voor het verwerken van opmerkingen van de interne kwaliteitsborger van het ministerie van Financiën, van de Belastingdienst, de wetgevingstoetsers van het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Raad van State.
- In de planning is uitgegaan van een spoedadvies van de afdeling advisering van de Raad van State in zes weken. Het is de vraag of spoedadvies mogelijk is. Het wetsvoorstel voor een heffing over werkelijk rendement zal omvangrijk zijn (ter indicatie: het wetsvoorstel WWR dat nu voor advies bij de Raad van State ligt bestaat uit meer dan 150 pagina's).
- In de planning is uitgegaan van een parlementaire behandeling in de Tweede Kamer in een maand. Dit is een krappe termijn voor een aanzienlijke stelselwijziging die veel impact heeft op burgers en de Belastingdienst. Dit is alleen haalbaar bij breed draagvlak in Tweede Kamer.
- Voor alternatief 2 (vermogensaanwasbelasting) kan gebruik worden gemaakt van grote delen van het wetsvoorstel WWR. Voor de introductie van een vermogensbelasting (alternatief 3) moet een geheel nieuw wetsvoorstel worden opgesteld.

Indicatieve wetgevingsplanning alternatief toekomstig stelsel box 3 – Variant vermogensaanwasbelasting

Datum	Proces	Toelichting
Medio november 2024	Beleidsmatige beslispunten over de vormgeving vermogensaanwasbelasting (VAB) bij onroerende zaken zijn voorgelegd aan de Stas FB en akkoord bevonden.	De waardering van onroerende zaken is het belangrijkste punt: WOZ-waarde of waarde in het economische verkeer (WEV)? Als gekozen wordt voor de WOZ-waarde, hoe om te gaan met investeringen en aan- en verkopen gedurende het jaar?
Medio december 2024	Concept-wetgeving en memorie van toelichting gereed. Uitzetten Uitvoeringstoets en overige toetsen (oplevering van de toetsen binnen twee maanden).	In ieder geval moeten de Uitvoeringstoets en de Wetgevingstoets J&V opnieuw. Nog bezien of het ook nodig is om opnieuw advies te vragen aan de Autoriteit Persoonsgegevens, Raad voor de Rechtspraak en Adviescollege toetsing regeldruk.
Medio februari 2025	Alle toetsen zijn gereed. Agenderen voor de ambtelijke vierhoek.	
Begin maart 2025	Agenderen voor onderraad en ministerraad	
Medio maart 2025	Behandeling Ministerraad en indienen adviesaanvraag bij de afdeling advisering van de Raad van State	Spoedadvies in zes weken
1 mei 2025	Advies van de Afdeling advisering van de Raad van State ontvangen. Start schrijven nader rapport.	
15 mei 2025	Indienen box 3 wetsvoorstel bij Tweede Kamer	Parlementaire behandeling van een maand
15 juni 2025	Box 3 wetsvoorstel aangenomen door Tweede Kamer	Het uiterlijk op 15 juni 2015 aannemen van het wetsvoorstel is een randvoorwaarde voor het tijdig realiseren van het nieuwe box 3-stelsel in de ICT-systemen van de Belastingdienst.

Indicatieve wetgevingsplanning alternatief toekomstig stelsel box 3 – Variant vermogensbelasting

Datum	Proces	Toelichting
Medio november 2024	Beleidsmatige beslispunten zijn voorgelegd aan de Stas FB en akkoord bevonden.	De anti-cumulatiebepaling is het meest ingewikkeld. Er moeten beslissingen worden genomen over het inkomensbegrip dat bij de anti-cumulatiebepaling wordt gehanteerd.
Medio december 2024	Concept-wetgeving en memorie van toelichting gereed. Uitzetten Uitvoeringstoets en overige toetsen	Uitvoeringstoets, Wetgevingstoets J&V, Autoriteit Persoonsgegevens, Raad voor de Rechtspraak, Doenvermogenstoets en Toets van Adviescollege toetsing regeldruk
Medio februari 2025	Alle toetsen zijn gereed. Agenderen voor de ambtelijke vierhoek.	Oplevering van de toetsen binnen twee maanden
Begin maart 2025	Agenderen voor onderraad en ministerraad	
Medio maart 2025	Behandeling Ministerraad en indienen adviesaanvraag bij de afdeling advisering van de Raad van State	Spoedadvies in zes weken
1 mei 2025	Advies van de Afdeling advisering van de Raad van State ontvangen. Start schrijven nader rapport.	
15 mei 2025	Indienen box 3 wetsvoorstel bij Tweede Kamer	Parlementaire behandeling van een maand
15 juni 2025	Box 3 wetsvoorstel aangenomen door Tweede Kamer	Het uiterlijk op 15 juni 2015 aannemen van het wetsvoorstel is een randvoorwaarde voor het tijdig realiseren van het nieuwe stelsel (i.p.v. box 3) in de ICT-systemen van de Belastingdienst.

**HEDEN – AKKOORD VOOR VRIJDAG 15 NOVEMBER, 12.00 UUR
TER BESLISSING**

Aan 14/11
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Stukken ambtelijke vijfhoek 20 november 2024 -
Toekomstig stelsel box 3

Datum
14 november 2024

Notanummer
2024-0000527966

Bijlagen
1. Nota vijfhoek
2. Conceptbrief

Aanleiding

In de ambtelijke vijfhoek van 20 november 2024 staat het toekomstige box 3-stelsel op de agenda. Specifiek wordt een Kamerbrief besproken waarmee de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over (a) de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 in 2028, (b) het onderzoek naar de alternatieven en (c) dekking van de derving als gevolg van uitstel tot 2028.

De stukken voor de ambtelijke vijfhoek moeten uiterlijk vrijdag 15 november 12.00 uur worden aangeboden aan Algemene Zaken.

Beslispunten

 Bent u akkoord om de bijgevoegde nota en concept kamerbrief te verstrekken aan Algemene Zaken voor de bespreking in de ambtelijke vijfhoek van 20 november 2024?

Kernpunten

- In de politieke vijfhoek van 12 november is afgesproken is om in de politieke vijfhoek van 26 november 2024 een brief vast te stellen waarmee de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over de hiervoor genoemde onderwerpen en een dekking op te nemen bij het besluit die in het voorjaar ingeruild kan worden voor een andere.
- Voorafgaand aan de politieke vijfhoek wordt de bijgevoegde conceptbrief besproken in de ambtelijke vijfhoek. De brief is als volgt opgebouwd.
  - A. Aanleiding – gebrek capaciteit belastingdienst door impact rechtsherstel
  - B. Kabinetsbesluit 1 jaar uitstel inwerkingtreding wet werkelijk rendement box 3
  - C. Budgettaire aspecten en beoogde dekking
  - D. Onderzochte alternatieven voor 1 jaar uitstel inwerkingtreding Wet werkelijk rendement box 3
  - E. Eigen gebruik onroerende zaken in de tegenbewijsregeling
  - F. Tot slot
- Voor de dekking van de derving wordt het volgende voorgesteld, namelijk:
  - Forfait van de categorie "overige bezittingen" verhogen naar 7,65% per 2026.

- Het heffingsvrije vermogen moet hierbij worden verlaagd met € 17.000 per 2026 om budgettair neutraal uit te komen.
  - Deze variant is opgenomen in de conceptbrief.
- In de Kamerbrief en nota voor de Vijfhoek is opgenomen dat definitieve budgettaire besluitvorming over de dekking voor box 3 plaats vindt in het voorjaar. In de brief staat dat indien op dat moment een alternatieve dekking voorhanden is, het kabinet dit zal meewegen in de keuze voor het instrument. Als niet tot een andere dekking wordt besloten, dan blijft de voorgestelde dekking, zoals hierboven omschreven, bestaan.

Communicatie

- Rondom het versturen van de kamerbrief – na de ministerraad van 29 november 2024 - wordt communicatie voorbereid.

Politiek/bestuurlijke context

- De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft een commissiedebat over box 3 ingepland op 30 januari 2025.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ambtelijke vijfhoek 20 november 2024 - Nieuw box 3-stelsel

Aanleiding

In de politieke vijfhoek van 12 november 2024 is gesproken over het uitstellen van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 naar 2028, de mogelijke invoeringsalternatieven per 2027 en over de dekkingsopgave die ontstaat als de inwerkingtreding met een jaar wordt uitgesteld. Afgesproken is om in de politieke vijfhoek van 26 november 2024 een brief vast te stellen waarmee de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over de hiervoor genoemde onderwerpen en een dekking op te nemen bij het besluit, die in het voorjaar ingeruild kan worden voor een andere dekking mocht die voorhanden zijn.

Bijgevoegd vindt u de concept Kamerbrief. De brief is als volgt opgebouwd.

- A. Aanleiding – gebrek capaciteit belastingdienst door impact rechtsherstel
- B. Kabinetsbesluit 1 jaar uitstel inwerkingtreding wet werkelijk rendement box 3
- C. Budgettaire aspecten en beoogde dekking
- D. Onderzochte alternatieven voor 1 jaar uitstel inwerkingtreding WWR box 3
- E. Eigen gebruik onroerende zaken in de tegenbewijsregeling
- F. Tot slot

Beslispunt

- Gaat de ambtelijke vijfhoek akkoord om deze nota en de conceptkamerbrief door te geleiden naar de politieke vijfhoek van dinsdag 26 november 2024?

Toelichting uitstel Wet werkelijk rendement box 3 en alternatieven

- De hersteloperatie naar aanleiding van de arresten van de Hoge Raad van 6 juni 2024 legt de komende jaren een groot beslag op de capaciteit van de Belastingdienst.
- Voor de hersteloperatie is wetgeving voorbereid (wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling box 3). Uit de Uitvoeringstoets van de Belastingdienst bij dit wetsvoorstel volgt dat voor de uitvoering van het rechtsherstel totaal 1.757 fte's nodig zijn voor de behandeljaren 2024 tot en met 2026.
- De noodzakelijke systeemaanpassingen bij de Belastingdienst voor het uitvoeren van het rechtsherstel kunnen voor de start van het rechtsherstel worden gerealiseerd. De benodigde ICT-capaciteit was echter niet ingepland en leidt tot verdere stapeling en verdringing. Hierdoor heeft de Belastingdienst niet voldoende capaciteit beschikbaar om het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 in de huidige vorm volledig te implementeren per 1 januari 2027.
- Alternatieven zijn onderzocht en besproken in de voorafgaande Vijfhoek. Er is verzocht om nadere toelichting rondom haalbaarheid en wenselijkheid van tijdelijke inzet van alternatieven voor het jaar van uitstel.
- De Belastingdienst geeft aan dat een vermogensaanwasbelasting of een vermogensbelasting technisch realiseerbaar is per 2027 onder voorwaarde dat de wetgeving hiervoor uiterlijk op 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer. Dit tijdpad is zeer krap waardoor een ordentelijk wetgevingsproces (schrijven van wetgeving inclusief interne en externe controle, (spoed)advies van diverse organen zoals de Raad van State, ordentelijke behandeling in de Tweede Kamer, etc.) niet gewaarborgd kan worden. Het risico is zeer groot dat bij uitwerking van een vermogensaanwasbelasting of een vermogensbelasting schaarse capaciteit wordt ingezet die ook noodzakelijk is voor de invoering van de WWR in 2028.
- Een extra tussenstap, zeker wanneer dit met stoom en kokend water tot stand moet komen, creëert bovendien meer onzekerheid, risico's (zelfs met additionele wetgevingscapaciteit) en complexiteit voor zowel de belastingbetaler als de Belastingdienst.
- Beleidsmatig kent een vermogensaanwasbelasting voor één jaar daarnaast het nadeel dat over onroerend goed en aandelen in startups geheven wordt over de ongerealiseerde waardemutaties, terwijl het vorige kabinet voor deze niet-liquide vermogensbestanddelen in de Wet werkelijk rendement box 3 weloverwogen gekozen heeft voor het vermogenswinst belastingregime. Een vermogensaanwasbelasting heeft tot gevolg dat voor onroerende zaken in het belastingjaar 2027 belasting wordt geheven over de ongerealiseerde waardemutaties. Stel dat de WOZ-waarde van een woning in box 3 van € 500.000 met 10% stijgt, dan is hierover €

18.000 belasting verschuldigd (aanwas van € 50.000 x tarief van 36%). De eventuele huuropbrengsten die bij vermogensaanwas ook worden belast (gemiddeld is dat circa 5% van de WOZ-waarde) komen daar nog bovenop. Dit is hoger dan het forfait en kan zorgen voor liquiditeitsproblemen bij belastingplichtigen.

- Beleidsmatig is een vermogensbelasting daarnaast niet wenselijk omdat dit het belasten van werkelijk rendement verder uit beeld brengt, terwijl het heffen op werkelijk rendement rechtvaardiger is. Daarnaast dient bij deze variant in het krappe tijdspad onderzoek plaats te vinden naar de vormgeving van een anti-cumulatieregeling om het recht op ongestoord genot van eigendom te waarborgen. Ook bestaan nog diverse uitzoekpunten met betrekking tot internationale verhoudingen.
- De Belastingdienst geeft aan dat er geen ruimte is in het ICT-portfolio om binnen twee jaar na invoering van een vermogensbelasting vervolgens een stelsel op basis van werkelijk rendement te realiseren. Een vermogensbelasting zou dus voor langer dan één jaar gelden.

Toelichting budgettaire aspecten en beoogde dekking

- Het uitstellen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 heeft budgettaire gevolgen van circa € 2 miljard in 2027. Daarnaast levert het niet vooraf invullen van het eigen gebruik in het kader van de tegenbewijsregeling een additionele derving op van circa € 216 mln. (cumulatief voor 2025-2027). De derving moet conform begrotingsregels worden gedekt. De cijfers worden nog voor de politieke vijfhoek herijkt/geactualiseerd. Dit kan gevolgen hebben voor de maatvoering van de dekkingsopties.
- Er is gekozen een dekking voor te leggen die zoveel mogelijk aansluit bij het tijdelijke karakter (incidenteel) van het uitstel. Veel alternatieve maatregelen leveren structurele dekking op.
- Omdat het meeste voordeel door de arresten van de Hoge Raad van 6 juni 2024 neerslaat bij grote beleggers met een hoog inkomen, is het logisch om binnen de huidige vormgeving van het stelsel de negatieve budgettaire consequenties van een jaar uitstel van de Wet werkelijk rendement box 3 te compenseren.
- Uitgangspunt hierbij is dat dekking zoveel mogelijk wordt gevonden bij belastingplichtigen die ook profiteren van het jaar uitstel van de WWR. Daarmee zijn de inkomenseffecten ten opzichte van het basispad (invoering WWR in 2027) zo beperkt mogelijk.
- Het dekken met enkel het verhogen van het tarief en het verlagen van het heffingsvrij vermogen in box 3 is niet toereikend:
  - Verlagen van het heffingsvrijvermogen met € 20.000 tot de toeslagengrens (afgerond € 37.000) levert per jaar circa € 250 mln. op.
  - Verhogen van het tarief naar 38% (bij een heffingsvrijvermogen gelijk aan de toeslagengrens) levert per jaar ongeveer € 220 mln. Op. Een hoger tarief is zeer onwenselijk i.v.m. het globaal evenwicht en daarbij horende gedragseffecten (bijv. verplaatsing vermogen naar box 2).
  - Aanvullende dekking van circa € 1,2 mld. is dan nodig. Zie tabel 2 voor aanvullende opties buiten box 3. In de bijlage is ook een alternatieve variant binnen box 3 opgenomen waarin het forfait wordt verhoogd naar 8,56% (gebaseerd op gemiddelde economische huurwaarde).
- Dekking door alleen aanpassingen in 2027 levert te weinig op, waardoor aanpassing reeds per 2026 nodig zijn (zie tabel 1).
- Voor de dekking van deze derving wordt het volgende voorgesteld, namelijk (tabel 1):
  1. Forfait van de categorie "overige bezittingen" verhogen naar 7,65% per 2026. Het heffingsvrije vermogen moet hierbij worden verlaagd met € 17.000 per 2026 om budgettair neutraal uit te komen. Deze variant is opgenomen in de conceptbrief.
- Het forfait van de categorie "overige bezittingen" wordt gesteld op de som van 53% van het langetermijnrendement op onroerende zaken, 33% van het langetermijnrendement op aandelen en 14% van het langetermijnrendement op obligaties.
- Het werkelijke rendement wordt door de aanpassing van het forfait beter benaderd dan met het huidige forfait. Belastingplichtigen met een lager werkelijk rendement dan het forfait betalen door de tegenbewijsregeling alleen belasting over het werkelijk rendement. Daardoor komt het

stelsel met beide dekkingspakketten in 2026 en 2027 een stap dichterbij de buurt van het beoogde eindbeeld voor 2028 met een belasting o.b.v. werkelijk rendement.

- De definitieve vaststelling van de dekking wordt meegenomen in de besluitvorming tijdens het voorjaar. Mocht er op dat moment een andere dekking voorhanden zijn, behoudt het kabinet zich de mogelijkheid om alternatieve dekkingsopties in te voeren.

Tabel 1: dekking binnen box 3

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket 1						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.000	0	0	-2.000
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-68	-74	-74	0	0	-216
Forfait incl. huur en eigen gebruik o.b.v. vastgoedbijtelling eigen gebruik en 15 jr. (7,65%)	0	868	868	0	0	1.736
HVV omlaag met € 17.000	0	247	247	0	0	494
Totaal	-68	1.041	-959	0	0	14

Dekking binnen box 3 door verhoging forfait naar 7,65%

- Het uitstel van de Wet werkelijk rendement en de vormgeving van het eigen gebruik van onroerende zaken in het rechtsherstel leiden tot een aanvullende derving.
- Als compenserende maatregel nemen we in de berekening van het forfait voor "overige bezittingen" vanaf 2026 ook brutohuuropbrengsten en het voordeel uit eigen gebruik mee. Bij het vaststellen van forfaits moet getracht worden de werkelijkheid te benaderen. De huidige berekening van het forfait houdt enkel rekening met de ontwikkeling van de WOZ-waarde en mist huurinkomsten en huurwaarde bij eigen gebruik. Het forfait is van toepassing op de gehele categorie overige bezittingen – het effect is dus niet specifiek gericht op vastgoedbezitters.
- In de voorgestelde dekking is dit gebaseerd op het veronderstelde voordeel zoals toegepast in de Wet werkelijk rendement, waarin voorzichtigheidshalve een afslag is genomen op het gemiddelde. Het forfait stijgt daarmee van 5,88% (waarde 2025) tot 7,65%.
- Het heffingsvrij vermogen wordt verlaagd om het pakket budgettair rond te laten lopen.
- Beide maatregelen zijn tijdelijk en hebben enkel effect tot invoering van de WWR per 2028.

Overige dekkingsopties

- Naast dekking binnen box 3 zijn ook andere maatregelen mogelijk. Hierbij is gekeken naar dekking binnen het domein (vermogen en winst), binnen fiscale regelingen, en binnen de inkomstenbelasting. Per domein zijn hier een beperkt aantal dekkingsopties opgenomen. In bijlage 1 vindt u een uitgebreidere toelichting per dekkingsoptie.
- Fiscale regelingen die worden gebruikt als dekking, kunnen niet meer worden ingezet voor de taakstelling.

Tabel 2: alternatieve dekkingsopties

	in prijzen 2024, mln.	2025	2026	2027	2028	struc
	Derving uitstel invoering werkelijk rendement stelsel box 3 naar 2028	0	0	-2000	0	0
	Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-68	-74	-74	0	-216 (cum. t/m 2028)
	Dekkingsopties:					
	<i>Inkomstenbelasting</i>					
1	Aanvangspunt toptarief inkomstenbelasting beleidsmatig verlagen met 1.495 euro (in 2026)	0	500	500	500	500

<i>Fiscale regelingen</i>						
2	Afschaffen verlaagde btw tarief op sierteelt	0	0	333	333	333
3	Afschaffen verlaagde btw tarief kappers	0	0	219	219	219
4	Afschaffen verlaagde btw tarief op schilderen stukadoeren en behangen	0	0	413	413	413
5	Verlagen zelfstandigenaftrek met 600 euro (struc niveau 300 euro)	0	190	201	201	201
6	Verhogen tarief motorrijtuigenbelasting (mrb) voor bestelauto's ondernemers	0	500	500	500	500
<i>Vermogen</i>						
7	Verhogen eigenwoningforfait tot € 1.330.000 met 0,05%-punt	0	388	388	388	388
8	Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar € 100.000	0	218	218	218	218
<i>Winst</i>						
9	Verhogen lage Vpb tarief met 1%-punt	0	540	540	540	540
10	Versoberen kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA)	0	500	500	500	500

Toelichting eigen gebruik onroerende zaken in de tegenbewijsregeling

- Voor de berekening of een belastingplichtige recht heeft op herstel wordt het eigen gebruik van een onroerende zaak aangemerkt als werkelijk rendement. De hoogte van dit rendement wordt gegeven door de werkelijke economische huurwaarde van de onroerende zaak.
- In de raming voor de besluitvorming in de Miljoenennota 2025 is ervan uitgegaan dat de gemiddelde economische huurwaarde (5,06% van de WOZ-waarde) vooraf wordt ingevuld in het formulier 'opgaaf werkelijk rendement'. Door het vooraf invullen van het gemiddelde, wordt inzichtelijk gemaakt wat een gangbare waarde is. Belastingplichtigen kunnen hiervan afwijken als de economische huurwaarde in hun geval hoger of lager is.
- Bij de nadere uitwerking is het onwenselijk gebleken om op deze manier een bedrag vooraf in te vullen. De Belastingdienst vult alleen vooraf gegevens in die zijn aangeleverd door gegevensleveranciers en beoordeeld zijn op juistheid en volledigheid en specifiek betrekking hebben op de betreffende belastingplichtige. Belastingplichtigen zijn dan ook gewend dat gegevens die de Belastingdienst vooraf invult van hoge kwaliteit zijn en betrouwbaar zijn.
- Het voorinvullen van een percentage dat geen betrekking heeft op de specifieke situatie van de belastingplichtige kan afbreuk doen aan het vertrouwen van burgers in de vooraf in gevulde informatie. Daarom is besloten om geen bedrag vooraf in te vullen, maar in plaats daarvan belastingplichtigen zo veel mogelijk te helpen bij het invullen met duidelijke toelichtingen.
- Deze aanpassing zorgt voor een gedragseffect, waardoor een budgettaire derving optreedt ten opzichte van de raming voor de augustusbesluitvorming.

Proces

Datum	Activiteit
20 november	Bespreking voorstel in ambtelijke vijfhoek
21 november	Verzenden stukken aan politieke vijfhoek
26 november	Bespreking voorstel in politieke vijfhoek
29 november	MR en verzending brief naar Tweede Kamer

Bijlage 1: budgettaire toelichting

Toelichting basispad en Wet werkelijk rendement

- Onderstaande tabel 3 toont het basispad en het beoogde budgettaire effect van de invoering van de Wet werkelijk rendement per 2027 (niet meer haalbaar).
- Het basispad is de budgettaire situatie in het inkomstenkader waar we beleidsmaatregelen tegen afzetten.
- Voor box 3 is het huidige "overbruggingsstelsel" slechts tijdelijk ingeboekt. Dat betekent dat het basispad vanaf 2027 weer uitgaat van de opbrengst in het oude stelsel van 2022 (pre-Kerstarrest).
- Wel is de benodigde opbrengst van het oude stelsel gecorrigeerd voor structurele beleidsmaatregelen die vanaf 2022 genomen zijn. Dit zijn
  - Het aanpassen van de leegwaarderatio (ca. +200 mln euro).
  - In stappen verhogen van het tarief tot 36%.
  - Het verlagen van de vrijstelling groen beleggen naar €30.000.
- We vergelijken de budgettaire opbrengst van verschillende varianten in ieder jaar daarom met wat het *oude stelsel* in dat jaar zou hebben opgeleverd, gecorrigeerd voor nieuw beleid.
- Door de invoering van een geheel nieuw stelsel ontstaan onvermijdelijk budgettaire effecten op jaarbasis ten opzichte van het basispad. Het budgettaire effect van de WWR is door het vorige kabinet gewogen als per saldo budgettair neutraal (inclusief dekking van uitvoeringskosten).

Tabel 3: basispad box 3 en Wet werkelijk rendement

Jaar	2026	2027	2028	2029	Struc
Basispad + juniarrest HR	PM	7.171	6.906	6.807	5.590
Budgettair effect invoering WWR per 2027 (niet mogelijk)	0	646	46	-116	1.658

Alternatieve dekking binnen box 3 door verhoging forfait naar 8,56% (tabel 4)

- Forfait van de categorie "overige bezittingen" verhogen naar 8,56% per 2026. Het heffingsvrije vermogen kan worden verhoogd met € 11.000 per 2026 om budgettair neutraal uit te komen.
- Dit pakket wijkt af van pakket 1 doordat het forfait voor overige bezittingen wordt verhoogd op basis van de *gemiddelde* huurwaarde. Er is dus geen sprake van een afslag op het gemiddelde. Deze vormgeving is daarmee consistent met de huidige bepaling van de forfaits in box 3, omdat daar steeds wordt uitgegaan van het gemiddelde. Relevant verschil met de Wet werkelijk rendement is daarbij dat er een mogelijkheid is om tegenbewijs te leveren. Het forfait stijgt hiermee naar 8,56%.
- Deze aanpassing in het forfait leidt tot overdekking. De overdekking sluiten we terug door het heffingsvrij vermogen te *verhogen* met € 11.000 (afhankelijk van indexatie), zodat we per saldo op een budgettair effect van 0 uitkomen.
- Beide maatregelen zijn tijdelijk en hebben enkel effect tot invoering van de WWR per 2028.

Tabel 4

Alternatieve dekking binnen box 3						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.000	0	0	-2.000
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-68	-74	-74	0	0	-216
Forfait incl. huur en eigen gebruik o.b.v. gemiddelde huurwaardes en 15 jr. (8,56%)	0	1.280	1.280	0	0	2.560
HVV <i>omhoog</i> met € 11.000	0	-174	-174	0	0	-348
Totaal	-68	1.032	-968	0	0	-4

Toelichting op tabel 2: maatregelen alternatieve dekking buiten box 3

Inkomstenbelasting

1. Aanvangspunt toptarief inkomstenbelasting
Met deze maatregel wordt het aanvangspunt voor het toptarief in de inkomstenbelasting per 2026 beleidsmatig verlaagd met € 1.495.

Fiscale regelingen

2. Afschaffen verlaagde btw tarief op sierteelt
Momenteel wordt sierteelt belast tegen het lage btw tarief van 9%. Met deze maatregel wordt sierteelt per 2027 belast tegen het normale btw tarief van 21%.
3. Afschaffen verlaagde btw tarief kappers
Momenteel worden kappersdiensten belast tegen het lage btw tarief van 9%. Met deze maatregel worden kappersdiensten per 2027 belast tegen het normale btw tarief van 21%.
4. Afschaffen verlaagde btw tarief op schilderen stukadoors en behangen
Momenteel worden schilder-, stukadoor- en behangdiensten belast tegen het lage btw tarief van 9%. Met deze maatregel worden deze diensten per 2027 belast tegen het normale btw tarief van 21%.
5. Verlagen zelfstandigenaftrek met 600 euro (struc niveau 300 euro)
Met deze maatregel wordt de zelfstandigenaftrek verlaagd naar € 600 per 2026 en vanaf 2027 naar € 300.
6. Verhogen tarief motorrijtuigenbelasting (mrb) voor bestelauto's ondernemers
Voor bestelauto's van ondernemers geldt een verlaagd MRB-tarief. Het MRB tarief wordt verdubbeld. Bestelauto's die op diesel rijden hebben dan nog een financieel voordeel t.o.v. personenauto's die op diesel rijden.

Vermogen

7. Verhogen eigenwoningforfait tot € 1.330.000 met 0,05%-punt
Het eigenwoningforfait is het forfaitair bepaald inkomen uit de eigenwoning (het gebruikersgenot als inkomen in natura) en belastbaar in box 1. Met deze maatregel wordt het eigenwoningforfait tot € 1.330.000 verhoogd met 0,05%-punt.
8. Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar €100.000
De aftoppingsgrens pensioen (de grens tot waar pensioensparen fiscaal wordt gesubsidieerd) wordt verlaagd naar €100.000. Deze optie is opgenomen omdat de aftoppingsgrens al ondoelmatig hoog ligt.

Winst

9. Verhogen lage Vpb tarief met 1%-punt
Met deze maatregel wordt het lage Vpb tarief verhoogd met 1%-punt naar 20%.
10. Versoberen KIA
De KIA is een aftrekpost binnen de IB en de Vpb voor investeringen in bedrijfsmiddelen. Deze regeling is beoordeeld als beperkt doeltreffend en doelmatig, o.a. door beperkte beschikbaarheid van data. Met deze maatregel wordt de KIA verlaagd voor €500 miljoen (op een budget van €590 miljoen).

TWO gelezen: 22/11/2024

UITERLIJK RETOUR 22 NOVEMBER 12:00 UUR IVM VERZENDING POLITIEKE VIJFHOEK
TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Stukken voor politieke vijfhoek 26 november 2024 -
Toekomstig box 3 stelsel

Datum

21 november 2024

Notanummer

2024-0000526753

Bijlagen

1. Nota vijfhoek
2. Kamerbrief
3. MR-formulier

Aanleiding

In de ambtelijke vijfhoek van 20 november is gesproken over de kamerbrief waarmee de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over het uitstellen van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 naar 2028, de mogelijke invoeringsalternatieven per 2027 en over de dekkingsopgave die ontstaat als de inwerkingtreding met een jaar wordt uitgesteld. Aan de politieke vijfhoek van 26 november wordt om akkoord gevraagd om de brief aan de Tweede Kamer door te geleiden naar de ministerraad van vrijdag 29 november 2024.

De oplegnota, de conceptkamerbrief en het getekende aanbiedingsformulier voor de ministerraad moeten uiterlijk vrijdag 22 november 2024 (vóór 12.00 uur) worden aangeleverd bij de collega's van het ministerie van Algemene Zaken.

Beslispunten

1. Welke dekkingsoptie per 2026 binnen box 3 wilt u (minister en stas FB) opnemen in de nota voor de vijfhoek en de kamerbrief? (Zie toelichting voor tabel met reeksen).
  - a) Verhogen forfait overige bezittingen op basis van gemiddelde huurwaarde met 2,68%-punt naar 8,56%, inclusief verhogen heffingsvrijvermogen naar € 79.912. Het tarief blijft in deze variant gelijk op 36%.
  - b) Verhogen forfait overige bezittingen op basis van vastgoedbijtelling uit de Wet werkelijk rendement box 3 met 1,78%-punt naar 7,66%, inclusief verlagen van heffingsvrijvermogen naar €52.048. Het tarief blijft in deze variant gelijk op 36% (in tegenstelling tot wat eerder is gemeld).
  - c) Verhogen forfait overige bezittingen met 2,02%-punt naar 7,9%. Wij adviseren deze optie niet omdat de juridische en inhoudelijke onderbouwing hiervan nog niet getoetst is.

De nota voor de vijfhoek en conceptbrief gaan nu uit van **dekkingsoptie b**. Dit kan naar gelang uw keuze worden aangepast.

2. Bent u (minister en stas FB) akkoord om de bijgevoegde nota en conceptkamerbrief te verstrekken aan Algemene Zaken voor de bespreking in de politieke vijfhoek van 26 november 2024?

Akkoord.

3. Zo ja, wilt u (stas FB) het bijgevoegde aanbiedingsformulier voor de ministerraad voor vrijdag 29 november 2024 ondertekenen?

Kernpunten

- U ontvangt separaat bij de voorbereiding voor de politieke vijfhoek een spreeklijn om het onderwerp in te leiden.
- De brief aan de Tweede Kamer is als volgt opgebouwd.
  - A. Aanleiding
  - B. Toelichting onderzochte alternatieven
  - C. Uitstel inwerkingtreding wetsvoorstel Werkelijk rendement box 3
  - D. Eigen gebruik onroerende zaken in de tegenbewijsregeling
  - E. Budgettaire aspecten
  - F. Tot slot
- De kern van de brief is dat het kabinet besluit tot het uitstellen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 met een jaar tot 2028 en dat de budgettaire gevolgen worden gedekt binnen box 3, door middel van het verhogen van het forfait (voor overige bezittingen). Om budgetneutraal uit te komen wordt het heffingsvrijvermogen verhoogd.
- De definitieve budgettaire besluitvorming, inclusief de dekking voor box 3, vindt plaats in het voorjaar. Het kabinet zal de technische dekkingsoptie die nu wordt voorgesteld dan nogmaals wegen. Als in voorjaar niet tot een andere dekking wordt besloten, dan blijft de voorgestelde dekking, zoals hierboven omschreven, bestaan.
- Verder zijn in de brief de onderzochte alternatieven beschreven en is aangegeven waarom het kabinet er niet voor kiest om een van de twee technisch realiseerbare alternatieven (tijdelijk) in te voeren per 2027.
- Tot slot wordt in de brief toegelicht hoe in de tegenbewijsregeling wordt omgegaan met het eigen gebruik van onroerende zaken en dat het niet vooraf invullen van een gemiddeld percentage resulteert in een budgettaire derving als gevolg van gedragseffecten. De dekking van deze derving loopt mee in de voorgestelde dekkingsoptie binnen box 3.

Toelichting

- In de brief wordt pakket b als dekking binnen box 3 voorgesteld.

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket a (niet in brief en nota vijfhoek opgenomen)						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.246	0	0	-2.246
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-97	-100	-107	0	0	-304
Forfait incl. huur en eigen gebruik o.b.v. gemiddelde economische huurwaarde en 15 jr. (+2,68%-punt))	0	1640	1640	0	0	3.280
HVV <i>omhoog</i> naar € 79.912	0	-371	-371	0	0	-742
Totaal	-97	1.169	-1084	0	0	-12

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket b (in brief en nota vijfhoek opgenomen)						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.246	0	0	-2.246
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-97	-100	-107	0	0	-304
Forfait incl. huur en eigen gebruik o.b.v. vastgoedbijtelling eigen gebruik en 15 jr. (+1,78%-punt) naar 7,66%	0	1126	1126	0	0	2252
HVV <i>verlagen</i> naar € 52.048	0	154	154	0	0	308
Totaal	-97	1.180	-1073	0	0	10

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket c (niet in brief en nota vijfhoek opgenomen)						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.246	0	0	-2.246
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-97	-100	-107	0	0	-304
Forfait incl. huur en eigen gebruik eigen gebruik en 15 jr. (+2,02 %-punt) naar 7,9%	0	1266	1266	0	0	2532
Totaal	-97	1166	-1087	0	0	-18

- Het forfait voor overige bezittingen wordt verhoogd door de *gemiddelde* economische huurwaarde (pakket a) of de vastgoedbijtelling (pakket b) te incorporeren in het forfait.
- Bij pakket a is er geen sprake van een afslag op de gemiddelde economische huurwaarde. Deze vormgeving is daarmee consistent met de huidige bepaling van de forfaits in box 3, omdat daar steeds wordt uitgegaan van het gemiddelde.
- Bij pakket b is wel sprake van een afslag op basis van de gemiddelde economische huurwaarde. Deze is gebaseerd op de vastgoedbijtelling in de WWR.
- Relevant verschil met de Wet werkelijk rendement box 3 is daarbij dat er een mogelijkheid is om tegenbewijs te leveren.

Communicatie

Rondom het versturen van de kamerbrief wordt communicatie voorbereid.

Politiek/bestuurlijke context

- In de politieke vijfhoek van 26 november staat eveneens op de agenda het wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling box 3.
- Uw ambtsvoorganger (stas FB) heeft toegezegd om de Tweede Kamer voor het einde van het jaar te informeren over de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 en het onderzoek naar de alternatieve invoeringsopties voor het jaar 2027.
- De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft een commissiedebat over box 3 ingepland op 30 januari 2025.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

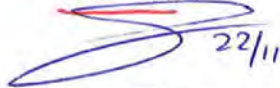
Niet van toepassing.

**UITERLIJK RETOUR 22 NOVEMBER 12:00 UUR IVM VERZENDING POLITIEKE VIJFHOEK
TER BESLISSING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

 22/11

nota

Stukken voor politieke vijfhoek 26 november 2024 -
Toekomstig box 3 stelsel

**Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen**

Persoonsgegevens

Datum

21 november 2024

Notanummer

2024-0000526753

Bijlagen

1. Nota vijfhoek
2. Kamerbrief
3. MR-formulier

Aanleiding

In de ambtelijke vijfhoek van 20 november is gesproken over de kamerbrief waarmee de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over het uitstellen van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 naar 2028, de mogelijke invoeringsalternatieven per 2027 en over de dekkingsopgave die ontstaat als de inwerkingtreding met een jaar wordt uitgesteld. Aan de politieke vijfhoek van 26 november wordt om akkoord gevraagd om de brief aan de Tweede Kamer door te geleiden naar de ministerraad van vrijdag 29 november 2024.

De oplegnota, de conceptkamerbrief en het getekende aanbiedingsformulier voor de ministerraad moeten uiterlijk vrijdag 22 november 2024 (vóór 12.00 uur) worden aangeleverd bij de collega's van het ministerie van Algemene Zaken.

Beslispunten

1. Welke dekkingsoptie per 2026 binnen box 3 wilt u (minister en stas FB) opnemen in de nota voor de vijfhoek en de kamerbrief? (Zie toelichting voor tabel met reeksen).
  - a) Verhogen forfait overige bezittingen op basis van gemiddelde huurwaarde met 2,68%-punt naar 8,56%, inclusief verhogen heffingsvrijvermogen naar € 79.912. Het tarief blijft in deze variant gelijk op 36%.
  - b) Verhogen forfait overige bezittingen op basis van vastgoedbijtelling uit de Wet werkelijk rendement box 3 met 1,78%-punt naar 7,66%, inclusief verlagen van heffingsvrijvermogen naar €52.048. Het tarief blijft in deze variant gelijk op 36% (in tegenstelling tot wat eerder is gemeld).
  - c) Verhogen forfait overige bezittingen met 2,02%-punt naar 7,9%. Wij adviseren deze optie niet omdat de juridische en inhoudelijke onderbouwing hiervan nog niet getoetst is.

De nota voor de vijfhoek en conceptbrief gaan nu uit van **dekkingsoptie b**. Dit kan naar gelang uw keuze worden aangepast.

2. Bent u (minister en stas FB) akkoord om de bijgevoegde nota en conceptkamerbrief te verstrekken aan Algemene Zaken voor de bespreking in de politieke vijfhoek van 26 november 2024?

3. Zo ja, wilt u (stas FB) het bijgevoegde aanbiedingsformulier voor de ministerraad voor vrijdag 29 november 2024 ondertekenen?

Kernpunten

- U ontvangt separaat bij de voorbereiding voor de politieke vijfhoek een spreeklijn om het onderwerp in te leiden.
- De brief aan de Tweede Kamer is als volgt opgebouwd.
  - A. Aanleiding
  - B. Toelichting onderzochte alternatieven
  - C. Uitstel inwerkingtreding wetsvoorstel Werkelijk rendement box 3
  - D. Eigen gebruik onroerende zaken in de tegenbewijsregeling
  - E. Budgettaire aspecten
  - F. Tot slot
- De kern van de brief is dat het kabinet besluit tot het uitstellen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 met een jaar tot 2028 en dat de budgettaire gevolgen worden gedekt binnen box 3, door middel van het verhogen van het forfait (voor overige bezittingen). Om budgetneutraal uit te komen wordt het heffingsvrijvermogen verhoogd.
- De definitieve budgettaire besluitvorming, inclusief de dekking voor box 3, vindt plaats in het voorjaar. Het kabinet zal de technische dekkingsoptie die nu wordt voorgesteld dan nogmaals wegen. Als in voorjaar niet tot een andere dekking wordt besloten, dan blijft de voorgestelde dekking, zoals hierboven omschreven, bestaan.
- Verder zijn in de brief de onderzochte alternatieven beschreven en is aangegeven waarom het kabinet er niet voor kiest om een van de twee technisch realiseerbare alternatieven (tijdelijk) in te voeren per 2027.
- Tot slot wordt in de brief toegelicht hoe in de tegenbewijsregeling wordt omgegaan met het eigen gebruik van onroerende zaken en dat het niet vooraf invullen van een gemiddeld percentage resulteert in een budgettaire derving als gevolg van gedragseffecten. De dekking van deze derving loopt mee in de voorgestelde dekkingsoptie binnen box 3.

Toelichting

- In de brief wordt pakket b als dekking binnen box 3 voorgesteld.

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket a (niet in brief en nota vijfhoek opgenomen)						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.246	0	0	-2.246
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-97	-100	-107	0	0	-304
Forfait incl. huur en eigen gebruik o.b.v. gemiddelde economische huurwaarde en 15 jr. (+2,68%-punt)	0	1640	1640	0	0	3.280
HVV <i>omhoog</i> naar € 79.912	0	-371	-371	0	0	-742
Totaal	-97	1.169	-1084	0	0	-12

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket b (in brief en nota vijfhoek opgenomen)						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.246	0	0	-2.246
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-97	-100	-107	0	0	-304
Forfait incl. huur en eigen gebruik o.b.v. vastgoedbijtelling eigen gebruik en 15 jr. (+1,78%-punt) naar 7,66%	0	1126	1126	0	0	2252
HVV <i>verlagen</i> naar € 52.048	0	154	154	0	0	308
Totaal	-97	1.180	-1073	0	0	10

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket c (niet in brief en nota vijfhoek opgenomen)						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.246	0	0	-2.246
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-97	-100	-107	0	0	-304
Forfait incl. huur en eigen gebruik eigen gebruik en 15 jr. (+2,02 %-punt) naar 7,9%	0	1266	1266	0	0	2532.
Totaal	-97	1166	-1087	0	0	-18

- Het forfait voor overige bezittingen wordt verhoogd door de *gemiddelde* economische huurwaarde (pakket a) of de vastgoedbijtelling (pakket b) te incorporeren in het forfait.
- Bij pakket a is er geen sprake van een afslag op de gemiddelde economische huurwaarde. Deze vormgeving is daarmee consistent met de huidige bepaling van de forfaits in box 3, omdat daar steeds wordt uitgegaan van het gemiddelde.
- Bij pakket b is wel sprake van een afslag op basis van de gemiddelde economische huurwaarde. Deze is gebaseerd op de vastgoedbijtelling in de WWR.
- Relevant verschil met de Wet werkelijk rendement box 3 is daarbij dat er een mogelijkheid is om tegenbewijs te leveren.

Communicatie

Rondom het versturen van de kamerbrief wordt communicatie voorbereid.

Politiek/bestuurlijke context

- In de politieke vijfhoek van 26 november staat eveneens op de agenda het wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling box 3.
- Uw ambtsvoorganger (stas FB) heeft toegezegd om de Tweede Kamer voor het einde van het jaar te informeren over de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 en het onderzoek naar de alternatieve invoeringsopties voor het jaar 2027.
- De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft een commissiedebat over box 3 ingepland op 30 januari 2025.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Politieke vijfhoek 26 november 2024 - Nieuw box 3-stelsel

Aanleiding

In de politieke vijfhoek van 12 november 2024 is gesproken over het uitstellen van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 naar 2028, de mogelijke invoeringsalternatieven per 2027 en over de dekkingsopgave die ontstaat als de inwerkingtreding met een jaar wordt uitgesteld. Afgesproken is om in de politieke vijfhoek van 26 november 2024 een brief vast te stellen waarmee de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over de hiervoor genoemde onderwerpen en bij het uitstel een technisch dekkingvoorstel op te nemen, die in het voorjaar ingeruild kan worden voor een andere dekking als daartoe besloten wordt.

Bijgevoegd vindt u de concept Kamerbrief. De brief is als volgt opgebouwd.

- A. Aanleiding
- B. Toelichting onderzochte alternatieven
- C. Uitstel inwerkingtreding Wet werkelijk rendement box 3
- D. Eigen gebruik onroerende zaken in de tegenbewijsregeling
- E. Budgettaire aspecten
- F. Tot slot

Beslispunt

- Gaat de politieke vijfhoek akkoord de bijgevoegde kamerbrief door te geleiden naar de ministerraad van 29 november 2024?
  - In de brief wordt vermeld dat de WWR met een jaar wordt uitgesteld en wordt ingevoerd per 2028. Dit betekent dat de forfaits samen met tegenbewijsregeling t/m 2027 blijft bestaan.
  - In de brief wordt vermeld dat het voordeel uit eigen gebruik in het tegenbewijsformulier niet vooraf door de Belastingdienst wordt ingevuld. Dit leidt tot een budgettaire derving die gedekt moet worden.
  - In de brief wordt een technische dekkingsoptie gepresenteerd binnen box 3, door middel van het verhogen van het forfait op overige bezittingen (met 1,78%-punt naar 7,66%) en het verlagen van het heffingsvrijvermogen naar €52.048. Met deze technische dekkingsoptie wordt ook de derving veroorzaakt door het niet voorinvullen gedekt.

Toelichting onderzochte alternatieven

- Door de hersteloperatie box 3 heeft de Belastingdienst niet voldoende capaciteit beschikbaar om het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 (WWR) in de huidige vorm volledig te implementeren per 1 januari 2027.
- De afgelopen periode is onderzocht welke alternatieve vormgeving voor box 3 (tijdelijk) ingevoerd zou kunnen worden per 1 januari 2027. Er zijn vier scenario's onderzocht, opgesomd in onderstaande tabel.

Scenario	Omschrijving
0. Startvariant	Voortzetting in 2027 van het huidige forfaitaire stelsel, met aanvullende budgettaire dekking
1. Werkelijk rendement	Invoering van de WWR in 2 stappen, met in 2027 tijdelijk een forfaitaire heffing voor onroerende zaken
2. Werkelijk rendement	Invoering van de WWR in 2 stappen, met in 2027 tijdelijk een heffing op basis van vermogensaanwas voor alle bezittingen (ook voor onroerende zaken en aandelen in startups)
3. Vermogensbelasting	Een vermogensbelasting over de bezittingen en schulden die

momenteel in box 3 worden belast

- De varianten zijn beoordeeld vanuit de volgende gezichtspunten:
  - Technisch: Impact op de ICT-capaciteit van de Belastingdienst
  - Inhoudelijk: Sluit het aan bij het eindbeeld en draagvlak
  - Proces: Ruimte voor een ordentelijk wetgevingsproces

Technische beoordeling

- Vanuit technisch oogpunt zijn de marges of een variant wel of niet realiseerbaar is heel krap. Dit wordt veroorzaakt doordat de ICT-capaciteit van de Belastingdienst in de keten inkomensheffing, waar box 3 onder valt, onder druk staat door de hersteloperatie en het moderniseringstraject van de ICT. Daarnaast leidt een wijziging vaak tot meerdere aanpassingen "onder de motorkap", bijvoorbeeld in het koppelen van systemen. Hierdoor leiden kleine wijzigingen in een variant snel tot overschrijding van de beperkte ICT-capaciteit.
- Een combinatie van meerdere systemen is technisch niet realiseerbaar per 2027. Dat geldt zowel voor het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 (vermogenaanwas- en vermogenswinstbelasting) als variant 1 (vermogenaanwasbelasting, forfait en tegenbewijs). Dat geldt ook voor andere suggesties die door andere departementen ambtelijk zijn gedaan waarbij varianten worden gecombineerd, zoals variant 2 (vermogenaanwas) in combinatie met een waarderingsregel of een maximaal te belasten rendement (dat aansluit bij het verhoogd forfait). Varianten 2 en 3 kunnen juist technisch worden gerealiseerd omdat het één stelsel betreft zonder afwijkende (waarderings)regels. Elke afwijkende regel, hoe minimaal dan ook, wordt door de Belastingdienst als niet realiseerbaar en haalbaar beoordeeld.

Eindbeeld en draagvlak

- Met variant 2 (vermogenaanwasbelasting) wordt in twee stappen het gewenste eindbeeld van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 bereikt. Deze variant heeft tot gevolg dat voor onroerende zaken in het belastingjaar 2027 belasting wordt geheven over de ongerealiseerde waardemutaties. Ingeschat wordt dat deze variant niet op voldoende politiek draagvlak kan rekenen. Heffing over ongerealiseerde waardeontwikkelingen van onroerend goed en aandelen in startups kan leiden tot liquiditeitsproblemen. In het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 wordt vanwege dit risico op liquiditeitsproblemen voorgesteld om onroerende zaken en aandelen in startups te belasten via de vermogenswinstbelasting waarbij over de waardemutaties pas belasting wordt betaald bij realisatie.
- Variant 3 (vermogensbelasting) is beleidsmatig onwenselijk omdat dit het belasten van werkelijk rendement verder uit beeld brengt. Variant 3 is onderzocht omdat deze variant vanuit het doenvermogen van burgers en vanuit de uitvoering door de Belastingdienst eenvoudiger is dan een heffing over werkelijk rendement.

Proces

- Varianten 2 en 3 zijn door de Belastingdienst technisch realiseerbaar is per 2027 onder voorwaarde dat de wetgeving hiervoor uiterlijk op 15 juni 2025 is aangenomen door de Tweede Kamer.
- Dit tijdpad is echter zeer krap waardoor een ordentelijk wetgevingsproces (schrijven van wetgeving inclusief interne en externe controle, (spoed)advies van diverse organen zoals de Raad van State, ordentelijke behandeling in de Tweede Kamer, etc.) niet gewaarborgd kan worden.

Uitstel inwerkingtreding Wet werkelijk rendement box 3

- Gelet op de inhoudelijke beoordeling en het wetgevingsproces is alles overziend het voorstel om vast te houden aan het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3, ondanks de noodzaak tot een jaar uitstel.
- Invoering per 1 januari 2028 is haalbaar. In de brief wordt verwezen naar de kamerbrief van 14 oktober 2024 over de herprioritering van de ICT-capaciteit van de Belastingdienst. Hierin is aangegeven dat na de herstelwerkzaamheden voor box 3 en de modernisering van de ICT van

de Belastingdienst er in 2028 weer ruimte vrijkomt in de keten inkomensheffing waar box 3 onder valt. In de brief is aangegeven dat deze ruimte wordt gebruikt voor de implementatie van het nieuwe box 3-stelsel per 2028.

- Voor de invoering per belastingjaar 2028 is het noodzakelijk dat de wetgeving hiervoor uiterlijk 15 maart 2026 is aangenomen door de Tweede Kamer. Het advies van de Raad van State wordt voor het kerstreces verwacht. Volgende stap is het indienen van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer. Het aannemen van het wetsvoorstel voor 15 maart 2026 achten we zeer haalbaar.

Toelichting budgettaire aspecten en beoogde dekking

- Het uitstellen van het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 heeft budgettaire gevolgen van circa €2,25 miljard in 2027. Deze is hoger dan in de vorige politieke vijfhoek, aangezien de raming is herijkt. Daarnaast levert het niet vooraf invullen van het eigen gebruik in het kader van de tegenbewijsregeling een additionele derving op van circa €304 mln. (cumulatief voor 2025-2027). De totale dervingsopgave komt cumulatief uit op €2,55 mld. De derving moet conform begrotingsregels, zoals vermeld onder artikel 1.1.5 in de bijlage van de Miljoenennota 2025 (Begrotingsregels Kabinet Schoof), worden gedekt.
  - Daarin staat dat beleidsmatige aanpassingen in hetzelfde jaar gedekt dienen te worden. Om te voorkomen dat rekeningen worden doorgeschoven, worden beleidswijzigingen met structurele budgettaire consequenties na de kabinetsperiode ook structureel gedekt. Het inkomstenkader wordt in principe niet tussentijds aangepast, nadat erover is besloten in de formatie en is vastgelegd in het regeerakkoord en de Startnota. Daarnaast staat in de begrotingsregels dat het begrotingsproces een verantwoordelijkheid van het kabinet als geheel is (onder regie van de minister van Financiën). Dat vraagt om gezamenlijk gedragen uitgangspunten, wederzijdse discipline en een evenwichtige informatiepositie tussen departementen.
- Het eerste uitgangspunt is om een dekking voor te leggen die zoveel mogelijk aansluit bij het tijdelijke karakter (incidenteel) van het uitstel. Veel alternatieve maatregelen leveren structurele dekking op.
- Omdat het meeste voordeel door de arresten van de Hoge Raad van 6 juni 2024 neerslaat bij grote beleggers met een hoog inkomen (3x-4x modaal) en groot vermogen, is het uitlegbaar om binnen de huidige vormgeving van het stelsel de negatieve budgettaire consequenties van een jaar uitstel van de Wet werkelijk rendement box 3 te compenseren.
- Het tweede uitgangspunt is dat dekking zoveel mogelijk wordt gevonden bij belastingplichtigen die ook profiteren van het jaar uitstel van de WWR. Daarmee zijn de inkomenseffecten ten opzichte van het basispad (invoering WWR in 2027) zo beperkt mogelijk.
- Het dekken met enkel het verhogen van het tarief en het verlagen van het heffingsvrij vermogen in box 3 is niet toereikend, daarvoor is ook verhoging van het forfait nodig. Zie tabel 2 voor aanvullende opties buiten box 3.
- Dekking in box 3 door alleen aanpassingen in 2027 levert te weinig op, waardoor aanpassing reeds per 2026 nodig zijn (zie tabel 1).
- Voor de dekking van deze derving wordt het volgende voorgesteld, namelijk (tabel 1):
  1. Forfait van de categorie "overige bezittingen" verhogen met 1,78%-punt (op basis van het incorporeren van de vastgoedbijtelling in het forfait) naar 7,66% per 2026 (op basis van hoogte forfait in 2025). Om budgettair neutraal uit te komen moet verder het heffingsvrije verlaagd worden naar € 52.048 per 2026. Deze variant is opgenomen in de conceptbrief.
- Het forfait van de categorie "overige bezittingen" wordt gesteld op de som van 53% van het langetermijnrendement op onroerende zaken, 33% van het langetermijnrendement op aandelen en 14% van het langetermijnrendement op obligaties.
- Het dekkingsvoorstel sluit aan bij beide uitgangspunten. Ook wordt het werkelijke rendement wordt door de aanpassing van het forfait beter benaderd dan met het huidige forfait. Belastingplichtigen met een lager werkelijk rendement dan het forfait betalen door de tegenbewijsregeling alleen belasting over het werkelijk rendement. Daardoor komt het stelsel met beide dekkingspakketten in 2026 en 2027 een stap dichterbij de buurt van het beoogde eindbeeld voor 2028 met een belasting o.b.v. werkelijk rendement.

- De definitieve budgettaire besluitvorming, inclusief de dekking voor box 3 vindt plaats in het voorjaar. Het kabinet zal de technische dekkingsoptie die nu wordt voorgesteld dan integraal wegen. Als in voorjaar niet tot een andere dekking wordt besloten, dan blijft de voorgestelde dekking, zoals hierboven omschreven, bestaan.

Tabel 1: dekking binnen box 3

	2025	2026	2027	2028	Struc	Cum. t/m 2028
Pakket 1						
Derving invoering WWR per 2028	0	0	-2.246	0	0	-2.246
Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-97	-100	-107	0	0	-304
Forfait incl. huur en eigen gebruik o.b.v. vastgoedbijtelling eigen gebruik en 15 jr. (+1,78%-punt) naar 7,66%	0	1126	1126	0	0	2252
HVV <i>verlagen</i> naar € 52.048	0	154	154	0	0	308
Totaal	-97	1.180	-1073	0	0	10

Dekking binnen box 3 door verhoging forfait (op basis van vastgoedbijtelling in WWR)

- Het uitstel van de Wet werkelijk rendement en de vormgeving van het eigen gebruik van onroerende zaken in het rechtsherstel leiden tot een aanvullende derving.
- Als compenserende maatregel nemen we in de berekening van het forfait voor "overige bezittingen" vanaf 2026 ook brutohuuropbrengsten en het voordeel uit eigen gebruik mee. Bij het vaststellen van forfaits moet getracht worden de werkelijkheid te benaderen. De huidige berekening van het forfait houdt enkel rekening met de ontwikkeling van de WOZ-waarde en mist huurinkomsten en huurwaarde bij eigen gebruik. Dit terwijl deze wel onderdeel zijn van het werkelijk rendement conform de uitleg van de Hoge Raad. Het is daarom lastig uitlegbaar waarom deze eerder niet zijn meegenomen bij de vaststelling van de forfaits. Het forfait "overige bezittingen" is van toepassing op de gehele categorie overige bezittingen – het effect is dus niet specifiek gericht op vastgoedbezitters. Het verhogen van het forfait bijt niet met de woningbouwopgave omdat box 3 beleggers over het algemeen weinig nieuwbouw realiseren. Mogelijk zal een beperkt aantal huurwoningen door een hoger forfait worden uitgepond, maar komen deze ten goede aan koopstarters op de woningmarkt. Het verhogen van het forfait heeft naar verwachting daarmee geen gevolgen voor de totale woningvoorraad.
- Het forfait voor overige bezittingen wordt verhoogd door de *vastgoedbijtelling* uit de WWR te incorporeren in het forfait. Er is dus sprake van een afslag op de gemiddelde economische huurwaarde. Deze vormgeving is daarmee consistent met de WWR, omdat daar een afslag op de gemiddelde economische huurwaarde wordt gehanteerd. Relevant verschil met de Wet werkelijk rendement is daarbij dat er een mogelijkheid is om tegenbewijs te leveren. Het forfait stijgt hiermee met 1,78%-punt. Het definitieve forfait voor 2026 is nog niet bekend. Ter indicatie, voor 2025 zou dit een stijging van 5,88% naar 7,66% zijn.
- Deze aanpassing in het forfait leidt tot onderdekking. Het restant van de dekking wordt bereikt door het heffingsvrij vermogen te *verlagen* naar €52.048 (voor een éénpersoonshuishouden, prijspeil 2026), zodat we per saldo op een neutraal budgettair effect uitkomen.
- Beide maatregelen zijn tijdelijk en hebben enkel effect tot invoering van de WWR per 2028.
- Het verhogen van het forfait zorgt naar verwachting voor een groter beroep op de tegenbewijsregeling dat kan knellen bij de IV-portfolio.

Overige dekkingsopties

- Naast dekking binnen box 3 zijn ook andere maatregelen mogelijk. Hierbij is gekeken naar dekking binnen het domein (vermogen en winst), binnen fiscale regelingen, en binnen de inkomstenbelasting. Per domein zijn hier een beperkt aantal dekkingsopties opgenomen.
- Fiscale regelingen die worden gebruikt als dekking, kunnen niet meer worden ingezet voor de taakstelling.
- Bij dekking buiten box 3 slaat de lastenverzwaring neer bij groepen die geen voordeel hebben van het uitstel van het nieuwe box 3 stelsel. Daarom heeft dekken buiten box 3 niet de voorkeur.

Tabel 2: alternatieve dekkingsopties

	in prijzen 2024, mln.	2025	2026	2027	2028	struc
	Derving uitstel invoering werkelijk rendement stelsel box 3 naar 2028	0	0	-2246	0	0
	Derving door niet vooraf invullen percentage eigen gebruik	-97	-100	-107	0	-304 (cum. t/m 2028)
Dekkingsopties:						
<i>Inkomstenbelasting</i>						
1	Aanvangspunt toptarief inkomstenbelasting beleidsmatig verlagen met 1.495 euro (in 2026)	0	500	500	500	500
<i>Fiscale regelingen</i>						
2	Afschaffen verlaagde btw tarief op sierteelt	0	0	333	333	333
3	Afschaffen verlaagde btw tarief kappers	0	0	219	219	219
4	Afschaffen verlaagde btw tarief op schilderen stukadoren en behangen	0	0	413	413	413
5	Verlagen zelfstandigenaftrek met 600 euro (struc niveau 300 euro)	0	190	201	201	201
6	Verhogen tarief motorrijtuigenbelasting (mrb) voor bestelauto's ondernemers	0	500	500	500	500
<i>Vermogen</i>						
7	Verhogen eigenwoningforfait tot € 1.330.000 met 0,05%-punt	0	388	388	388	388
8	Verlagen aftoppingsgrens pensioen naar € 100.000	0	218	218	218	218
<i>Winst</i>						
9	Verhogen lage Vpb tarief met 1%-punt	0	540	540	540	540
10	Versoberen kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA)	0	500	500	500	500

Toelichting eigen gebruik onroerende zaken in de tegenbewijsregeling

- Voor de berekening of een belastingplichtige recht heeft op herstel wordt het eigen gebruik van een onroerende zaak aangemerkt als werkelijk rendement. De hoogte van dit rendement wordt gegeven door de werkelijke economische huurwaarde van de onroerende zaak.
- In de raming voor de besluitvorming in de Miljoenennota 2025 is ervan uitgegaan dat de gemiddelde economische huurwaarde (5,06% van de WOZ-waarde) vooraf wordt ingevuld in het formulier 'opgaaf werkelijk rendement'. Door het vooraf invullen van het gemiddelde, wordt inzichtelijk gemaakt wat een gangbare waarde is. Belastingplichtigen kunnen hiervan afwijken als de economische huurwaarde in hun geval hoger of lager is.
- Bij de nadere uitwerking blijkt dat de Belastingdienst grote bezwaren heeft om op deze manier een bedrag vooraf in te vullen. De Belastingdienst vult alleen vooraf gegevens in die zijn aangeleverd door gegevensleveranciers en beoordeeld zijn op juistheid en volledigheid en specifiek betrekking hebben op de betreffende belastingplichtige. Belastingplichtigen zijn dan ook gewend dat gegevens die de Belastingdienst vooraf invult van hoge kwaliteit zijn en betrouwbaar zijn.
- Het voorinvullen van een percentage dat geen betrekking heeft op de specifieke situatie van de belastingplichtige kan afbreuk doen aan het vertrouwen van burgers in de vooraf in gevulde

informatie. In plaats daarvan kunnen belastingplichtigen zo veel mogelijk worden geholpen bij het invullen met duidelijke toelichtingen.

- Deze aanpassing zorgt voor een gedragseffect, waardoor een budgettaire derving optreedt ten opzichte van de raming voor de augustusbesluitvorming. Deze budgettaire derving is €97 mln. in 2025, €100 mln. in 2026 en €107 mln. in 2027. Met bovengenoemde dekkingsoptie wordt deze derving ook gedekt.

Proces

Datum	Activiteit
26 november	Bespreking voorstel in politieke vijfhoek
29 november	MR en verzending brief naar Tweede Kamer

TER BESLISSING – GRAAG REACTIE VOOR VRIJDAG 6 DECEMBER 12.00 UUR IVM AANLEVERING BIJ AZ

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

TER INFORMATIE

Aan

nota

Ondertekening brief "Stand van zaken wetsvoorstel Wet
werkelijk rendement box 3" en openbaar maken

Persoonsgegevens

Aanleiding

In de politieke vijfhoek van 26 november 2024 is de conceptbrief besproken waarmee de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over de onderzoeken naar alternatieven voor het toekomstig stelsel per 2027. Naar aanleiding van de vijfhoek is de brief aangepast. In de bijlage treft u de brieven aan (voor de Eerste en Tweede Kamer), het aanbiedingsformulier voor de ministerraad van 13 december en (c) beslisnota's die openbaar worden gemaakt. De stukken moeten uiterlijk vrijdag 6 december vóór 12.00 uur worden aangeboden bij AZ. Voor u (minister) is deze nota ter informatie omdat u betrokken bent geweest bij de dekkingsoptie voor de budgettaire gevolgen van een jaar uitstel.

Datum

27 november 2024

Notanummer

2024-0000549563

Bijlagen

1. Brief Tweede Kamer
2. Brief Eerste Kamer
3. Beslisnota's
4. Formulier MR
5. Brief met revisies

Beslispunten

- 1) Bent u akkoord met de aanpassingen van de brief? Zo ja, dan vragen wij u om de brieven voor beide Kamers te ondertekenen (bijlage 1 en 2). De brieven worden verzonden na het akkoord van de ministerraad op vrijdag 13 december.
- 2) Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de bijgevoegde eerdere nota's en de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's (bijlage 3). Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt. De nota's worden openbaar gemaakt bij het verzenden van de brieven op vrijdag 13 december.
- 3) Wij verzoeken u het aanbiedingsformulier voor de ministerraad te ondertekenen (bijlage 4).

Kernpunten

- De brief is op drie punten aangepast, namelijk:
  - Aangegeven is dat het wetsvoorstel Wet tegenbewijsregeling box 3 voor advies is aangeboden aan de Raad van State.
  - Aangegeven is dat de Raad van State inmiddels advies heeft uitgebracht over het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3.
  - Onderdeel E (Budgettaire aspecten) is ingekort.
- Bijgevoegd treft u een revisieversie aan van de brief (bijlage 5).
- Over het recent ontvangen advies van de Raad van State op het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 is in de brief opgemerkt dat het kabinet zich herkent in de dilemma's die zijn geschetst. Het gaat hierbij in het bijzonder om het dilemma tussen de breed gedeelde wens en juridische noodzaak om

werkelijk rendement te belasten tegenover de complexiteit om dit werkelijk rendement vast te stellen.

- In de brief is vermeld dat het kabinet in het nader rapport uitgebreid zal ingaan op het advies. Het nader rapport wordt met het wetsvoorstel en de daarbij behorende toelichting – die al dan niet op onderdelen wordt aangepast naar aanleiding van het advies – naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 ingediend bij de Tweede Kamer.
- De kern van onderdeel E (Budgettaire aspecten) is dat voor de budgettaire derving van een jaar uitstel dekking binnen box 3 is gevonden door het forfait voor overige bezittingen te verhogen en het heffingsvrije vermogen te verlagen. Deze technische dekkingsoptie is voorlopig.
- De definitieve budgettaire besluitvorming, inclusief de dekking voor box 3, vindt plaats in het voorjaar. Het kabinet zal de technische dekkingsoptie die nu wordt voorgesteld dan integraal wegen waarbij de voorgestelde dekking voor een andere kan worden vervangen.

Communicatie

Rondom het versturen van de brief zal communicatie worden voorbereid.

Politiek/bestuurlijke context

Aan de Tweede Kamer is toegezegd om voor het einde van het jaar de resultaten van het onderzoek naar de alternatieven te delen. Deze toezegging is herhaald in de beantwoording van vragen van de Eerste Kamer over het Belastingplan 2025.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.